Št. 18 (841) Leto XVII

NOVO MESTO, četrtek, 12. maja 1966

DOLENJSKI LIST

Za Rdeči križ ni meja

Rdeči križ je mednarodna organizacija, ki ima za programska načela humanost, nepristranost, neodvisnost, nevtralnost, prostovoljnost in enotnost. Letošnji teden Rdečega križa bo od 8. do 15. maja potekal pod geslom »Za rdeči križ ni meja«. Tako široko zastavljeno geslo daje možnost, da se bo javnost spoznala z vso širino prizadevanj in dejavnosti Rdečega križa, ki res ne pozna meja in uresničuje svoj program in svoja načela po vsem svetu.

Rdeči križ se v občini, v osnovni celici naše družbe, vse bolj in bolj pojavlja kot ena izmed oblik samoupravljanja občanov pri reševanju problemov na socialnem in zdravstvenem področju. V okviru RK občani z združenimi močmi rešujejo te probleme. Rdeči križ širi dandanes zdravstveno kulturo s pomočjo zdravstveno-vzgojnih predavanj in tečajev, proučuje in rešuje podedovane socialne probleme in takšne, ki jih poraja hitri razvoj. Organizira številne humane in solidarnostne akcije ter s tem brez dvoma veliko prispeva k razvijanju humanih, socialističnih odnosov med ljudmi. S tem pa Rdeči križ hkrati razvija pri ljudeh tudi čut odgovornosti pri ustvarjanju boljših pogojev za življenje človeka. Človek pa je in — kot vsi vemo — mora biti v naši socialistični družbi največje bogastvo.

Poslanstvo Rdečega križa ni zgolj v razširjanju humanosti, RK je hkrati tudi zelo aktiven činitelj na socialno-zdravstvenem področju. Njegovo družbeno pomembnost bi morali zategadelj ocenjevati po delu in po uspehih, ki jih pri tem dosega.

Zdravstveni delavci so samo v novomeški občini na pobudo RK priredili v minuli zimi 16 predavanj in 9 tečajev prve pomoči, k temu pa moramo prišteti še velik delež, ki so ga k zdravstvenemu prosvetljevanju mladine prispevali prosvetni delavci po šolah.

Organizacija RK posveča zadnja leta posebno pozornost delu z mladino. Mladina RK in podmladek RK sta organizaciji, ki bosta v tednu Rdečega križa tako v Novem mestu kot tudi po ostalih krajih izvedli vrsto higienskih akcij pri čiščenju ulic, parkov, nasadov itd. Tudi podmladkarji in mladinci RK sodelujejo v pomembnih krvodajalskih akcijah in zbirajo krvodajalce. Rdeči križ je veliko pripomogel, da je novomeška bolnišnica dobila 2200 litrov krvi od prostovoljnih krvodajalcev. Razen tega skrbi tudi za zdravje mladine z neposredno pomočjo in organiziranjem šolskih malic, ki so otrokom brez dvoma v veliko korist. Člani RK so sodelovali v minulih akcijah za poplavljence, za pomoč Indiji itd.

Ob letošnjem tednu RK naj bo želja vseh delovnih ljudi, da ta teden ne bi bil samo zunanja manifestacija, pač pa stvarna spodbuda za še hitrejše uresničevanje programa RK, ki zajema humanost in razvijanje socialističnih odnosov med ljudmi.

BORIS SAVNIK
predsednik ObO RK Novo mesto

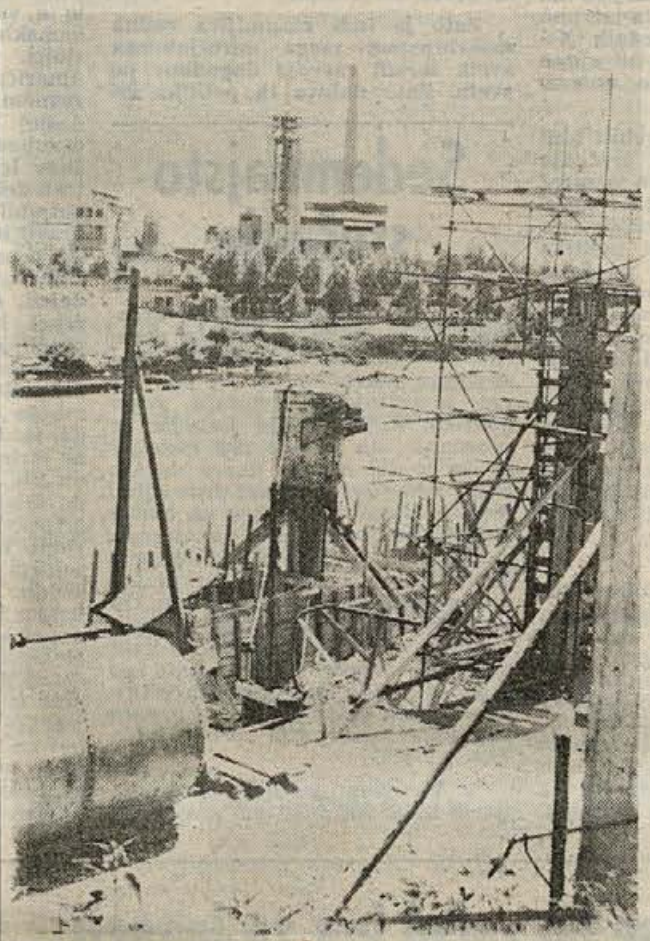

Že ko se je na široko govorilo in pisalo o gradnji novega mostu čez Savo blizu krške tovarne celuloze in papirja, mnogi stari Krčani tega kar niso hoteli verjeti zaradi slabih izkušenj v preteklosti. Zdaj je drugače: sredi reke in na obeh njenih bregovih se že dvigujejo velike stene oz. gradbeni odri; ni več mogoče dvomiti, da gre tokrat zares: novi krški most postaja resničnost. Dela se zadnje tedne spet razveseljivo razvijajo, o čemer bomo v kratkem obširneje poročali. (Foto: T. Gošnik)

Za praznike po naših krajih

Izredno lepo vreme za letošnje prvomajske praznike je zvabilo številne izletnike k znanim in neznanim turističnim točkam v hribe in k toplicam; marsikdo je že v soboto vzel dopust in odpotoval na morje ali proti jugu v notranjost države, mnogo pa jih je izkoristilo tudi ugodnosti za potovanje v Italijo in Avstrijo, saj so pred prazniki samo v Novem mestu izdali več kot 700 potnih listov, med njimi več kot polovico družinskih.

Nekateri Kočevci so preživeli praznike ob Kolpi, drugi v okolici Kočevja. V Rinži pri Rožnem studencu smo videli letošnje prve kopalce, ob reki pa precej več ribičev kot sicer. V prazničnih dneh je obiskalo Kočevje več domačih in tujih turistov. Od domačinov je bilo največ Ljubljančanov, med tujci pa največ

(Nadaljevanje na 2. str.)

Strela ga je oplazila

25. aprila okoli 17. ure je na Senovem v sončnem in jasnem dnevu iznenada udarila strela. Oplazila je rudarskega tehničnega uslužbenca Mirka Kostevca, ki je delal na vrtu pred hišo. Strela ga je omotila in osmodila. Hitra zdravniška pomoč ga je vrnila v življenje. Zdravi se v senovski ambulanti pod skrbjo obeh zdravnikov.

R. K.

Osumljenec Peter Bajc v zaporu

Že julija lani smo poročali pod naslovom »Umor ali samomor« o najdbi utopljenke Rozike Kozole z Vrha pri Raki. Že takrat se je porodil sum, da je bila pokojna Rozika Kozole umorjena, njeno truplo pa vrženo v Krko. Preiskovalni organi so se z veliko vztrajnostjo lotili težke naloge poiskati storilca. Letos marca so zaradi utemeljenega suma priprli Petra Bajca z Rake. O umoru, ki je zelo razburil Rako in okolico, bomo poročali podrobneje po sodnem procesu.

LJUBLJANA 21 LET PO OSVOBODITVI

Več kot 22.000 udeležencev na pohodu

Iskrene čestitke ženski štafeti osnovne šole »Katja Rupena«, ki je med srednješolskimi vrstnicami zasedla prvo mesto

Učenke osnovne šole »Kajta Rupena« iz Novega mesta so že večkrat uspešno nastopile na številnih tekmovanjih. Nagradam in priznanjem pa so 9. maja dodale še spominski kamen, ki so ga prejele za zmago v štafetnem teku 5 × 600 metrov ob letošnjem jubilejnem pohodu, imenovanem »Po poteh partizanske Ljubljane«. Za zmagovalno ekipo ženskih srednješolskih štafet so nastopile: D. Močnik, Bratkovič, Brnjec, Baholan in K. Močnik.

Na jubilejni prireditvi »Po poteh partizanske Ljubljane« je sodelovalo nad 22.000 ljudi: bivši borci, partizanski kuriri, ilegalci in aktivisti, pripadniki JLA in milice, mladinci in mladinke, člani družbenopolitičnih organizacij, študenti, učenci, dijaki in športniki iz ČSR, Bolgarije, Grčije, Madžarske, Nizozemske in Romunije, kakor tudi iz bratskih republik Srbije, Hrvatske, Bosne in Hercegovine ter iz vseh krajev Slovenije. Kljub slabemu vremenu se razpoloženje partizanske Ljubljane in udeležencev jubilejne prireditve na sam dan zmage (9. maja) ni skalilo. Ta dan je namreč startalo v Tolstojevi ulici za Bežigradom 5659 udeležencev, tekmovalcev v sedmih disciplinah, nad 20.000 Ljubljančanov in drugih obiskovalcev prireditve pa je ekipe bodrilo.

Zaključna prireditev, na kateri so podelili nagrade, je bila v dvorani Slovenske filharmonije. Udeležili so se je: predsednik ZZB NOV Slovenije Franc Leskošek — Luka, Mitja Ribičič, Janez Japelj in drugi. Tovariš Leskošek je v govoru poudaril: »To, kar so organizatorji prvega pohoda leta 1957 želeli, se je uresničilo. Pohod 'Po poteh partizanske Ljubljane' je postal tradicionalen. Veseli nas, da sodeluje v pohodu iz leta v leto več mladine, na kateri leži naša socialistična prihodnost.«

Novi potni listi

V soboto je novomeška uprava za notranje zadeve pričela izdajati nove potne liste, ki bodo veljali 10 let. Nova knjižica, ki ima 64 strani in je tiskana v slovenskem jeziku, stane 2500 S din. Taksa za veljavnost 10 let znaša 1500 S din, vsak izstopni vizum, ki velja eno leto, pa 500 S din. Večkratni vizum (za 6 potovanj) stane 1000 S din. V novih potnih listih je tudi dovolj prostora za fotografije družinskih članov — zakonskega druga ali otrok, mlajših od 18 let. Postopek za izdajo potnega lista traja en teden.

60 ekip teklo okrog Ribnice

Občinska zveza za telesno kulturo v Ribnici je organizirala na dan zmage tradicionalni pohod oziroma tek zmage. Manifestativnega pohoda na 7 km dolgi progi, kjer je nekdaj obdajala Ribnico bodeča žica, so se udeležili člani in članice političnih, upravnih, gospodarskih in družbenih organizacij, med katerimi smo še posebej opazili 7 petčlanskih ekip JLA, 2 ekipi INLESA, 2 ekipi prosvetnih delavcev, ekipo gozdnega obrata, ekipo upravnih služb in druge. V teku je sodelovalo 18 ekip z 90 člani.

V tekmovalnem delu teka je sodelovalo 42 petčlanskih ekip: 6 članskih, 15 mladinskih in 21 pionirskih z 210 tekmovalci. Zaradi slabega vremena v nedeljo se ekipe niso udeležile pohoda Po poteh partizanske Ljubljane, zato pa je bila udeležba na proslavi dneva zmage in 21-letnice osvoboditve ribniških krajev zelo velika in veličastna.

Prehodne pokale so osvojile najboljše ekipe: pri članih ekipa JLA, pri mladincih ekipa osemletke Ribnica, pri mladinkah ekipa Partizana Ribnica, pri pionirjih in pionirkah pa ekipa osemletke Ribnica. Ostale ekipe so prejele spominske diplome, ki jih je podelila ObZTK Ribnica.

Novo mesto: sprejem zvezne štafete

V nedeljo 15. maja ob 15. uri bodo v Novem mestu spet sprejeli zvezno štafeto mladosti. Slavnostni miting ob sprejemu zvezne, občinskih in lokalnih štafet bo na glavnem trgu. Zvezna štafeta bo šla skozi Dvor, Sotesko, Stražo in Prečno, iz Novega mesta pa bo odpotovala proti Malemu Slatniku, šla skozi Ratež, Sentjernej in Prekopo, kjer jo bodo sprejeli nosilci iz krške občine.

OPOZORILO!

Nadaljevanje in konec razprave sekretarja CK ZKS tov. Staneta Kavčiča, ki smo jo začeli objavljati v prvomajski številki, boste našli tokrat na 4. strani!

Razgovor s predstavniki novomeških trgovskih podjetij o trgovini v Novem mestu v današnji številki na 6. strani!

UREDNIŠTVO

Švedski papirničarji v Krškem

28. aprila so obiskali tovarno celuloze in papirja v Krškem papirničarji in gozdarji največje švedske firme za proizvodnjo časopisnega papirja. 38 švedskim gostom so v našem podjetju razkazali proizvodni postopek, nato pa so jih odpeljali na ogled Kostanjevice. Gostje so se zanimali predvsem za delavsko samoupravljanje in proizvodne uspehe naše največje tovarne papirja.

va

Gospodarstveniki na Bregu

V četrtek zvečer so se ustavili v restavraciji na Bregu v Novem mestu član zveznega izvršnega sveta Aleksander Grličkov, zvezni sekretar za finance Kiro Gligorov in guverner Narodne banke SFRJ dr. Nikola Miljanić. Na povratku proti Zagrebu so jih spremljali predsednik republiškega izvršnega sveta Janko Smole in člani republiškega izvršnega sveta inž. Viktor Kotnik in Drago Flis. Večerjali so v Kettejevi sobi.

Urbanistični program sprejet

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje je bil sprejet urbanistični program vplivnega območja Kočevja. Ta program usmerja razvoj naselij v občini Kočevje, njegova dokumentacija pa je osnova za določanje lokacij in urbanističnih pogojev pri uporabi zemljišča za gradnje.

1. maja se je začela sezona

Prvega maja je bil odprt v Dolenjskih Toplicah tudi zunanji športni bazen. Lepi dnevi med prazniki so privabili mnogo izletnikov, tako da je bilo vse tri dni ob bazenu že precej kopalcev. Na zdraviliškem vrtu pa je igrala godba in vabila mlade na ples.

Dolenjske Toplice so po nekaj mesecih manj živahne sezone spet zaživele.

D. G.

Tole je letalo LIBIS 180, last novomeškega aerokluba, ki vas za 2000 S din popelje na izlet nad Novim mestom in okolico. V torek, 3. maja, so novomeški letalci tudi uradno odprli letalno sezono in prvi se je popeljal s pilotom Klemenčičem Mustafa Alešič, delavec pri Cestnem podjetju v Novem mestu. — Za 10 minut poleta je treba za osebo plačati 2000 S din: torej stane vožnja z novomeškim aerotaksijem od Novega mesta do Ljubljane (30 minut) za eno osebo 6000 S din! S taksijem po cesti stane taka vožnja 6800 S din. Aerotaksi je še posebej primeren za pot v kraje, ki so po cesti težje dostopni ali pa je treba do njih narediti ovinek. (Foto: M. Moškon)

VREME

OD 12. DO 22. MAJA

Večje padavine z ohladitvijo pričakujemo okrog 14. in 18. maja. V ostalem bo v glavnem lepo vreme, vendar pogoste krajevne nevihte.

Dr. V. M.

Za praznike po naših krajih

(Nadaljevanje s 1. strani)

Italijanov. Izletniki — nekateri so prišli tudi s posebnimi avtobusi — so nadaljevali pot proti Bazi 20 in Krki, drugi pa proti Kolpi in morju. V Kočevju so si izletniki ogledovali predvsem muzej in cerkev. Turisti — lovci, ki so prišli na medvede ali divje peteline, niso imeli sreče. — Turistična pisarna je med prazniki prodala precej spominkov, razglednic in filmov. Precej prometa so imeli gostinci, predvsem kavarna »Zvezda« in gostilna »Rog« v Kočevju ter gostišče v Kostelu ob Kolpi.

Osrednja proslava v počastitev praznika dela je bila v Krškem že 26. aprila. Na tej prireditvi so obudili tudi spomine na 25-letnico vstaje. V sončnem prvomajskem jutru so v Krškem in na Senovem zadonele vesele melodije godbe na pihala. Mnogo ljudi se je odpeljalo na izlete v druge kraje. V Tovarni celuloze se stroji niso ustavili — proizvodnja je tekla dalje brez premora. Sindikalni pododbori po ekonomskih enotah so v bližnji okolici organizirali več zabavnih prireditev. — Najbolj živahno je bilo med prazniki v bazenu. Kopalcev je bilo vse prvomajske dni izredno veliko. Domačinom so se pridružili številni Zagrebčani, ki so se pripeljali v Krško z vlaki in avtomobili. Po približni oceni je bilo v kopališču vsak dan blizu 700 gostov.

V Tržišču so za 1. maj pripravili akademijo, na kateri je nastopila šolska mladina. Tu so proslavo praznika dela združili z praznovanjem krajevnega praznika, ki ga letos v Tržišču praznujejo že štirinajstič. Na predvečer 1. maja je na Malkovcu zagorel velik kres, ob njem pa se je zbralo staro in mlado in kresovalo pozno v noč.

Tudi po številnih gričih okrog drugih večjih krajev po Dolenjskem so na predvečer 27. aprila in 1. maja prižigali kresove in rajali krog njih.

Občinski sindikalni svet v Brežicah je za praznik organiziral koncert partizanskega invalidskega pevskega zbora v viteški dvorani brežiškega gradu. V praznovanje pa so se vključili tudi brežiški taborniki, člani partizanskega odreda Matije Gubca, ki so ob prosvetnem domu postavili propagandni tabor in pripravili program ob tabornem ognju.

1. maja je bila v Orehovici pri Šentjerneju skupna proslava krajevnega praznika in počastitev spomina padlih borcev pri spomeniku na Pragu. Proslave pred praznikom so nekateri novomeški kolektivi lepo pripravili in okrasili tovarniška poslopja (IMV, KRKA, PIONIR), drugje pa so najbrž zato, ker jim občinski sindikalni svet letos ni razposlal posebnih navodil, na praznovanje kar pozabili. Kaj malo spoštovanja delavskemu prazniku so pokazali stanovalci Glavnega trga in Komunalno podjetje Novo mesto, saj ni bilo na hišah skoraj nobene zastave.

O proslavljanju dneva zmage poročamo v posameznih vesteh o prireditvah na ta dan.

Za tretjino več kot lani

Letošnja proizvodnja v tovarni celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Krškem je najboljša, odkar tovarna obstaja. Do konca marca so naredili za 39,5 odst. več kot lani v istem času. Izdelali so 25.900 ton celuloze in papirja, lani v enakem času pa samo 18.574 ton. Tudi izvoz so presegli za 3,4 odst. Izvozili so 3170 ton proizvodov v vrednosti 392.000.

Pavk

10 najboljših nalog

27. aprila je bilo na obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda sprejetih na občinskem odboru SZDL v Novem mestu 10 dijakov in dijakinj iz srednjih in osnovnih šol, ki so napisali najboljše naloge o NOB. Iz srednjih šol so bili Jelka Avbelj in Jože Zlogar, oba iz ESŠ Novo mesto, in Barica Videčnik iz gimnazije Novo mesto, iz osnovnih šol pa: Helena Šenica iz Dol. Toplic, Jožica Kirn in Janez Kovačič iz Škocjana, Anica Šekoranja iz Novega mesta, Nuška Pucelj iz Žužemberka, Dušan Gallč iz Šmihela in Marjeta Blažič iz Novega mesta. Vsi so prejeli knjižne nagrade.

Škocjan: slavje ob novem praporu ZB

Nad 3000 ljudi se je 1. maja zbralo v Škocjanu, kjer je KO ZB slavnostno razvila svoj prapor. Organizaciji je prapor izročil narodni heroj Vinko Robek. Govorila sta prvoborec Jože Zamljen-Drejče in Franci Kolar, republiški poslanec trebanjske občine. Slavnost je poživil kulturno-zabavni program, v katerem so sodelovali pevci in recitatorji škocjanske osnovne šole in ansambel Lojzeta Slaka. Popoldne je bilo partizansko srečanje.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Sedemnajsto srečanje

Predsednik Tito se je v torek vrnil s prijateljskega obiska v Združeni arabski republiki. Predsednika Tito in Naser sta se pogovarjala o najbolj aktualnih problemih sodobnega sveta, kakor temu običajno pravijo. Njuno sedemnajsto srečanje je bilo nadvse plodno, kot sta sama povedala novinarjem na tiskovni konferenci, ker sta izčrpno izmenjala mnenja, predsednik Naser pa je še pristavil, da bo njuno srečanje okrepilo politiko nevezanih držav.

Prav glede tega je morebiti tudi poglaviten pomen tega srečanja obeh državnikov. Po svetu namreč veliko pišejo, da je politika nevezanih držav v krizi. Predsednik Tito pa jim odgovarja, da ni politika nevezanosti v krizi, pač pa je v krizi ves sodobni svet. Človeštvo je danes doseglo ogromne znanstvene in tehnične dosežke in začenja osvajati celo kozmos. Toda ni še uspelo, da bi ljudem zagotovili življenje, vredno človeka, mnogim pa niti minimuma eksistence, niti vsem narodom pravico svobodnega in neoviranega razvoja, je dejal tovariš Tito v zdravici na slavnostni večerji, ki jo je bil priredil na čast egiptovskemu predsedniku na ladji »Galeb«.

V tem je vsa tragedija človeštva. Zato je politika miroljubne in aktivne koeksistence in omogočanje razvoja — tako gospodarskega kot družbenega — edina možna pot za ohranitev človeštva in njegov nadaljnji razvoj. Pri politiki neangažiranja potemtakem ne gre za neka abstraktna načela, ki niso v zvezi s stvarnostjo, marveč za tisto najbolj življenjsko politiko, v okviru katere je možno zagotoviti mir, svobodo, enakopravnost in neoviran razvoj vseh narodov in vsakega posebej izmed njih. Če se ne bi borili za vse to, tega tudi sami ne bi mogli imeti, saj bi prej kot slej imperialistične sile pregazile to svobodo. Dokazov za to je zdaj na svetu nič koliko.

Zato je tudi razumljiva velika zaskrbljenost vsega miroljubnega sveta zaradi razvoja dogodkov po svetu. Zato dobiva ta politika čedalje več pristašev tudi med državami, ki so še do nedavnega govorile o »zahodnih zaveznikih«. Zgodovinska neizprosnost jih sili, da vse samostojneje določajo svojo politiko, kajti čedalje jasnejše je spoznanje, da je mir pač nedeljiv in da se to, kar se danes dogaja enim, lahko jutri dogodi prav njim. Svet je daleč premajhen za bloke, niti, ki ga povezujejo, so vse gostejše, da preprosto ni več mogoče voditi lokalnih vojn, ne da bi pri tem ogrozili mir na vsem svetu. Od tod torej tudi tako zaskrbljeno opozarjanje vseh nevezanih držav, kam pelje vietnamska vojna. Zato so prav ta vojna in njene posledice zavzele eno prvih mest v skupnem sporočilu o bivanju predsednika Tita v ZAR.

V Vietnamu pa teče razvoj po starih tirih. Nič bistveno novega se te dni ni zgodilo. Američani izkoriščajo zadnje lepe dni pred monsunskim deževjem ter so okrepili tako bombardiranje Severnega kot uničevanje Južnega Vietnama. Leto dni je minulo, odkar so razglasili, da bodo partizansko vojsko pospravili, brž ko bo nastopilo lepo vreme. Toda le-ta je čedalje močnejša in o vojaški zmagi ZDA nad vietnamskim ljudstvom ni ne duha ne sluha. Položaj se je celo obrnil Američanom v škodo. V samem Južnem Vietnamu vstajajo sile, ki doslej niso bile ravno na strani osvobodilne fronte in ki vidijo rešitev le v umiku ameriških čet iz tega dela sveta. Premier Ky je sicer obljubil volitve, toda brž se je popravil in dejal, da bo ostal na oblasti še najmanj eno leto. No, v Washingtonu so ga brž »pojasnili« in dejali, da ni mislil tako, kakor je rekel, hkrati pa zatrjujejo, da je preobrazba dolgotrajen proces, da bo treba najprej izvoliti konstituanto, potlej parlament in šele nato bo morda prišla na oblast civilna vlada. Budisti se s takim govorjenjem ne strinjajo in že je slišati glasove, da jih je vlada opeharila in da se ne misli držati dane besede. Zdaj pripravljajo demonstracije proti vladi. Potemtakem se položaj spet zapleta ameriškim osvajalcem na škodo. Toda nekaj je povsem jasno: dokler bo obstajalo to žarišče vojne napetosti v jugovzhodni Aziji, miru ni mogoče pričakovati. Olja na ogenj pa prilivajo v Pekingu, ki so prav te dni sprožili eksplozijo tretje jedrske bombe, kar naj bi po njihovem zatrjevanju prispevalo h krepitvi neodvisnosti LR Kitajske in k obvarovanju svetovnega miru.

Zares jalova je taka tolažba!

Ob sečnji se bo začel lov za logarji

Na področju črnomaljske občine je še nad 5000 hektarov tal zaraščenih z gozdnim drevjem. Lastniki te zemlje plačujejo prispevek iz osebnega dohodka od kmetijstva po katastrski osnovi. Kdor na teh površinah seka les, mora plačati še prispevek za biološko amortizacijo in je torej dvakrat obdavčen.

Lastniki čistih gozdnih površin so na boljšem. Obdavčeni so le v primeru, če sekajo les in plačajo le biološko amortizacijo.

Kmetje tudi niso zadovoljni s postopkom žigosanja lesa za domačo porabo. Po predpisih mora biti les za posek žigosan na rastilu. Ko je les že posekan in razžagan, mora biti žigosan še s čelne strani in to z rdečo barvo. Zaradi tega mora logar tudi za žigosanje manjših količin lesa dvakrat v gozd.

V praksi to ne bo izvedljivo. Ko se začne sezona sečnje, kmetje zaprežejo voz in gredo v gozd, lovit logarja. Ker bi morali po sedanjih predpisih logarja celo dvakrat dobiti, bi bilo nejevolje več. Vsi, ki imajo opravka z gozdom, menijo, da bi morali postopek pri žigosanju lesa poenostaviti.

JOŽE ŠKOF

Kako in kaj bo z dopusti?

Ukinitev vozovnic K-15 je sprožila tudi pri Kmetijsko gozdarskem posestvu Kočevje precej razprav. Nekateri menijo, naj bi 1,5 odstotkov sredstev od bruto osebnih dohodkov izplačevali kot osebni dohodek, drugi predlagajo, naj ta sredstva dobe samo tisti, ki resnično gredo na letovanje v počitniške domove, tretji so za to, da bi razpoložljiva sredstva prepustili posameznim obratom. Ker je več predlogov, bodo vse natanko proučili in se odločili za najboljšega.

Po prvih računih bi na vsakega zaposlenega v tej delovni organizaciji prišlo okoli 200 N-DIN.

Ne bodo plačevali obresti od poslovnega sklada

Občinska skupščina Kočevje je na zadnji seji sklenila, da ne bodo plačevale obresti od poslovnega sklada gospodarske organizacije storitvene obrti (Pekarna, Komunala, Vodna skupnost Kočevje Ribnica in vsa tri Stanovanjska podjetja). Naštete gospodarske organizacije so oproščene plačevanja tega prispevka že od 1. januarja le-

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

■ POTRES V TAŠKENTU — Pretekli teden so se znova zamajala tla v Taškentu. Tokrat žrtev ni bilo, nekaj hiš se je pa le podrlo. Potres je bil šeste stopnje. Prebivalce pa so že prej izselili na varno.

■ DE GAULLE OBISCE SOVJETSKO ZVEZO IN ZAHODNO NEMČIJO — Te dni so sporočili, da bo francoski predsednik obiskal Sovjetsko zvezo. Na obisk bo prišel 20. junija in bo tam ostal 12 dni. Potlej pa namerava obiskati še Zahodno Nemčijo. O tem obisku pa pravijo, da sodi med redne izmenjave obiskov državnikov med obema državama.

■ KOSIGIN V EGIPTU — V torek je odpotoval v Združeno arabsko republiko sovjetski premier Aleksej Kosigin, kamor ga je povabil predsednik Naser.

■ IRAŠKI ŠAH BO JUNIJA OBISKAL JUGOSLAVIJO — Na tiskovni konferenci v državnem sekretariatu za zunanje zadeve so povedali, da bo iranski šah Riza Pahlevi junija obiskal Jugoslavijo. Pri nas bo ostal devet dni.

■ POGOVORI MED SED IN SPD — V Zahodni Nemčiji je vzbudilo precej prahu, ker so se sestali predstavniki enotne socialistične partije Nemčije in zahodnonemških socialnih demokratov. Kancler Erhard se s takim pogovarjanjem seveda ne strinja, ker se boji, da je to pot k nemški združitvi in sploh bi se ob takih dilemah podrla vsa njegova politika. Kajpak od teh stikov ni pričakovati kakšnih senzacionalnih rezultatov, vsekakor pa vlivajo žarek upanja v tako zapleteno nemško vprašanje. Jasno je namreč, da bi bilo v sedanjih razmerah kaj nerealno pričakovati, da bi do take združitve res prišlo, saj je to zelo dolgotrajen proces družbene preobrazbe tako na eni kot na drugi strani, ki bo prej ali slej le zabrisala velikanske družbene razlike. Vsekakor pa je le dobro, da se o tem pogovarjajo. Ti pogovori namreč prav gotovo odpirajo novo stran v zgodovini nemškega vprašanja, saj se kažejo obrisi politike, ki ne tiščí glave v pesek, ampak ki že priznava obstoj dveh Nemčij, ne pa da je na oni strani bela lisa in je krivoversko že reči, da obstaja še nekakšna Nemška demokratična republika.

■ POPLAVA V BOLGARIJI — Na praznik prvega maja se je nad bolgarskim mestom Vrace razbesnela nevihta. Voda je prebila jez tamkajšnjega rudnika in odnesla 135 stanovanjskih hiš. Življenje je izgubilo 96 ljudi.

■ FAŠISTIČNI UMOR V RIMU — Med fašističnimi izgredi na rimski univerzi so ubili študenta arhitekture Paola Rossija, člana socialistične mladine. Vsa demokratična javnost je bila ob tem dogodku silno ogorčena in se je pogreb Paola Rossija spremenil v veliko manifestacijo demokratičnih sil Italije. Pogreba se je udeležilo okrog 100.000 študentov.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Nas teži ekstenzivnost

■ POGOVOR VIDE TOMSIČ NA TELEVIZIJI. V pogovoru o nekaterih aktualnih problemih v preteklosti, ki je potekal na beograjskem učiteljišču, je Vida Tomšič, predsednica glavnega odbora SZDL Slovenije, med drugim dejala:

»Že od leta 1952 poslušamo tovariša Tita, kako pravi: pustimo nekaj tudi za naše otroke in vnuke, da bodo tudi oni kaj zgradili. Nas zdaj teži ekstenzivnost v gospodarstvu, ki vpliva tudi na druga področja, kajti po tej logiki nam ni potreben inženir, niti ni treba inženirja šolati, boriti se ni treba niti za dobre osnovne šole ne za dobrega učitelja, ki bo intenzivno pripravljal in izbiral talentirane učence itd.«

Ekstenzivnost načina gospodarjenja bomo premagali, če bomo prenehali gledati razvoj gospodarstva samo v novih delovnih mestih, v novih tovarnah, temveč če bomo videli intenzifikacijo v bolj produktivnem delu že obstoječih naprav. Dokler bomo imeli 50 ali 60 odstotkov zgrajenih tovarn ali strojev neizkoriščenih, kolikor jih imamo zdaj v vsej državi in tudi v Sloveniji, ne bomo bistveno zboljšali položaja negospodarskih dejavnosti.

■ KAJ SE JE ZGODILO V GODEŠIČU? O miniranju črne gradnje v Godešiču ljudje mnogo govore, precej več kot je res in tudi časniki so bili polni nasprotujočih si vesti. Predvsem je treba najprej vedeti, da v naši družbi ne smemo trpeti nezakonitosti in po tej plati je prav, da so ukrepali proti človeku, ki je gradil hišo brez dovoljenja. Vprašanje pa je, ali ne bi mogli postopati proti njemu drugače, ali je bilo treba ravno minirati, saj bi lahko porušili hišo tudi kako drugače. Zakaj niso začeli rušiti takrat, ko so bili samo še temelji? In: zakaj ne rušijo tudi drugim?

Odločno je treba obsoditi tudi ravnanje vaščanov, ki so uporabljali silo proti organom milice. Tega zares ne bi smeli storiti, saj je milica v tem primeru samo varovala izvajanje odločitve občinskih organov in za miniranje potemtakem ni kriva. Še bolj obsodbe vredno pa je početje ljudi na sam praznik, ko so razbijali okna na občinskem poslopju. Kako so mogli meščani dovoliti razgrajačem, ljudem, ki bi radi izrabili zmedo za slabe namene, da so divjali po njihovem mestu?

Ko analiziramo dogodke v Godešiču, se vprašajmo, ali ne ostajamo morebiti le pri posledicah. Treba je odkriti prave vzroke, ki so v počasnem napredovanju urbanizma, v zavlačevanju postopka za izdajo lokacij itd. Vzrok je tudi v tem, da marsikdaj, ko sprejemamo pomembne odločitve, ne vidimo človeka. V odnosih med organi in občani je še dosti brezdušnosti.

■ DOMICIL SLAVNIM PARTIZANSKIM ENOTAM. Mestni svet Ljubljane je v počastitev 9. maja — dneva zmage, ki je hkrati tudi praznik glavnega mesta Ljubljane, podelili domicil slavnim partizanskim enotam »Varnostni obveščevalni službi«, Prvi brigadi »Tone Tomšič« in Deseti brigadi »Ljubljanski«. Ob tej priložnosti je podelil tudi nagrade mesta Ljubljane. V nedeljo je bil tradicionalni pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«, ki se ga je udeležilo več tisoč ljudi, predvsem mladine.

■ SPORAZUM KREDITNIH BANK V SLOVENIJI. Na seji sveta bank SR Slovenije so se sporazumeli o tem, da bodo kreditne banke težile za tem, da obdrže kratkoročne kredite do nadaljnjega na ravni, ki ne bo presegala teh naložb ob koncu lanskega leta, povečane za 2 odstotka.

■ GRADIMO PREDRAGA STANOVANJA. Na seji odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalo so menili, da gradimo predvsem stanovanja, ki so predraga za naše razmere. Graditi bi morali tudi cenejša, skromnejša stanovanja.

■ JANKO SMOLE V AVSTRIJSKI ŠTAJERSKI. Predsednik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je bil te dni na obisku v avstrijski Štajerski, kjer je bil gost deželnega glavarja Josefa Krainerja. V dneh obiska si je Janko Smole s še drugimi člani delegacije ogledal več industrijskih podjetij in se pogovarjal s svojim gostiteljem o nadaljnjem razvoju medsosedskih odnosov.

Varčuj in vlagaj pri

DOLENJSKI BANKI IN HRANILNICI prej

KB v Novem mestu

Največ nesreč je v malih podjetjih

Zaskrbljujoče številke o škodi zaradi delovnih poškodb v brežiški občini — V njih se skrivajo ogromne rezerve, ki bi jih lahko s pridom izkoristili, če bi izboljšali varstvo — Bodo skupščinska priporočila tokrat učinkovala?

Podatki o nesrečah pri delu so vsako leto znova neprijeten opomin delovnim organizacijam, ki niso posvetile dovolj pozornosti varnostnim ukrepom. Ob njih se neprijetno zdrzne tudi marsikateri občinski odbornik, ko dobi v roke poročilo inšpekcijske službe.

V občini Brežice je lani znašala škoda zaradi poškodb 1,790.000 N din, leto prej pa celo 2,.070.000 N din. Če bi torej delovne organizacije izračunale le tiste stroške, ki jih neposredno bremenijo, bi lahko ugotovile ogromne rezerve. Te rezerve bi s pridom lahko izkoristile zlasti sedaj, ko iščejo možnosti za skrajševanje delavnika.

Lani je število poškodb naraslo v Livarstvu v Dobovi, v dobovskem kovinskem podjetju, v bizeljski Kovini, v obratu Vodne skupnosti v Brežicah, na gradbišču Pionirja, v rudniku Globoko in popravljalnica železniških voz v Dobovi. Tako se je na primer v livarni poškodovalo kar 40 odst. zaposlenih, v obrtnem kovinskem podjetju 35 odst., v Kovini na Bizeljskem pa 29 odst. zaposlenih. V vseh naštetih delovnih organizacijah bo inšpekcija ukrepala za izboljšanje varstva pri delu. Seveda pa ji bodo pri tem morali pomagati tudi vodilni člani kolektivov, saj jim ne more biti vseeno, koliko delovnih dni zgubijo zaradi poškodb. Tudi to se dogaja, da se na primer direktor prav nič ne vznemirja, četudi si nesreče pogosto sledijo. Toda kako dolgo je potem še lahko direktor?

Strokovjaki vodijo varstveno službo le v Tovarni pohištva, pri Kmetijskem gozdarskem podjetju in pri Kmetijski zadrugi v Brežicah. Rudnik Globoko in Obrtno kovinsko podjetje v Dobovi sta zaupala varstvo uslužbencema, ki se le občasno ukvarjata s to problematiko. Cestno podjetje, IMV Novo mesto in gradbeno podjetje Pionir, katerih obrati so v Brežicah, imajo organizirano varnostno službo pri upravi podjetja. Inšpekcija pa ugotavlja, da nudijo te službe vse premalo pomoči enotam v drugih krajih.

Manjše delovne organizacije si bodo morale pomagati tako, da bodo ustanovile skupno varnostno službo, za varnost pri delu pa lahko zadolžijo tudi vodilnega uslužbenca, ki bo opravil potreben strokovni izpit.

Občinska skupščina je na zadnji seji priporočila vsem delovnim organizacijam, naj najkasneje do 31. maja uskladijo interne predpise s temeljnim zakonom o varstvu pri delu, sicer bodo morale plačati denarno kazen. Skupščina je nadalje priporočila manjšim delovnim kolektivom, naj v okviru iste panoge organizirajo skupno varnostno službo.

J. T.

— Jaz sem pri glavi, zato imam več plače...

ZVEZNI POSLANEC LUDVIK GOLOB MED PROIZVAJALCI NOVOMEŠKE OBČINE

Živeti bo treba z lastnimi sredstvi

Kreditov v prihodnje ne bo — Čedalje bolj spoznavamo, kako huda je tehtnica reforme

■ NAŠ OBRTNIK KUPUJE LONCE, da lahko dela cevi. Pločevine na domačem trgu ni. Pač je, »če imaš devize, sicer si pomagaj, kakor veš in znaš«.

■ CENE, ZLASTI CENE REPRODUKCIJSKIH materialov silijo navzgor, ker hočejo prenekateri z njimi skozi nevihto reforme.

■ »NI OPRAVIČILA ZA RAST CEN. Nasprotno, pričakujemo, da se bo gibanje cen umirilo,« je rekel zvezni poslanec Ludvik Golob, ko je 29. aprila v Novem mestu na posvetu pojasnil nekatera stališča zvezne skupščine in njenih odborov glede nadaljnjega izvajanja reforme.

Pogovora so se udeležili predstavniki delovnih organizacij, organov upravljanja, sindikalnih podružnic, občinske skupščine in političnih organizacij. Ti so zveznemu poslancu tudi povedali, kaj je gospodarska reforma novomeški občini prinesla dobrega in kaj slabega.

Predstavniki večjih novomeških podjetij so menili, da se je pričel splošen tepež za devize. Devize gospodarske organizacije potrebujejo za uvoz reprodukcijskega materiala. Ker iste organizacije tudi izvažajo, manjkajo na domačem trgu prenekateri artikli. Tako potrošnik ne pride do iskanega blaga, čeprav ga izdelujemo doma, gospodarske organizacije pa ne do polizdelkov in surovin, potrebnih za njihovo proizvodnjo. Poudarili so, da se vse to dogaja v času, ko reforma vsako stvar postavi na tehtnico: boš, — ne boš.

Podjetjem primanjkuje obratnih sredstev, osnovna sredstva pa so pretežno že iztrošena. Do zdaj so si pomagala s krediti, kmalu pa teh ne bo več. »Podjetja bodo odvisna od lastnih sredstev in bodo živela izključno od svojih skladov, zato bi morala takoj začeti povečevati svoje fonde,« je pripomnil poslanec.

Povečevanje lastnih sredstev je pot k smotrnejšemu gospodarjenju, hkrati pa tudi začetek osvobajanja »začaranega kroga«, v katerem se vrsti domala vse naše gospodarstvo.

Zvezni poslanec Ludvik Golob je obljubil, da bo obiskal nekaj podjetij, kjer se bo »na kraju samem« seznanil z vprašanji, ki jih je treba reševati tudi zunaj gospodarskih organizacij.

-č

Šola za ekonomsko vzgojo končana

Pred dnevi se je pri novomeškem Zavodu za izobraževanje kadrov končala šola za družbeno-ekonomsko vzgojo. Obiskovalo jo je 24 slušateljev iz delovnih kolektivov. Seznanili so se z osnovnimi vprašanji gospodarskega poslovanja v delovnih organizacijah.

Avtomobilski svet v Beogradu

Na beograjskem sejmu motorjev in motornih vozil od 30. aprila do 8. maja je razstavljalo 171 jugoslovanskih in 85 tujih podjetij iz 13 držav. Motorna vozila so poleg domačih podjetij razstavili proizvajalci iz 10 držav. Crvena zastava je razstavljala v posebnem prostoru. Letošnji sejem motorjev in motornih vozil je druga taka prireditev v Beogradu po vojni.

Lovcev se loteva malodušje

Novi zvezni zakon o lovu iz lanskega leta ne predvideva niti republiških niti področnih lovskih zvez, temveč pravi, da dodelujejo lovišča in izvajajo kontrolo na njih občinske skupščine. Te so že oddale lovišča lovskim družinam, od katerih tudi že zahtevajo delovne načrte za 1966/67. Republiškega zakona o lovu še ni, zato je precej nejasnosti, ker se ne ve, kako bi pravzaprav morali gospodariti. V vrstah požrtvovalnih lovcev se glede na to pojavlja malodušje. Lovci tudi menijo, da bi morali prejšnje lovske forume samo nadomestiti z boljšimi, ne pa ukiniti.

O. M.

Livarna ali plastične mase?

Zalog premoga se na senovskem koncu zmanjšujejo, z gradnjo cementarne pa ne kaže posebno dobro. Rudnik se je zato povezal s poslovnim združenjem SMELT iz Ljubljane, da bi to združenje dalo nasvete, kaj storiti. SMELTOVI predstavniki so obiskali Senovo in predlagali dve rešitvi: obstoječe proizvodne dvorane bi bile uporabne za izdelavo ulitkov iz finih litin ter tudi za proizvodnjo izdelkov iz plastičnh mas. Podrobne študije bo za oboje treba še izdelati, upravni odbor rudnika pa je oba predloga sprejel in bo pripravil potrebna sredstva.

R. K.

Na sejmu v Novem mestu

10. maja je bil na novomeškem sejmišču večji sejem, na katerem je bilo naprodaj 662 pujskov in 177 glav goveje živine. Zadruga in Mesarija tokrat nista odkupovali. Cene: prašiči 13.500 do 35.000 dinarjev, voli 500 do 550 din kg, krave 340 do 470 kg, mlada živina 530 do 580 din kilogram. Medtem ko je bilo prodanih le 29 glav govedi, so prašiče skoro vse pokupili.

Kmetijski nasveti

Krompirjeve bolezni in škodljivci

Pridelovalci krompirja večkrat govorijo, da se je krompir »izrodil«, ne vedo pa, zakaj je postal tak. Semenski krompir dobimo predvsem iz višjih krajev in nekaj let je pridelek dober. Izroditev krompirja povzročajo izredno majhna živa bitja, ki niso vidna z navadnim drobnogledom in jih imenujemo viruse, bolezni pa viroze. Teh viroz je več vrst: zvijanje krompirjevega listja, kodravost, črtavost, krzljavost, mozaik. Že ime pove, kakšni so zunanji znaki obolelosti. Te bolezni se širijo tako, da jih prenaša žuželka, siva breskova uš, ki živi v toplejšem vinogradniškem podnebju. Ko je nasad krompirja že napaden, ni pravega zdravila. Grme izrujemo in uničujemo. Proti boleznim se borimo tako, da sadimo neokuženo seme iz višjih, hladnejših leg. Kmetje, ki goje semenski krompir, vedo, da hodijo posebne komisije pregledovat njihove njive, da ugotovijo, če bo seme neokuženo.

■ **KROMPIRJEVA PLESEN** ali fitoftora je najnevarnejša krompirjeva bolezen, za katero so Nemci trdili, da jim je s hudo okužbo pripomogla, da so izgubili prvo svetovno vojno. Lani nam je precej zmanjšala pridelek. Če je poletje deževno, se pojavijo v začetku julija na krompirju rjave pege, obrobljene z belim puhom, ki se naglo širijo tudi na druge rastline. Ker je pojav bolezni odvisen od vlage in toplote, lahko na podlagi vremenskih podatkov in napovedi napovemo, kdaj bo bolezen izbruhnila in kje je treba škropiti. Po radiu, ki dobi podatke od opazovalcev v vsej Sloveniji, slišimo poleti redne opomine, kje in s čim je treba škropiti. To delo se imenuje a n t i f i t o f t o r n a služba. Bolezen delno preprečujemo tako, da sadimo zdrav krompir, da nasad ni pregost, da obilno gnojimo s kalijevimi gnojili, najbolje pa je, da napadeni krompir škropimo z bakrenim apnom ali dithanom, lirotanom ali z bordojsko brozgo (galica in apno).

■ **KOLORADSKI HROŠČ** ali krompirjevec je najhujši krompirjev škodljivec, ki redno vsako leto napada krompir. Leta 1921 so našli prvo veliko okužbo v Franciji, kamor so škodljivca pripeljali iz Amerike z vojaškimi potrebščinami. Pri nas smo prvo večje žarišče našli v vaseh Vrbina in Stari grad pri Brežicah 1946, kamor so ga zanesli Nemci med vojno. Danes je razširjen na vsem krompirju, kolikor ga gojimo, in vsakdo ga pozna. Ker ima malo naravnih sovražnikov, ga moramo predvsem sami uničevati. Če ga ni veliko, ga zbiramo in uničujemo. Učinkoviteje pa je, da zaprašimo ali škropimo napadene nasade s pantakanom ali z lindanom, dieldrinom, toksafenom ali z arzenovimi škropivi. Na preparatih, ki jih kupimo v trgovini, so napisane koncentracije in postopek pri pripravi škropiv.

Na krompirju poznamo še več bolezni in škodljivcev, ki pa niso toliko razširjeni in nevarni: črna listna pegavost, bela noga, krompirjev rak, obročkasta gniloba, črna noga, bela trohnoba, navadna in prašnata krastavost, ovelost krompirja, od škodljivcev pa krompirjev molj, ki je pri nas razširjen na Primorskem. Če se te bolezni pojavijo na vaših njivah ali v shrambah, in če se jim ne znate sami upirati, vprašajte raje ljudi, ki se s temi stvarmi poklicno ukvarjajo.

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER VELENJE

o b j a v l j a

za šolsko leto 1966/67

P R E D V P I S

ZA 160 UČNIH MEST V POKLICNI ŠOLI RUDARSKE STROKE

POGOJ za predvpis v poklicno šolo je dokončana osemletka. Če ne bo dovolj prijavljencev z dovršeno osemletko, se lahko prijavijo tudi učenci, ki so z uspehom dovršili 7. razred osnovne šole.

Učenci poklicne šole rudarske stroke imajo brezplačno oskrbo v domovih. Mladinci, ki so se javili že na predvpis, imajo prednost pri glavnem vpisu. Svoje prijave pošljite na naslov:

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER — VELENJE.

Veletrgovina MERCATOR

poslovna enota »GRADIŠČE«, Trebnje

r a z p i s u j e

po sklepu seje DS z dne 13. aprila 1966

javno licitacijo

za prodajo osnovnih sredstev:

— 1 hladilne omare »Kühlung« z zmogljivostjo hlajenja 315 litrov,

— več celih in delno zastekljenih rabljenih vrat in

— več oken z okvirji, delno zastekljenih.

Licitacija za prodajo hladilnika bo za družbeni sektor 18. maja 1966 od 8. do 9. ure v prodajalni Prehrane 2 v Trebnjem, za zasebnike pa isti dan od 9. do 10. ure v isti prodajalni

Licitacija za prodajo vrat in oken bo za družbeni sektor od 11. do 12. ure in za zasebni sektor od 12. do 13. ure v vasi Štefan pri Pavlinu.

Udeleženci licitacije so dolžni položiti pred pričetkom licitacije 10. odstotno kavcijo od vrednosti osnovnega sredstva. Kavcijo je treba položiti v gotovini ali s čekom

Komisija za delovna razmerja pri

veletrgovini MERCATOR

poslovna enota »GRADIŠČE«, Trebnje

r a z g l a š a

prosto delovno mesto

POSLOVODJE

nove poslovalnice na Mirni

P o g o j i: visokokvalificiran delavec trgovske stroke ali kvalificiran delavec te stroke z najmanj 5-letno prakso na poslovodskem mestu. Nastop službe 1. junija 1966.

Pismene ponudbe sprejema naslov, najpozneje 8 dni po objavi tega razglasa.

Kdor ni sposoben, naj se umakne!

Nadaljevanje in konec razprave sekretarja CKZKS tov. Staneta Kavčiča na seji občinskega komiteja ZKS Novo mesto

Večji del standarda v Sloveniji je ustvarjen z višjo produktivnostjo dela, hkrati pa si moramo biti na jasnem, da je naš standard tudi posledica zaprtega jugoslovanskega tržišča. Mednarodna konkurenca k nam torej še ni prodrla. Brez dvoma tudi mi želimo, da bi reformo uresničili, zavedati pa se moramo, da nas v reformi čakata tudi zaseda in strel v hrbet! To velja za tisti del slovenskega gospodarstva, ki si satndarda ni zgradil na svoji produktivnosti dela, temveč na zaprtem jugoslovanskem tržišču in na starem administrativnem socialističnem gospodarskem sistemu! Skoraj vsaka delovna organizacija bi morala imeti kalkulacijo, na podlagi katere bi uspevala v pogojih mednarodnega tržišča in v pogojih mednarodno priznanih norm produktivnega dela. Na teh vprašanjih pa se mora danes pokazati avantgardna vloga Zveze komunistov. To vlogo bodo komunisti kot subjektivna sila obdržali samo v primeru, če bodo vedno in povsod znali opozoriti na osnovna, družbena in strateška vprašanja, če bodo hodili za korak pred množico in če bodo izostrovali merila, s katerimi bomo lahko ločevali dobro od slabega in napredno od zastarelega!

V teh časih zelo veliko govorimo o nadaljnjem razvoju, pa tudi o mednacionalnih odnosih pri nas. Tudi to je kategorija, ki smo jo tako rekoč »vrgli« v naš idejni prostor, ni pa dovolj razjasnjena. Poglejte samo idejno dvojnost, skoroda bi lahko rekli dve duši našega komunista in našega proizvajalca! Radi bi samoupravljanje in demokracijo, v isti sapi pa tudi močno državo.

Smo za močno državo in proti državi

Vsa umetnost takšnih dvojnih hotenj pa je v tem: to kar je koristno in kar nam prinaša dobiček, bomo uredili sami, in naj se država in drugi v to nikar ne vtikajo. Če pa je zguba, vsi vpijemo: »Kakšen socializem pa je to, ko ti nihče ne pomaga! Kje je država, kje so zakoni in predpisi?«

To je ena izmed osnovnih značilnosti, z njo pa se srečujemo domala vsak dan. Lenin je nekoč rekel, da ima kmet dve duši: z eno stoji na svojem privatnem gospodarstvu, z drugo pa v socializmu. Mislim, da bi lahko rekli, da ima tudi naš proizvajalec dve duši: z eno stoji v samoupravljanju, z drugo pa v državi. Zato niso redki primeri, ko na isti seji DS, na isti konferenci ali na istem posvetu v prvi točki dnevnega reda zahtevamo več demokracije in več pravic, v drugi točki dnevnega reda pa vprašujemo, zakaj država ne uredi tega in onega in tretjega in četrtega. Na žalost niso v tem tudi naši izobraženci, ekonomisti itd. nič boljši.

Vsi bi radi svobodne cene takrat kadar prodajamo, kupovali pa bi radi vsi po predpisanih cenah. To pa na žalost ne gre! Če bomo vsi zahtevali takšne pogoje, se bomo še dolgo vrteli v začaranem krogu, iz katerega ni poti. Sedaj smo na sredi poti, zato je ideološka pestrost razumljiva; skoroda je to že ideološka zmeda. Takšnih stvari se ne da urediti v nekaj mesecih, zato moramo vedeti, da se bomo s problemi te vrste srečevali še precej časa. Takšna idejna nasprotja so ostanek administrativnega sistema, v katerem smo ustvarjali standard drugače kot danes.

Ko že govorimo o tem, naj omenim še po svoje značilno koketiranje z državo, iluzije o državi in o moči državnih ukrepov. Takšna miselnost je danes precej razširjena med mladino, ki misli in sanja o nekem absolutno pravičnem in močnem vladarju močne roke, ki bo prišel in bo vse moralne zablode in vse grešnike tega sveta z zamahom roke spremenil v dobro in v svetnike. Toda prav ti krogi mladih izobražencev v isti sapi trdijo, da je zlo naše ureditve v tem, ker imamo samo eno partijo. Radi bi večpartijski sistem in več demokracije, češ da bi bilo potem boljše... Tudi to je protislovje.

Ljudje niso samo dobri in slabi, črni in beli

Pri nas je dandanes preveč splošnega moraliziranja. Prav gotovo potrebujemo moralo in moramo razvijati moralne temelje naše družbe, vendar ne v želji po nekem v zraku visečem, popolnem človeškem bitju. Našo moralo moramo razvijati v skladu z našim delom in v skladu z uspehi, ki jih dosegamo, upoštevati moramo pri tem osebne svoboščine vsakega državljana in vsake osebnosti. Teh moralnih vrednot ne moremo snovati samo s stališč revolucije.

Danes je pri nas čutiti boj zoper komercializacijo. Nekaterim se zdi ta boj, ta splošen boj zoper komercializacijo zelo moralen. V resnici pa je lahko tak frontalen boj zoper komercializacijo tudi nemoralen. Če komercializacijo odpravimo, bo navsezadnje delal tisti, ki je bolj iznajdljiv, bolj sposoben in ki več zna, za tistega, ki je manj sposoben in manj iznajdljiv. Prav zato pa moramo moralo graditi in vrednotiti skozi stvarne uspehe dela, skozi stvarne sposobnosti ljudi, skozi stvarno pobudo ljudi, ne pa jo iskati in snovati zgolj v mislih, da so ljudje bodisi slabi bodisi dobri in da jih lahko zmečemo v en koš in druge v drugega.

Z reformo smo šele na pol poti

Drugi vzrok, ki povzroča nerazumevanje naše osnovne politike, je v materialnih gibanjih in je v neposredni zvezi z reformo. Videti je, kot da bi se oddaljevali od osnovnih vodil revolucije, ki smo jih osvojili že davno.

Dejansko pa smo nekako na sredi reke, tok te reke pa nas zelo hitro vleče naprej. Smo v čolnu sredi te reke, čoln je majhen, nas je veliko, reka je deroča in vsi imamo neprijeten občutek. Eni svetujejo, naj gremo na ta breg, drugi na nasprotnega. Naprej ali nazaj, levo ali desno — pa ne moremo samo na podlagi nasvetov. Upoštevati moramo kolikšna je pogonska sila, ki vodi naš čoln. Tudi z reformo je tako: s tem, kar smo storili do zdaj, smo prišli šele na pol poti.

Ker smo šele na polovici, niso stvari urejene ne po starem in ne po novem. Ne nameravam se spuščati v podrobnosti, omenil bi samo dve pomembni ugotovitvi III. plenuma.

Prvič: spremeniti moramo način razširjene reprodukcije, v zvezi s tem pa sestav investicij. Mislim, da osnovne bitke tu še nismo izvojevali. Še vedno je čutiti stremljenja, da bi tisto, kar smo skozi glavna vrata zmetali ven, privlekli nazaj skozi zadnja vrata. Zato se moramo zavedati, da nas v vsej Jugoslaviji čakajo pri tem še resni politični napori.

Zaprto tržišče brez izvoza je kot mehak naslonjač

In drugič: naše, doslej zaprto tržišče moramo odpreti in dovoliti, da bo vdrl vanj pritisk z mednarodnega tržišča. To pomeni, da bo treba povečati produktivnost na stopnjo mednarodne produktivnosti in tudi pri nas uveljaviti mednarodno priznano delovanje zakona vrednosti. Vse drugo: govorenje o odgovornosti, o vrednosti elaboratov, o tem, ali so investicije, ki so v načrtu, dobre ali slabe — vsa ta govoričenja so brez vrednosti, če začnemo naše načrte in hotenja meriti v mednarodnem obsegu!

V Jugoslaviji še vedno uspeva skoraj vsaka proizvodnja s produktivnostjo, kakršno pač imamo. Še vedno je skoraj vsem delovnim organizacijam zagotovljen obstoj. Doseči pa moramo takšne spremembe v sistemu in na tržišču, da bo slabši del našega gospodarstva postavljen pred izbiro: ali povečati produktivnost, ali pa prenehati s proizvodnjo. Tako daleč moramo speljati stvari!

To je osnova, na kateri bomo nato lahko snovali nov bančni sistem, nov devizni sistem, dali dinarju konvertibilno vrednost in naredili vse drugo. Če ne bomo idejno, načelno in teoretično priznali in osvojili te usmeritve in je osvojili tudi politično, ne bomo ustvarili ustreznega finančnega, deviznega in bančnega sistema.

Videti je, da se vse premalo zavedamo neizbežnosti in nujnosti pravkar povedanega. Tega se še ne zaveda velik del naših političnih delavcev, velik del strokovnjakov, medtem ko precejšen del preprosto mislečega ljudstva zavoljo lastne poštenosti to sluti. Delavci namreč najbolj vedo, koliko bi se še dalo iztisniti na njihovih delovnih mestih, če bi bila boljša organizacija dela itd.

Druge rešitve ni! Za pravkar opisano rešitev pa moramo biti še posebej zainteresirani v Sloveniji! Ko jo bomo uresničevali, bomo z njo pritegnili vse idejne sile in vse strokovne moči. Takšnih stališč pa žal še niso osvojili vsi komunisti. Zavedati se moramo, da je potrebna zelo ostra selekcija, ker bomo sicer morali zaradi odhajanja naših ljudi v tujino zapreti meje, če ne bo šlo drugače! Imam vtis, da III. plenuma CK ZKJ nismo dovolj razumeli v tem smislu in da smo vse preveč iskali v njem podrobnosti o odgovornosti, o nekaterih moralnih vrednotah in o organizacijskih spremembah, ki naj bi jih opravili, premalo pa smo se ob tem gradivu soočili z neizprosno stvarnostjo, v kateri smo.

Najlaže je reči: »Nismo zreli za samoupravljanje!«

Čeprav se novi sistem v naši družbi razvija in je spremljan z mnogokaterimi težavami, čeprav smo pred novimi vsejugoslovanskimi problemi, velja za precejšen del delovnih organizacij, da temu razvoju ne sledijo. Notranji procesi v njih zaostajajo za splošnim družbenim razvojem. Tu je tudi izvor miselnosti nekaterih izobražencev, ki trdijo, da delavci niso zreli za samoupravljanje, da je pri nas preveč demokracije itd. Reči je treba, da so takšne ugotovitve dejstvom zelo blizu, da so pa zaključki nepravilni.

Če je namreč to res, bi morali razvoj delavskega samoupravljanja pospeševati, nikakor pa ne zavirati razvoja celotnega družbenega sistema. Takšne kritike temeljijo na zavesti in spoznanju, da obstaja praznina med razvojem sistema ter razvojem odnosov in načinov proizvodnje, pojmovanj in gledanj v delovnih organizacijah. To pomeni, da nekatere organizacije ZK ne opravljajo svoje vloge dovolj dobro. Komunisti pa bi morali biti nosilci sodobnih, družbenih gledanj, za to pa potrebujejo več znanja in več jasne orientacije. Predvsem moramo spreminjati sestav zaposlenih.

Ne maramo ne slabih delavcev in ne slabih strokovnjakov

V delovnih organizacijah je čutiti še precej nezaupanja do strokovnjakov. Razprave se odvijajo na poprišču: smo za strokovnjake in nismo za strokovnjake, to pa je popolnoma narobe! Zadeve se moramo lotiti z druge strani in se odločiti za dobre strokovnjake in proti slabim strokovnjakom!

Doslej nismo uspeli ustvariti razlik med dobrimi in slabimi inženirji, med dobrimi in slabimi tehniki, med sodobno in zastarelo tehnologijo. Se vedno se vrtimo v socialno klasičnih, skoroda razrednih razvrstitvah in se vprašujemo, ali naj prisluhnemo težnjam nekvalificiranih delavcev spodnjega sloja ali damo oblast sloju izobražencev in strokovnjakov... Skratka še vedno se nismo rešili tega socialno razrednega konflikta, ki ima v sebi celo nekatere elemente razrednih protislovij. Rešitev pa je v tem, da morajo komunisti povsod in neomajno zahtevati kvaliteto, sposobnost in znanje! Preganjajmo torej nesposobnega kvalificiranega ali priučenega delavca in uporabljajmo pri tem ista merila in ustvarjajmo iste odnose! Tako se moramo lotiti stvari v delovnih organizacijah, ne pa dopustiti, da se ustvarjajo razne socialne grupacije.

Izboljšajte strokovni sestav zaposlenih

Pregledal sem kadrovsko analizo, ki ste mi jo predložili. Ugotovitve te analize kažejo, da komunisti v novomeški občini niste bili na čelu družbenih procesov in da niste idejne poglede začeli razčiščevati tako, kot smo o tem govorili danes. V vašem primeru pa je to zelo važno, ker imate sorazmerno mlad, neizkušen, priučen in kvalifikacijsko slab sestav zaposlenih. Če ne boste ustvarili pogojev za oblikovanje takšne kadrovske politike, bo poslabšanje ekonomskega položaja v posameznih delovnih organizacijah privedlo do razrednih socialnih zaostritev. Primeri se lahko, da bo priučena delovna sila, ki pri vas prevladuje in ima nizke osebne dohodke, šla v frontalni napad na sorazmerno majhen del strokovnega kadra, ki ga imate in na tista vodstva, ki bi sicer rada naredila kaj koristnega, pa bodo v na novo nastalem položaju ovira. Na to opozarja neuspeh reelekcije v vaši občini, ki hkrati kaže, da komunisti niso dovolj odločno uveljavljali meril in vrednotenj, o katerih smo danes govorili. Vsekakor je boljše, da pustite kadrovsko vprašanje, če trenutno nimate na voljo strokovnjakov, za zdaj nerešeno morda za tri mesece, ali pa za pol leta, kot pa da bi ga, kakršno je, osvojili za nadaljnja štiri leta do nove reelekcije. Tako pa žal ni samo pri vas, ampak v vsej Sloveniji.

Program občinske revije kulturnih dejavnosti 1966 v Krškem

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij — občinski svet Krško bo priredila v času od 15. do 22. maja občinsko revijo kulturnih dejavnosti 1966. Posvečena bo 25. obletnici vstaje in 20-letnici dejavnosti kulturno-prosvetnih društev v Posavju.

Program prireditev:

15. maja: ob 9. uri bo v sindikalni dvorani Elektro Krško otvoritev RAZSTAVE LIKOVNIH AMATERJEV. Domačemu občinstvu se bo prvič predstavil s svojimi deli domači likovni klub.

16. maja: ob 20. uri bo na sporedu v domu Svobode na Vidmu koncert pevskih zborov. Sodelovali bodo mladinski pevski zbori iz Kostanjevice, Senovega in Krškega, mešani pevski zbor iz Koprivnice, ženski pevski zbor s Senovega ter moška pevska zbora s Senovega in iz Brestanice.

17. maja: ob 20. uri bo dramska skupina s Senovega uprizorila dramo STRAŽA NA RENU.

18. maja: ob 16. uri otvoritev mednarodne razstave filmskega plakata (v sindikalni dvorani Celuloze);
ob 20. uri večer slovenskega filma AMANDUS.

19. maja: ob 16. uri bo Mladi oder iz Kostanjevice uprizoril mladinsko igro SESTERO MUSKETIRJEV.

20. maja: ob 20. uri bo dramska skupina Svobode iz Krškega uprizorila OPERACIJO.

21. maja: ob 16. uri bo dramska skupina osnovne šole Krško prikazala PRAVLJICO O BOGATINU IN ZDRAVILNEM KAMNU.

22. maja: ob 8. uri prvo srečanje filmskih amaterjev iz Posavja in Dolenjske;
ob 15. uri bodo člani dramske skupine iz Leskovca izvajali pisan program s sodelovanjem zabavnega ansambla.

23. maja: ob 20. uri MEDOBČINSKA REVIJA. Predstavile se bodo umetniške skupine občin Brežice, Sevnica in Krško.

Črne točke našega prometa

Taki prehodi – doklej?

Pred prvomajskimi prazniki so novomeške ceste, ulice in križišča spet »pokrili« prehodi za pešce. Belo barvo, ki se je sicer trdno oprijela asfalta in kock, pa so začele avtomobilske gume in podplati pešcev odnašati že po prvih urah, ko se je bila komaj strdila. Po praznikih na več mestih skoraj ni bilo več sledu za začrtanimi prehodi, pešci pa so, po stari navadi, znova jeli ubirati bližnjice. Ali torej ne bi kazalo odločiti se za trajnejšo označbo prehodov za pešce? Doklej bomo trošili denar za barvo, ki tako hitro skopni? Že večkrat je bilo govora o tem, naj bi prehode označili s trajnejšim materialom, ki bi ga vgradili v samo cestišče, pa ni bilo nič iz tega. Stroški bi nemara res bili nekajkrat večji kot za ročno začrtovanje belih linij, bi pa lahko bilo to delo trajne koristi. Nedvomno bi potem tudi prebivalstvu laže dopovedali, kje mu je dovoljeno prečkati cesto, ulico ali križišče.

Komisija za razpis delovnega mesta direktorja

OBRTNEGA PODJETJA »USLUŽNOST« – NOVO MESTO

razpisuje delovno mesto

DIREKTORJA PODJETJA

pod sledečimi pogoji:

1. visoka ali višja strokovna izobrazba s prakso na vodilnem delovnem mestu;
2. srednja strokovna izobrazba in najmanj 5 let prakse na vodilnem delovnem mestu.

Poleg teh pogojev mora biti kandidat organizacijsko sposoben in družbeno-politično razgledan.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z življenjepisom, dokazili o strokovnosti izobrazbe in delovnih izkušnjah v roku 15 dni po objavi razpisni komisiji obrtnega podjetja »Uslužnost«, Novo mesto, Kristanova 12-a.

VIDA TOMŠIČ: (IV)

Vloga SZDL Slovenije v nadaljnjem razvoju družbenega samoupravljanja

Tisti, ki zaradi negativnih pojavov odklanjajo socializem in samoupravljanje nasploh, ki zlohotno ali iz neznanja in naivnosti dokazujejo nedoraslost delovnega človeka, da bi se dvignil do gospodarja nad proizvodi svojega lastnega dela, izražajo s tem isto omejeno miselnost podložnika, kakor ekscesi, ki jih napadajo.

Le delovni ljudje sami, ki se odgovorno uveljavljajo kot samoupravljalci, lahko pomagajo ločiti zrno od plev in iz naših kadi izlivati umazano vodo, ne da bi z njo vred zavrgli tudi otroka. Zahteva po ostrem obračunu z nepoštenostjo in raznovrstnimi socializmu tujimi pojavi že dokazuje samoupravljalsko zavest in pot za utrjevanje novih etičnih in moralnih vrednot na temelju vse doslednejšega uveljavljanja delitve po delu kot osnove osebnega in družbenega standarda.

Ob sprejetem načelu, da mora imeti proizvajalec odločilno vlogo pri razširjeni reprodukciji, je nujno vsa razmerja smiselno urediti, da bi dosegli skladnost, trdnost razvoja, življenjske ravni in gospodarstva. To so danes devizni, bančni in kreditni sistem, cene, družbeno planiranje in kontrola, financiranje in samoupravljanje v negospodarskih dejavnostih, vloga družbeno-teritorialnih skupnosti.

Naloga našega kongresa ni, da bi dejal odgovore na vsa našteta vprašanja. O teh razpravljajo in odločajo neposredni proizvajalci, njihove organizacije, skupščine, strokovnjaki. Idejnopolitične socialistične sile naj pri tem s svojo neprestano in javno pristojnostjo zagotavljajo, da bomo kljub nujni postopnosti v nekaterih vprašanjih — obdržali osnovno smer. Omogočajo naj proizvajalcem, da se odločno, pa tudi z upoštevanjem realnosti, upro tistim težnjam, ki bi ovirale našo družbo pri uveljavljanju takšnih družbeno-ekonomskih razmer in takšnih demokratičnih oblik, v katerih bo lahko delovni človek v razmerah družbenega dela, na osnovi skupne uporabe proizvajalnih sredstev sam skrbel zase.

Glavna bitka za poglabljanje samoupravljalskih odnosov se bije torej v samih proizvodnih odnosih, in to tako v delovnih organizacijah kakor predvsem tudi pri zvezni in republiški preureditvi vseh tistih družbenih, gospodarskih in drugih instrumentov, ki ovirajo samoupravljanje, namesto da bi mu zagotavljali le tisti trdni okvir, v katerem bi bilo prostora za sproščeno ustvarjalnost vsakogar, za poslovnost in za zagotavljanje družbenih norm.

Ne da bi zanemarjali gospodarske probleme in razvoj samoupravljanja v neposredni materialni proizvodnji, ki je sedaj v središču pozornosti vseh reformnih akcij, smo se že v pripravah za VI. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva odločili, da obravnavamo predvsem tista področja samoupravljanja, ki so zaradi ekstenzivnega gospodarjenja nesorazmerno zaostajala, tako da že močno zavirajo hitrejši napredek gospodarstva, samoupravljanja in družbe kot celote. Razen o vlogi in nadaljnjem razvoju Socialistične zveze delovnega ljudstva same smo v pripravah za kongres zato posvetili posebno pozornost komunalnemu sistemu, položaju, razvoju in družbenim odnosom v tako imenovanih negospodarskih dejavnostih, vlogi znanosti v nadaljnjem socialističnem razvoju ter problemom mednacionalnih odnosov.

Razprave o teh vprašanjih smo pripravljali povezano med seboj, s skupnimi osnovnimi izhodišči ter z nalogo in željo, da bi s tem prispevali k sposobnosti, da v samoupravnem mehanizmu, ob sodelovanju in mobilizaciji vseh občanov, vsega našega znanja in delovnih sposobnosti prispevamo k nadaljnjemu socialističnemu razvoju Slovenije in Jugoslavije. Naš kongres naj s tem prispeva k temu, da bi bili sposobni na novih temeljih in merilih izdelati družbeni plan razvoja, ki naj bo podlaga našemu prihodnjemu delu in merilo za uspehe posameznikov in skupnosti.

Tradicija Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ki je bila politično vodstvo upora in neposredna demokracija sama, je pomemben vir za silo današnjih institucij slovenske in jugoslovanske družbe. V Osvobodilni fronti vsebovani zametki oblasti in samouprave, demokratičnega političnega in idejnega boja mnenj, ob specifični vodeči idejno-politični in organizacijski vlogi delavskega razreda s Komunistično partijo Slovenije na čelu, so se po osvoboditvi razvijali naprej v razne oblike in mehanizme predstavniških organov in samoupravljanja. Med seboj se sicer vsi ti mehanizmi prepletajo ob istočasno bolj določno opredeljenih vlogah in pristojnostih, kakor je bilo to mogoče tedaj, ko je bila Osvobodilna fronta edina predstavnica suverenosti slovenskega naroda in ljudstva, politično gibanje, samouprava in oblast obenem.

Osnovna značilnost Osvobodilne fronte, da je izhajala predvsem iz dnevnega aktivnega uveljavljanja vsakega člana samega, da je bil tako človek zavestno in neposredno angažiran v družbenem dogajanju, ta osnovna črta je bila na vseh razvojnih stopnjah in v vseh oblikah od Osvobodilne fronte do Socialistične zveze eden tistih dragocenih elementov, ki je bistveno prispeval, da smo obdržali socialistično in demokratično smer razvoja v vseh obdobjih naše povojne graditve. V času, ko se uveljavlja proizvajalec kot neposredni upravljalec družbenega proizvoda, je Socialistična zveza delovnega ljudstva tako rekoč na začetku nove dobe svojega razvoja. Socialistična zveza je organizacija samoupravljavcev. Pravimo, da je tribuna za boj mnenj, stalno razpravljajoča skupščina, osnova ljudske oblasti in samouprave. Vsi ti atributi pomenijo, da gre za takšno družbeno-politično organizacijo, ki postaja vse bolj pogoj za skladen razvoj samoupravljalske družbe.

Dejavnost Socialistične zveze pred kongresom je zanimiva prav s tega vidika. Po svoji širini in globini kaže, da ne gre le za običajno kampanjo neke organizacije pred kongresom. Dejstvo, da je Socialistična zveza postala tako prisotna, občanom in upravljalcem tako potrebna in vse bolj iskana organizacija prav v obdobju reformnih naporov, kaže že na tisto novo kvaliteto, na nalogo in vlogo Socialistične zveze delovnega ljudstva, za katere smo si načelno prizadevali že od njenih začetkov.

Vzroki (ne)zadovoljstva mladih na priučevanju

Na Zavodu za zaposlovanje delavcev Kočevje smo posebej obravnavali mladino med 15. in 18. letom, ki je zaposlena od enega do treh let, na delovnih mestih ozkega profila (priučevanje). Želeli smo ugotoviti zadovoljstvo s sedanjo zaposlitvijo, in vzroke za to.

Ko smo ugotavljali zadovoljstvo s sedanjo zaposlitvijo, smo naleteli na podatke, da ponekod celo 55 odstotkov mladine ni zadovoljne, drugje 45 odstotkov ni zadovoljnih in nasprotno, da je v eni delovni organizaciji kar 95 odstotkov mladih ljudi na priučevanju zadovoljnih s sedanjo zaposlitvijo.

NESTALNOST DELOVNEGA MESTA

Pri ugotavljanju vzrokov za eno ali drugo smo uvideli, da je eden izmed pomembnih činiteljev nestalnost delovnega mesta znotraj podjetja. Samo 24,5 odstotov mladine v času zaposlitve ni menjalo delovnega mesta. Vsi drugi so v 1 do 3 letih menjali v podjetju delovno mesto večkrat, nekateri celo več kot petkrat!

Slabo spričevalo našim delovnim organizacijam je, da nad 75 odstotkov mladine ob sprejemu ni seznanjeno s celotno delovno organizacijo, niti s svojimi dolžnostmi in pravicami. Majhen del je dobil krajša pojasnila in le 19 odstotkov mladine je imelo 3 in več dnevne uvajalne seminarje.

PRIUČEVANJE

Če je še mogoče razumeti, da so uvajalni seminarji »nepotrebna obremenitev« za delo organizacije, je pa le povsem nerazumljivo, da samemu priučevanju na delovnem mestu, kar predstavlja za delovno organizacijo neposredno korist, ne posvečajo ustrezne pozornosti. To dobro ilustrira dejstvo, da se mora 16,3 odstotkov mladine na delovnem mestu znajti povsem sama, nadaljnjih 50 odstotkov pa priučujejo sodelavci ali preddelavci, ki pa so sami odgovorni za produktivno delo in si zato ne morejo utrgati časa za priučevanje mladega delavca.

Vsi trije vzroki močno vplivajo na formiranje odnosa mladih do dela. Primerjava je pokazala, da se v tistih delovnih organizacijah, ki imajo urejeno priučevanje, s čimer je zagotovljeno stalno delovno mesto in največkrat tudi dober sprejem, mladina mnogo bolje počuti in je zadovoljna z delom (ITAS s 95 odstotki). V nasprotju s tem nezadovoljstvo (55 odstotkov v Tekstilani in 45 odstotkov v Pletiljstvu) sovpada z neustreznim priučevanjem in zlasti z nestalnim delovnim mestom in neustreznim sprejemom. Kaže, da so v omenjenih dveh delovnih organizacijah »sami uvideli«, da ta pot ni dobra in tako so se v obeh lotili organiziranega priučevanja.

Navedene organizacije predstavljajo samo skrajnosti v dobrem in slabem. Vmes jih je še mnogo, pri katerih šepa ali je dobro to ali ono. Pa tudi navedeni trije vzroki za nezadovoljstvo niso edini. Za začetek smo navedli samo najbolj kričeče. Ne smemo namreč pozabiti, da so mladi v letih (15—18) za naše postopke najbolj kritični, a hkrati tudi najbolj občutljivi za zaposlovanje. Le če jim nudimo osnovno znanje in pogoje dela, lahko tudi v polni meri zahtevamo, da izpolnijo vse svoje dolžnosti.

MARKO ŽVOKELJ

Čestitke za 9. maj

Dolenjski fantje, ki so pri vojakih v Foči, pošiljajo za 9. maj — dan zmage prisrčne čestitke. Ob tej priložnosti pozdravljajo domače in vse znance, posebno fante in dekleta. **Slavko Matoh, Alojz Krašovec, Jože Nardin, Franci Surla in Martin Lumpert.**

Bonovemu Jožetu v spomin

Bonov Jože je odšel. Odšel, kakor mnogokrat — brez slovesa, brez stiska roke. Nestrpnost mu ni dala miru, razdvojenost mu ni dala počitka. Toda vedno smo vedeli, da se bo vrnil, da bi se naužil oblih oblik dolenjske deželice, da bi se navzel barv in vonjev prelepe Dolenjske.

Zdaj pa smo z žalostjo in trpkostjo spoznali, da ga ne bo nikoli več. Odšel je tja,

od koder ni povratka. Nič več ne bomo videli valujočih plavih, v vetru se s soncem poigravajočih las, nič več modrih, zvestih in odpuščajočih oči, ki so iz očesnih jamic, obrobljenih z gubicami kot s sončnimi žarki, pošteno gledale v svet, nic več poslušali kot žamet mehke in božajoče govorice. Vse to je odšlo.

Ostal pa nam bo drug Bonov Jože. Bonov Jože v svojih črticah, igricah, agitkah, časopisnih reportažah in člankih. Precejšnja je ta njegova bira. Od jeseni 1943. leta, ko je kapitulirala italijanska vojska, pa vse do najnovejših dni.

Jesen je razdajala svoje bogate barve in darove, ko je prišel v tehniko in agit-prop novomeškega okrožja. Od tu naprej se je razvijalo njegovo pisateljsko navdušenje in novinarsko poročanje.

Iz novomeške tehnike, kjer je pisal v predhodniku Dolenjskega lista, v Glasu Dolenjske, ga je pot vodila k Slovenskemu poročevalcu. Po svobodi je bil pri na novo ustanovljenem Dolenjskem listu, kateremu je bil nekaj časa tudi urednik Nato je odšel k Pravici.

Vsa njegova dela so polna človečnosti in človekoljubja, polna odpuščanja do tistih, ki so bili zapeljani od satanskih izdajalcev slovenskega naroda. Za klavce, mučitelje in od nedolžne ljudske krvi umazane izdajalce ni zahteval maščevanja, zob za zob, temveč jih je prepustil same sebi, da jih bo sramota in nenehno pekoča vest razjedla. Njegovo igrico »Zločin na novomeškem trgu« je sprejelo Slovensko narodno gledališče v svoj program. Tudi njegovi kasnejši članki niso bili ostri in grobi, temveč tako v srce in dušo segajoči kritični pogledi na dogajanja, da je moral vsakdo verjeti v Jožetovo pošteno socialistično miselnost.

DREJČE

ODLOČITE SE TUDI VI: naročite si Dolenjski list na svoj naslov!

Vsi na zbiranje zdravilnih zelišč!

Na nedavnem vseslovenskem posvetu v Ljubljani so se dogovorili, da bodo takoj začeli izvajati akcijo za nabiranje zdravilnih zelišč. Predstavnica odkupne postaje pri tovarni zdravil KRKA v Novem mestu je izjavila, da bodo v kratkem vse šole, podmladki RK ter mestni in krajevni odbori RK širom po Dolenjski prejeli tiskane pozivnice, cenike za zelišča in navodila za začetek akcije. Akcija ima nedvomno velik vzgojni namen, poleg tega da bo dala industriji prepotrebne surovine — zelišča. Tudi zaslužek ne bo majhen. Znano je, da so v Bosni, Vojvodini in Makedoniji zrasli prav na podlagi takih akcij pomembni objekti, na Dolenjskem pa morda ne bi bilo napačno, ko bi sredstva porabili za letovanja otrok. M. T.

Obrtno podjetje »ELA« — Novo mesto

razpisuje LICITACIJO naslednjih osnovnih sredstev:

1. **DOSTAVNI AVTOMOBIL IMV KURIR**
2. **APARAT ZA TOČKASTO VARJENJE**

Licitacija bo 16. maja 1966 v prostorih na Ragovski cesti 7 b. Za družbeni sektor od 8. ure in ob 10. uri za zasebnike.

Pred pričetkom licitacije je potrebno položiti 10 % kavcije od izklicne cene.

Pojasnila dobite pri upravi podjetja osebno ali po telefonu 21-456.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

omogoča lastnikom tuje valute nakup avtomobilov IMV-1000

ZA DEVIZNA SREDSTVA

IMV-1000 »KURIR«
— 1.650 USA dolarjev
ali 6.600 nemških mark
ali 42.900 avstr. šilingov

Na te cene se ne plačuje nikakršen davek.

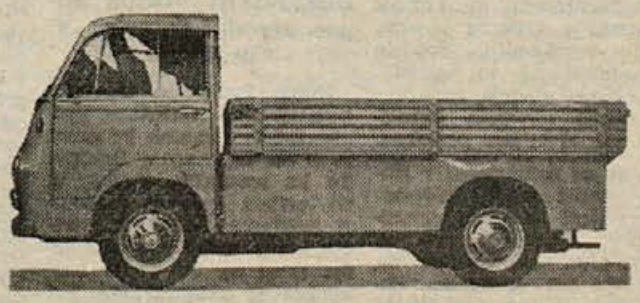

POSEBNE UGODNOSTI:

— Dobava vozil po enostavnem in hitrem postopku
— Vozila vplačate na tekoči račun 521-1-355 pri NB Novo mesto
— Vozilo lahko vplača tudi sorodnik iz inozemstva
— Kupcem ni potreben lasten devizni račun
— tudi rezervne dele lahko kupite za devizna sredstva

ZAHTEVAJTE TAKOJ INFORMACIJE, POJASNILA IN PONUDBE!

Prodajni oddelek
INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
Novo mesto

OBČINSKI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE IN DOLENJSKI LIST SPRAŠUJETA ZA VAS

Trgovci za okroglo mizo

Problemi novomeške trgovine so se zadnje čase večkrat pojavljali na straneh našega lista. Trgovina ima kot panoga nalogo posredovati dobrine med proizvodnjo in potrošnikom. V novomeški občini imajo žal kar tri trgovska podjetja: NOVOTEHNO, STANDARD in DOLENJKO, s trgovsko dejavnostjo pa se ukvarja tudi MESARIJA. Poleg naštetih štirih trgovskih podjetij pa je v Novem mestu tudi več prodajaln trgovskih podjetij od drugod in industrijskih prodajaln.
Brez dvoma ima trgovina kot panoga skupne probleme, pa tudi skupne naloge. Ob tolikšnem številu trgovskih podjetij se je o teh skupnih problemih težko pogovarjati posamično, torej z vsakim podjetjem posebej. Zato smo skupaj z občinskim odborom SZDL Novo mesto prišli do ideje, da bi predstavnike domačih trgovskih podjetij povabili na razgovor. Na ta način smo želeli razgrniti pred javnostjo odgovore na vprašanja, ki našega potrošnika najbolj zanimajo. V Novem mestu je to vsekakor vprašanje, kdaj se bo trgovina pomaknila tudi v obrobna naselja mesta in se zares približala potrošniku.

V razgovoru so sodelovali predstavniki trgovskih podjetij DOLENJKA, NOVOTEHNA in STANDARD, predstavniki občinske skupščine Novo mesto in predstavniki prometnih organov novomeške izpostave oddelka za notranje zadeve. Na razgovor smo poleg teh vabili še predstavnike novomeške MESARIJE in Sveta za urbanizem pri ObS Novo mesto, vendar se oboji našemu vabilu niso odzvali in tudi niso opravičili odsotnosti. Med razgovorom smo zaprosili za sodelovanje še Stanovanjsko podjetje Novo mesto, ki je takoj poslalo svojega predstavnika.

Udeleženci so dobili vprašanja že dober teden dni pred razgovorom, tako da so se lahko nanj dobro pripravili. Vpraševali smo:

— Kakšen je konkreten investicijski program vašega podjetja za leto 1966 v Novem mestu, kako je usklajen s stališči razgovora, ki ste ga imeli marca letos na občinski skupščini in katere programe za investicije v Novem mestu imate že izdelane?

— S kolikšnimi investicijskimi sredstvi boste letos razpolagali in koliko jih boste porabili za investicije v Novem mestu ter kakšne pripombe imate k dosedanjemu načinu investiranja v trgovini?

Udeleženci razgovora so najprej drug za drugim odgovarjali na prvo vprašanje, nato pa na drugega.

NOVOTEHNA: »Imamo preveč prodajaln!«

Odgovarja Jože Unetič, direktor NOVOTEHNE:

— Pri investicijah v trgovino smo imeli nenehne težave z lokacijami trgovin. V Novem mestu je povsod pereče vprašanje prometa ter dovoza in odvoza blaga v trgovino. Naše podjetje se je že ukvarjalo z načrti za gradnjo večje, sodobne trgovine z železnino in gradbenim materialom na vogalu med Partizansko in Trdinovo cesto v križišču onstran mostu v Kandiji. Pozneje smo misel na to opustili, ker bi bila gradnja zelo draga zaradi obsežnih zemeljskih del, ki bi bila potrebna.

Letos ne namerjamo v Novem mestu graditi ničesar. Pripravljeni smo bili zgraditi nov, sodoben servis za vzdrževanje avtomobilov na sejmišču pri gasilskem domu, pa ni s tem nič, ker ni sredstev za prestavitev sejmišča. Kolikor bo to letos rešeno, bi tak servis zgradili prihodnje leto. Na splošno pa lahko rečem za našo branžo, da je trgovin s tehničnim blagom v Novem mestu celo preveč za promet, ki ga ustvarjamo.

Vmesno vprašanje: — Omenili ste lokacije, povejte prosim, kdo naj bi trgovini zagotovil primerne lokacije?

Odgovor: Lokacije bi po mojem mišljenju moral določiti urbanistični načrt.

NAČELNIK ZA GOSPODARSTVO: »Denarja in sodelovanja, obojega je premalo!«

Marjan Simič, načelnik oddelka za gospodarstvo in družbene dejavnosti pri ObS Novo mesto:

— K vprašanju o lokacijah bi pripomnil to: res so bile težave pri lokacijah za zasebne gradnje, ni jih pa bilo pri lokacijah za trgovino. Tu so bila vedno glavni problem sredstva za gradnjo. Zdaj smo že priča omejitev pri investiranju, začele pa so se tudi omejitve obratnih sredstev. Trgovina bo torej morala, kot vse kaže, ustvarjena sredstva namenjati za poslovni sklad, za investicije pa ne bo ostalo veliko. Glede NOVOTEHNE lahko rečem, da je pripravila doslej precej dokumentacije za naložbe v trgovino. Če pa v Novem mestu načnemo razgovor o blagovnici, ki bi bila zelo potrebna, jo bomo lahko zgradili samo ob sodelovanju vseh trgovskih podjetij. To sodelovanje pa je samo stvar pobude trgovcev.

DOLENJKA: »Letos bomo zgradili trgovino v Bršlinu!«

Evgen Pungerčič, trgovsko podjetje DOLENJKA:

— Izdelan imamo program za novo trgovino v Bršlinu. To bo montažna stavba, ki bo veljala po predračunu 47 milijonov S-DIN. Z gradnjo bomo začeli v juniju letos, lokal pa bo odprt septembra ali oktobra letos. Pri gradnji bo sodelovala z nami novomeška MESARIJA, ki bo imela posebno prodajalno za meso in mesne izdelke. V trgovini bo samopostrežni oddelek s skladiščem, točilnica s kuhinjo, prodajalna kratkega tekstilnega blaga ter vsi ostali pomožni in sanitarni prostori. Stavba bo imela 400 m² bruto površine, v samopostrežnici bo 116 m² čiste prodajne površine, v prodajalni kratkega tekstilnega blaga 32 m² čiste prodajne površine, v prodajalni mesa pa prav tako 32 m² čiste prodajne površine.

Letos smo nameravali začeti tudi z gradnjo prodajalne za prebivalstvo, ki stanuje na Cesti herojev in v naselju Mestne njive, vendar pa vse kaže, da ob omejitvah obratnih sredstev s tem ne bo nič.

Vmesno vprašanje: — Ali sodelujete pri tej gradnji v Bršlinu tudi s trgovskim podjetjem STANDARD?

Odgovor: — Ne, s STANDARDOM ni sodelovanja.

STANDARD: »Lani bi šlo, pa smo zamudili vlak!«

Viktor Kotnik, direktor trgovskega podjetja STANDARD:

— Letos imamo v načrtu novo gradnjo trgovine s pohištvom in stanovanjsko opremo na Glavnem trgu. V gradnji naj bi po prvotnih dogovorih sodelovala ELEKTROTEHNA iz Ljubljane, ki bi dogradila spodnje prostore, mi pa nadstrooje. Trgovina bi bila na nezazidanem prostoru med sedanjo prodajalno ELEKTROTEHNE in Medobčinsko zavarovalnico. ELEKTROTEHNA pa je ob zadnjih razgovorih sodelovanje odpovedala in zdaj se pogajamo za takšno sodelovanje z novomeškim Stanovanjskim podjetjem. Celotna gradnja bi po starih predračunih veljala 90 milijonov S-DIN, zdaj pa bo nekaj dražja. Ta objekt bi bil že dograjen, če se lani ne bi zataknilo pri komunalnem prispevku. Lani spomladi smo se en mesec in pol pogajali za zmanjšanje komunalnega prispevka. Zavod za urejanje naselij je najprej zahteval 12 milijonov, končno pa pristal na 3 milijone. Bilo je vse pripravljeno medtem, ko smo se pogajali za znižanje komunalnega prispevka, so izšli predpisi o omejevanju investicij in vlak smo zamudili . . .

Letos imamo v načrtu še preureditev prodajalne POGAČA na Glavnem trgu. Tu bi sodelovali s Stanovanjskim podjetjem. Ta preureditev bi morala biti opravljena že 1964, pa se odlaga, vendar ne po naši krivdi. Kako bo letos, ne morem povedati!

Franc Golob, predstavnik Stanovanjskega podjetja Novo mesto:

— O tem, kako je s sredstvi, ki naj bi jih naše podjetje prispevalo h gradnji STANDARDOVE trgovine na Glavnem trgu in kako je s preureditvijo prodajalne POGAČA, ne morem povedati nič, ker o tem nisem informiran.

Kot vse kaže, bo investicijski dinar porabljen za obratna sredstva

Na drugo vprašanje ni nobeden izmed prisotnih odgovoril neposredno. Nismo izvedeli, koliko sredstev za investicije v novomeško trgovino imajo posamezna podjetja, pač pa so vsi prisotni poudarjali, da so investicijski načrti postavljeni na glavo zavoljo novih ukrepov glede obratnih sredstev in potrošniških kreditov. Trgovina bo morala denar, ki ga je namerjala porabiti za investicije, preobrniti v obratna sredstva. Krediti za obratna sredstva bodo ukinjeni, trgovina pa brez denarja ne more poslovati. Ukinitev potrošniških kreditov za nekatero blago bo najbolj prizadela NOVOTEHNO, pa tudi prodajalne pohištva.

Pripomb k dosedanjemu investiranju v trgovino niso imeli. Prisotni so menili, da je bilo investiranje z najemninami do reforme dobra rešitev, da pa je zdaj neprimerno in tudi nepotrebno. Pri tem pa so vsi navzoči predstavniki trgovskih podjetij zahtevali prenos lokalov, ki so osnovna sredstva, na dejanske uporabnike, to je na trgovino. Ob tem se je razvila živahna razprava, v kateri so dokazovali, da so z investicijskimi najemninami ob sodelovanju z Zavodom za urejanje naselij resda obnovili lokale, toda zdaj plačujejo višje najemnine in so vložena sredstva v posameznih primerih že vrnili. Poudarili so, da so ob prenosu lokalov na trgovino pripravljeni plačati morebitne dolgove.

Na vprašanje, kaj menijo k sodelovanju med trgovskimi podjetji, ki bi lahko bilo v Novem mestu večje, so vsi prisotni odgovorili z molkom.

Še vedno: Kam bi deli, kje bi vzeli?

Drugi del pogovora se je sukal okrog lokacije trgovin.

Mesto se razvija in širi, okrog starega jedra rastejo nova naselja, trgovina in komunalna dejavnost pa zaostajata za časom. Pred petdesetimi leti, ko je bila špecerija še v povojih in so imeli ljudje mleko in solato na dvorišču, kruh pa pekli v domačih pečeh, je bila najbrž trgovina za sol, petrolej in cimet, ki jih je človek kupoval enkrat na mesec, ko je pripeljal packe na sejem, kar primerno postavljena — na Glavnem trgu. Danes se je značaj nakupa spremenil: vsak dan je treba prinesti domov liter mleka, kilogram kruha, solato in zelenjavo, sadje, meso, steklenico ali dve piva — in trgovina na Glavnem trgu je postala premajhna, predvsem pa predaleč od Bršlina, od Mestnih in Znančevih njiv, od Žabje vasi . . . Na žalost so novomeški urbanisti in trgovci z mislijo še v času petroleja in soli ter se navzlic sodobnim zgledom iz sosednjih mest ne morejo otresti prirojenega veselja do srednjeveških kramarij v centru mesta. **V nobenem izmed novomeških naselij še niso postavili niti skromne trgovinice, čeprav je v enem ali drugem že več prebivalcev kot nekdaj v celem mestu.** Občinska skupščina jim je zato naročila, naj postavljajo preskrbovalne centre tudi v teh novih naseljih. Zdrava pamet bi rekla: preskrbovalni center naj bo v centru naselja, kramarska pa pravi: tam, kjer je največ sejmarjev . . . Tako nekako so bili tudi začrtani preskrbovalni centri za Kandijo, Kolonijo in Bršlin.

● V Bršlinu, kjer bodo pričeli zidati prihodnji mesec, se najbrž ne da dosti spremeniti. Bodočega velikega stanovanjskega naselja sicer še ni nikjer, predvideni preskrbovalni in društveni center pa leži že zdaj na skrajnem robu obstoječega naselja. Ker so Bršlinci trgovine najbolj potrebni, nadaljnja stanovanjska zazidava pa je še precej v oblakih, ne kaže več odlašati, saj je že do danes mnogo zamujenega.

● V Kandiji so končno le prenesli preskrbovalni center s Partizanske ceste na Znančeve njive. Z naseljem Majde Šilc in Žabjo vasjo si še ne belijo las.

● Medtem je zrastlo tudi naselje na Mestnih njivah, kjer je večja zazidava že zaključena in ni nobenega dvoma o številu potrošnikov in strukturi nakupa. Navzlic obljubam, da bo to naselje prvo v Novem mestu urejeno po sodobnih načelih, se je že s trgovino zataknilo. Kje so potem še otroško varstvo, ambulanta, družabni prostori in podobno? Ker je to naselje tipično in že skoraj zazidano, smo pričakovali od urbanistov in trgovcev izčrpne in s podatki podprte odgovore. Žetev je bila bolj pičla:

S podatki še ne razpolagamo

VPRAŠANJE URBANISTOM: **Kdaj ima neko naselje značaj mestnega naselja in kaj je potrebno za to? Kakšna je vloga preskrbovalnega centra pri ustvarjanju vzdušja v naselju?**

Urbanistov ni bilo, pač pa je v imenu oddelka za gospodarstvo ObS pojasnil lokacijo centra pri gostilni Novak **Marjan Simič**, načelnik oddelka, takole: »Zazidalni načrt je potrdil svet za urbanizem. Če ga je potrdila občinska skupščina, ne vem.«

Janko Popovič, referent za blagovni promet ObS, je dodal: »Po podatkih, ki smo jih zbrali 26. aprila letos, gravitira na trgovino v naselju Mestne njive z novogradnjami vred blizu 2000 ljudi.«

VPRAŠANJE DOLENJKI, ki namerava v tem delu mesta graditi preskrbovalni center: **Kako ste ugotovili center naselja Mestne njive in na osnovi katerih podatkov ste se odločili za prostor? Kakšna bo struktura potrošnje v tem centru?**

Evgen Pungerčič: »S takimi podatki ne razpolagamo. Zajeli pa bi radi največ potrošnikov. Ker je tak center velika investicija, ki se bo morala izplačati, se nismo še odločili. Trenutno so težave tudi s sredstvi.«

VPRAŠANJE PROMETNIM STROKOVNJAKOM: **Kako si predstavljate rešitev prometne situacije za preskrbovalni center na Mestnih njivah z ozirom na parkiranje vozil, na dostop na Mestne njive in na tranzitni promet?**

Ivan Rolih, referent za promet pri ObS: »Koštialova in Cankarjeva cesta, dostop nanju ter peterokrako križišče pri Novakovi gostilni že danes ne ustrezajo več. Potrebna je nova cesta na Mestne njive. Pri preskrbovalnem centru pa moramo računati s parkirnim in primernim maneverskim prostorom za vsaj 25 vozil.«

Valentin Dobnikar, prometni inšpektor pri UNZ Novo mesto: »Dokler ni rešeno prometno vprašanje, trgovine sploh ne moremo postavljati. Zanimiv je predlog za novo cesto pod sedanjo Cankarjevo. Temeljito pa se bo spremenil položaj tudi, če bo tranzitna cesta proti Zagrebu preložena na skupni odcep z avtomobilske ceste skozi Bučno vas.«

VPRAŠANJE OBČINSKI SKUPŠČINI: **Kakšne podatke imate o željah stanovalcev?**

Za to vprašanje smo dobili natipkan izvleček iz razprav na zborih volivcev v volilni enoti št. 2 (gimnazija) iz novembra in januarja 1964, februarja in oktobra 1965 in januarja 1966. **Ankete ali kakšnega drugega zanesljivega ugotavljanja javnega mnenja niso izvedli.** Izvlečki iz zapisnikov pa pravijo takole:

»V predelu Mestne njive, Koštiálove in Cankarjeve ceste je nujno potrebno urediti trgovski lokal, vsaj za oskrbo z osnovnimi živili. Čeprav je to že star problem in je bilo o njem že veliko govora in pisanja, ni še nič narejenega. Zgradba v Koštiálovi 1 ima lokal, ki bi bil primeren za trgovino s kruhom in mlekom. Sedanja špecerijska trgovina pri vajenski šoli bi se potem lahko razširila na oba lokala v tej hiši.«

Izkazalo se je, da bi bila adaptacija dražja kot nova gradnja, špecerija bi navzlic temu ostala pri osnovni šoli, šolski otroci pa bi bili prikrajšani za žemlje in kolače . . .

Evgen Pungerčič je še dodal: **»Upoštevati bo treba tudi mnenje ljudi s tega področja.** Pričakujemo, da nam bodo zbori volivcev v pomoč . . .«

● Po razgovoru je jasno, da se niti urbanisti niti trgovci še vedno niso resneje zavzeli za trgovska centra v Kandiji in Koloniji, v Bršlinu pa ga postavljajo bolj zaradi pritiska prebivalcev, kot na osnovi ekonomskega računa. **Nihče na našem sestanku ni vedel, koliko prebivalcev bo ta center oskrboval.**

● Izkazalo se je tudi, da občinska skupščina ni vsiljevala DOLENJKI gradnje pri Novakovi gostilni, ampak je odločitev prepustila trgovcem.

● Zdaj, ko zaradi investicijske stiske ni več neposredne nevarnosti, da bi tuja podjetja postavljala svoje trgovine v Novem mestu, so tudi novomeški trgovci dvignili roke in pravijo: »Kar naj gradi kdo, če more!« — tisti, ki so jim dajali potuho in se niso mogli odločiti, kje in kakšne trgovine je treba postavljati, pa so ostali z dolgim nosom in brez — trgovin.

M. JAKOPEC
M. MOŠKON

S SESTANKA NA OBČNEM ODBORU SZDL

TONE SELIŠKAR:

ZAKASNELA LJUBEZEN

Hribarjev Luka je imel hudo ženo in je bil zaradi tega velik siromak. Sam sebi se je smilil, in kadar se je naskrivaj duškal v svojem vinogradu s črnino, je vzel svojo ubogo glavo med zgarane roke in takole premišljeval: »Če je vse to res, kar nas župnik učijo, da je zgoraj nad nami bog, spodaj pod nami pa hudič, tedaj je moji Jerci sam rogati presukal pamet, da je takšna. Če trdim jaz, da bo iz piščanca kokoš, se ona priduša, da bo petelin; če pravim, da je krava breja, se stogoti in trdi, da je breja moja glava, če ga popijem en liter, ker sem ga potreben, mi jih Jerca nabrenka pet in še s pestjo mi maha pod nosom . . .«

In ni dlje prišel s svojim žalostnim premišljevanjem, ko je že Jerca stala pred njim, nasršena ko osa, in Luka bi se najraje pogreznil v zemljo, ker je dejal doma, da gre kupovat čez hribe v Zapuže panj čebel, na, pa ga je Jerca zalotila v zidanici, da bi se ji noga posušila, preklemanski!

»Ali ga boš kozarček, Jerca?« jo je nagovoril Luka in je mencal z majoliko v roki in z enim očesom kukal proti lesi, kako bi jo potegnil med koljem, če bo nevihta prehuda.

Jerca pa vanj kakor osa, kakor sršen, in čeprav je bila huda, je bila še vedno brhka ženica in je bilo zares čudo, od kod se je nabralo v tem telescu toliko togote. Vrgla je roki v boke in odkresala na Luko tako pridigo, da je postal kar majhen.

»Torej tukaj so tvoje čebele, meh ti odrti, sraka lažniva, pokora nazarenska, še v grob me boš spravil!« je regljala, kakor da bi fižol presipala v leseno vedrico. »Vojska je v deželi, ti pa nič, kar na svoj vamp misliš, goba suha!«

Iztrgala mu je majoliko iz rok in jo s treskom postavila na sod in zaklenila zidanico. Potem je capljal Luka ob svoji ženici proti domu in spotoma jih je slišal še čelo rešeto gorkih in pikrih in v svojem žalostnem srcu se je zaklel, da je ta njegova žena hudičevka. Rekel pa ni nobene, kar je Jerco še bolj togotilo in žena si je v svojem razkačenem srcu dopovedovala, da je Luka revna priskuta, mevža, čeprav je velik ko gora in po svoji moči zaleže za dva dedca, z njim pa se ne more postaviti, ker je tapka, da ga vsakdo ovije okoli prsta.

Saj to pa je bilo napak, da sta v zakon treščila dva taka odbijača; eden naphan ko puran, gospodovalen in razšopirjen ter zahteven, pogumen, iznajdljiv in prisrčen, da ga je bila vsa hiša polna, drugi pa tih, cmerav, mevžast, skromen in neodločen, da ga v hiši še čutiti ni bilo. Oba pa sta bila na oko zal par in ničesar jima ni manjkalo, vsega sta imela dovolj: pšenice, krompirja, vina in mesa. Pet let sta že takole živela ob togoti in priskutnosti in nista imela otrok in oba sta bila drug ob drugem nesrečna in nezadovoljna. Do drugih pa sta bila oba dobra in vsak zase sta bila imenitna človeka.

In tako se je zgodilo, da so v njuno vas prišli tuji vojaki, ker je bila vojna, in čim dlje je trajala vojna, bolj se je Luki v glavi vrtelo, kajti Jerca je bila zdaj nanj še bolj zadirčna. V hišo so začeli zahajati mladi fantje in so z Jerco šušljali in šušljali, in kadar so prišli ti mladi fantje, ga je kam poslala, da je revež kolovratil po vasi ko izgubljen in srce mu je spregovorilo nekaj zoprnega, da je bil jezen na fante, saj je imel Jerco rad, primojduši, in če bo šlo tako naprej, bo vse te fante pometal iz hiše! Toda nikoli ni prišlo do tega. Seveda ne, ker je bil Luka takšnega značaja. Ko je nekoč pulil seno nad hlevom za goved, je izpulil puško, in ko je še bolj brskal po senu in jih našel celo rajdo, se je tako ustrašil, da se je kar sesedel na pod, in v glavi se mu je zavrtelo.

»Križana gora, to pomeni smrt na vislicah, če bi Italijani našli to orožje na podu!« se je zgrozil in jadrno pobasal vse puške v koš, jih potlačil s slamo, da bi jih odnesel pod vas k mlinu in jih potopil v tolmunu.

Skobacal se je po lestvi na tla, Jerca pa koj v koš in je vedela, koliko bije ura. Prebledela je tudi sama, toda ne zaradi pušk, temveč zaradi Luke, pa ga je takoj poslala s košem nazaj na pod in mu je velela puške zakopati globoko pod seno.

»Ti Luka lukasti, ali si kaj videl?« ga je ostro vprašala Jera.

»Kakopek, puške, to pomeni vrv — — —,« je jecljal Luka.

»Nič nisi videl! To niso puške, to so cepci! Kaj pa se ti razumeš na puške? In če boš kaj zinil o tej stvari, boš glavo izgubil. Brrr, v hlev in napajat!«

Taka je bila Jerca. Toda srce se ji je vsakokrat stisnilo, kadar je tako govorila z Lukom, in zakričala bi od sreče, če bi se ta korenjaški Luka le enkrat samkrat domislil, da bi s pestjo udaril po mizi in potegnil mevžo iz sebe, saj ga je bilo vendar v kosteh in mesu za dva dedca in lahko bi pomagal vsem tem mladim fantom.

Luka se je plazil kot tat okoli hiše, sovražil je vse te mlade fante, ki so se shajali pri njegovi Jerci in pili njegovo vino. Nekoč sta prišla dva italijanska vojaka ponj in sta mu velela iti na poveljstvo. Jerca je dala vojakoma piti, smehljala se jima je, vojaka pa okoli nje ko dva petelina, in lepa gospa sem, lepa gospa tja, in ko je Luka ves preplašen odhajal z vojakoma na poveljstvo, ga je še med vrati vprašala:

»Kaj si videl zgoraj?«

»Cepce!« je odgovoril Luka in se kmalu vrnil.

BOŽIDAR JAKAC: V roškem bunkerju, 1943

»Kaj so te vprašali?« ga je strogo vprašala Jerca.

»Za župana me hočejo postaviti!«

»Kaj si jim pa dejal?«

»Da bom premislil do jutri.«

»Kaj so te še vprašali?«

»Kaj je to Osvobodilna fronta in če jih je v vasi že kaj v tem društvu.«

»Pa si znal odgovoriti?«

»Jaz nič ne vem. Rekel sem, da bom svojo ženo vprašal!«

Jerca se je naglas zasmejala, takšnemu tepčku, v srce pa se ji je zasmilil, toda zdaj se ni dalo nič popraviti. Postavila se je predenj in mu požugala, rekoč srdito:

»Samo postani mi župan, pa boš videl rdečega petelina na strehi. Reci jim, da si preneumen za župana!«

»Bom!« je dejal Luka. Šel je k botru na konec vasi in boter ga je potegnil s seboj v čebelnjak in mu zašepetal:

»Ti, zdaj se bo pa začelo! Ponoči so bili v moji hiši gošarji ali partizani in z njimi so jo potegnili v hosto Jurčkov Janez, Prležev Jože, Miklavžev Tine . . .« Boter je naštel vse fante, ki so zahajali k Jerci, in bilo jih je devet. Vidiš, sakra, na podu pa je bilo tudi devet pušk . . .! Potem ga je boter potegnil čisto k sebi in mu še bolj skrivnostno zašepetal: »Ti, Luka, jaz jim bom pomagal, Italijani so mrhe, nimajo kaj iskati pri nas. Tvoja Jerca je tudi z nami in je vsa nora na partizane, veš! Ondan je bila pri meni, pa je jokala in mi zaupala takole: Vse moram skrivati pred Lukom, nič mu ne morem zaupati, ko je taka mevža, močan je pa tako, da bi lahko deset Italijančkov na mah posekal! Sram me je, da imam takšnega moža! No, Luka, ti pa mi v roko sezi, da boš o vsem tem, kar sem ti povedal, molčal kakor grob, saj sem ti boter!«

Luko je prešinila sladka groza. Kakor da bi mu kdo razklal glavo, tako je do dna spregledal sebe in Jerco in krepko je stisnil botru roko, in ko je odhajal, ga je vprašal:

»Kdaj pridejo spet gošarji?«

»Nocoj okoli polnoči!« mu je odgovoril boter in si je prižgal čedro ter odšel v hišo.

Luka pa na svoj dom in na pod. V resnici, pušk ni bilo nič več pod senom. Stopil je v hišo in dejal ženi:

»Cepce so odnesli!«

Molče sta večerjala. Luka je izpod čela pogledoval na svojo Jerco in srce se mu je trgalo, ker je bila tako trda z njim. Toda v njem se je v resnici nekaj pretrgalo. Zdelo se mu je, da se njegovo življenje para od tistega, kar mu je razodel boter.

Po večerji je poiskal škornje in že jih je pričel vleči na noge.

»Kaj boš šel s škornji v posteljo?« ga je vprašala Jerca.

Luka pa molči, reskne v škornje in sname nahrbtnik s klina in reče:

»Odreži mi veliko zaplato slanine, hlebec kruha sem in steklenico žganja!«

Jerca je kar okamenela. Mar se mu je zmešalo? Kaj ga je pa pičilo zdajle pod noč?

»No, bo kaj?« je zarentačil Luka.

Jerca je zdrknila na klop, saj takšnega ga ni videla še nikoli in tudi njo je prevzela sladka groza. Toda napuh, ki se je pet let nabiral v nji, se je sprožil, da je kar buhnila vanj.

»Ti boš name vpil, ti, ti, tapka slinasta?« je siknila vanj užaljena, pa vendar presunjena od nekega velikega pričakovanja. »Škornje dol, pa spat!«

Luka pa se je vzravnal in je tako segal skoraj do stropa, in ko je zdajle oblila njegov obraz silna odločnost, kakršne še ni bilo v njem, je bil v resnici lep in možat. Pogledal je ženo tako, da se je kar stresla.

»No, bo kaj in naglo?« je zarenčatil.

Jerci so se vse misli zmešale. Nikoli pozneje ni mogla ugotoviti, kaj ji je pognalo naglico v noge. Strah? Ne, ne! To, kar je zdajle storil Luka, ni bil Luka, ampak nov, drug človek, kakršnega si je vedno želela. Že je bila zaplata slanine odrezana, hlebec v nahrbtniku, in preden je dal Luka še steklenico žganja v nahrbtnik, je natočil dva kozarčka do vrha in dejal Jerci:

»Zbogom, žena, spijva ga na najino srečo!«

Jerca se je stresla, spila je in vsa drhtela in nobena beseda ji ni prišla v grlo; nič ni mogla vprašati, kam gre, po kaj gre v temno noč. Zazdelo se ji je mahoma, da je nekaj navzkriž z njenim srcem, da je bilo vseh teh pet let zavoženih po nekih čudnih poteh, ki so se vijugale na vse strani, samo do njunih src niso nikoli pripeljale. Ta hip pa, ko je stopil Luka v temno noč, so se vratca v njenem srcu odprla — in glej, koraki njegovi, ki so se oddaljevali od hiše, stopajo naravnost v njeno srce. Stekla je na prag, da bi ga poklicala nazaj, toda noč je bila že prazna, le kresnice so se užigale nad travnikom kakor izgubljene vešče in daleč za hribi se je oglašala mrtvaška pesem vojne. Nekje za hribi so se fantje in možje tepli za našo zemljo, katero je tujec s škornji teptal in jo onečaščal. Mar je odšel Luka med tiste fante, ki so prelivali kri za naš preljubi domači kraj —? Kako bi šel, tapka, ko se še svoji ženi ni upal upreti! In Jerca zdaj vidi, da mu je tako sedela na duši kot sovražnik na naši zemlji. Omahnila je na prag, oči so se ji odprle in solze petih let so privrele na dan . . .

Luka pa ni šel daleč. Pod šolskim vrtom je legel v travo in čakal trdne, speče noči. In ko je tako čakal, je premislil vso stvar do kraja in tisto zaradi županstva ga je še posebej peklo in dušilo. Kaj vse mu je klestil italijanski oficir! Kako je treba poslušati med sosedi in takoj vsakega ovaditi, kako je treba hvaliti italijansko vojsko in papeža, in kako je treba pobrati vse slovenske zastave in jih zažgati . . . O ti prekletnik, kaj vse mu je hotel obesiti na županstvo! Ti podla duša, kaj vse je hotel napraviti iz Luke! Izdajalca, da bi soseda ovajal! No, čakaj, betica črna, jaz ti bom že dal župana in izdajalca!

Kdaj pa kdaj je počasi prikrevsal do konca šole italijanski stražar, dlje pa si ni upal. In ko so v drugo zamenjali stražo, se je Luka spazil tik do zidu in se postavil v trtje, ki je bilo speljano po zidu. Luči v šoli so že pogasili, ura v zvoniku je odbila polnoč in na tepki pod cerkvijo je sedel čuk in grdo ga je bilo slišati. Italijanski stražar je zehal, potem si je požvižgaval, in kadar je čuk zavečal, je glasno zastokal in se stisnil k zidu. In takšnega je Luka zgrabil za vrat tako silno, da so koščice zahreščale, ne da bi pisnil. Položil ga je na tla, mu vzel puško in prsni pas z naboji, dve bombi, se odplazil proti botrovi bajti naravnost k čebelnjaku. Na mah so ga obstopili temni možje in ga pograbili za roke.

»Stoj, kdo si?« je siknilo vanj grozeče.

»Hribarjev Luka!« je dejal mirno Luka.

»Kaj hočeš tu? Si prišel vohunit?« so ga spraševali.

»Kaj bi vohunil! Stražo pred šolo sem upihnil in zdaj sem vaš!«

Miklavžev Tine, ki je vodil partizansko patruljo, ga je seveda takoj spoznal. Zaskrbelo ga je zaradi tega, ker se mu je vsa stvar z Luko zdela smešna in nevarna, ker bo, cepec, izbrbljal na vasi, koga vse je videl v hosti, tisto o straži pa je preslišal, kajti pri šoli se je iznenada dvignila bela raketa, zaropotale so puške in mitraljez je vžigal prav sem proti čebelnjaku. Partizani so potegnili Luko za seboj globlje v hosto in ostro pazili nanj, da bi jim ne ušel. Nihče mu ni zaupal . . .

Čez nekaj dni so partizani napadli posadko v vasi. Luka je bil med prvimi, ki je skočil v šolo. Rohnel je kakor ognjena nevihta in vse se je podiralo pod njegovimi rokami, in ko je v boju poslednja krogla od nekod priletela, ga je pičila v prsi in tovariši so ga odnesli na dom.

Ko je Jerca zagledala Luko v krvi in ko ji je komandir čete dejal, da je bil Luka v napadu najbolj hraber in da rana ni smrtna, se je Jerci ves svet zazibal. Kakor da ji je vse dosedanje življenje padlo v brezno, tako je zdaj zagledala Luko vsega svetlega, lepega in takšnega, kot si ga je želela. Padla je pred njim na kolena, zajela v svoje roke njegov izmučeni obraz in zajokala nad njim od žalosti in sreče.

Z GOSTOVANJA PD »LOJZE KOŠAK« NA KOROŠKEM

Miklova Zala živi v srcih vseh Slovencev

Začelo se je z nesrečo.

V ponedeljek zvečer, pet dni pred gostovanjem na Koroškem, so imeli v Kostanjevici vajo, saj so hoteli pred odhodom v domovino Miklove Zale zaigrati dvakrat še v Brestanici. Karte so bile razprodane in skoraj bi bila potrebna še tretja predstava, a do danes Brestaničani Zale še niso videli.

Miklov hlapec Davorin (Ladko Kukec) je pritekel na oder in ves iz sebe zavpil:

»Bijte plat zvona!«

»Se mar zgodila je nesreča?« je vprašal kmet Serajnik, nesreča pa je bila v tem hipu res že tu: Ladko Kukec se je z nalomljeno kostjo v gležnju ves moker od bolečine zgrudil. Skok na odru mu je poškodoval nogo, v torek pa jo je z mavčnim povojem, ki mu ga je predpisal kirurg dr. Tone Savelj v novomeški bolnišnici, že pestoval doma na kuhinjskem stolčku.

Kaj zdaj? Odpovedati Zalo, ko v Ločah pri Baškem jezeru že prodajajo vstopnice in ko v vseh vaseh v Rožu in tam okoli že govore, da bo tokrat na odru »malo drugačna Zala kot pa je naša, Koroška«?

Kostanjevičani ne bi bili to kar so, če se ne bi z režiserjem Ladom Smrekarjem vred vrgli na delo, da rešijo kar se rešiti da. Začeli so se oglašati telefoni in brzojavke in v torek zvečer ob desetih se je pripeljal v Kostanjevico njen zvesti, dolgoletni prijatelj, gledališki in filmski igralec Miha Baloh. Ni se spraševal, kaj pomeni brzojavka: »PRIDI NEODLOŽLJIVO V KOSTANJEVICO, ČETUDI O POLNOČI!« V hipu je razumel stisko in Davorin-Miha je zamenjal Davorina-Ladka. Noč in dan je vadil in ko so igralci o polnoči ali malo prej zapuščali kulturni dom, je Miha še do štirih zjutraj študiral v svoji sobici pri Smrekarjevih nepričakovano vlogo Miklovega hlapca.

•

Kako je bilo na gostovanju, smo kratko poročali že v zadnji številki Dolenjskega lista. Dejali smo, da so Kostanjevičani tokrat igrali prav gotovo pred najbolj kritično publiko. Naj namesto naše ocene gostovanja prepišemo, kar je o »Miklovi Zali« iz Kostanjevice 29. aprila poročal v celostranskem sestavku Vestnik iz Celovca:

»... To zanimanje za kulturo in prosveto so gostje iz Kostanjevice posebno toplo občutili na obeh predstavah v Ločah, kjer jih je občinstvo za njihovo izvrstno podajanje igre nagradilo s prisrčno hvaležnostjo. Morda so prišli v domače kraje Miklove Zale z deljenimi občutki; morda se je tudi med nami marsikdo bal, da »Miklova Zala« iz Kostanjevice ne bo »naša« Miklova Zala. Toda prireditev je enim kot drugim dokazala, da so bili vsi pomisleki neutemeljeni, da je bila vsaka bojazen odveč: »Miklova Zala« se je znova izkazala kot vez, ki nas nerazdružljivo povezuje mimo vseh mej in morebitnih predsodkov — ker živi v srcih vseh Slovencev.

Zato je bila tudi »Miklova Zala« iz Kostanjevice vsa naša. Naša tako kot v neštetih predstavah Špicarjeve dramatizacije širom po naših krajih in naša enako kot v uprizoritvah Žižkove igre, ki sta jih svoječasno pionirsko pripravila dr. Mirt Zwitter v Glinjah in ing. Tonči Schlapper na Kostanjah. »Novo« na sedanji »Miklovi Zali« pa je bilo to, da so nam jo igralci iz Kostanjevice predstavili na ravni, ki v marsikaterem pogledu daleč presega okvir amaterstva. Čeprav je od gledalcev, ki so se v soboto in nedeljo zbrali v Ločah, skoraj vsak drugi že sam kdaj sod[illegible] pri »Miklovi Zali«, je [illegible] obeh predstavah namreč prevladovalo mnenje, da je bila ta uprizoritev nekaj posebnega. Zlasti je to ugotovitev potrjevalo vzdušje, s katerim je občinstvo sledilo dogajanju na odru. Ravno to navdušenje predstavlja najlepše priznanje igralcem za njihov čudoviti nastop; hkrati pa pomeni, da si je Žižkova igra tudi v ožji domovini Miklove Zale zmagovito utrla pot s svojo dinamiko, svojo pestro obliko in globoko vsebino. Tako bo »Miklova Zala« se bolj kot doslej živa podoba našega ljudstva, simbol njegove neomajne zvestobe in njegove neupogljive sile v boju za enakopravno življenje ter obstoj na domači zemlji.

Za izredni kulturni užitek, ki nam ga je posredovalo prosvetno društvo iz Kostanjevice, smo vsekakor dolžni prisrčno zahvalo. S svojim obiskom na Koroškem je spletlo prijateljske vezi med domovino Miklove Zale ter malim mestecem ob Krki z bogato kulturnoumetniško tradicijo, ki se manifestira v pestrem sporedu vsakoletnega Dolenjskega kulturnega festivala. Ni čudno torej, da ima to društvo skoraj neizčrpen rezervoar izvrstnih igralcev. Okoli 70 jih je prišlo v naše kraje, da nam v igri, besedi, pesmi in plesu predstavijo »Miklovo Zalo«, ki je navdušila tudi najbolj kritičnega gledalca ...«

Tako celovški Slovenski vestnik o naši Zali v njeni domovini. Sledi opis odigranih vlog, pri čemer poročevalec podrobneje omenja lik Zale, Mihe Baloha, Ivana Mlakarja, Marije Sketa, Jožeta Jankoviča, Staneta Arnška, Stanka Jordana, predvsem pa izreka toplo besedo priznanja režiserju Ladu Smrekarju, scenografu Vladu Rijavcu, koreografu Marjanu Kralju ter vsem drugim sodelavcem kostanjeviškega odra. Naj ponovimo, kako je koroški tednik ocenil Vero Koljančičevo: »V vlogi Zale nam bo ostala nepozabna; njena z globokim občutkom podana igra je izvabila mnogim gledalcem solze ganotja ...« Balohov nastop ocenjuje Slovenski vestnik kot »absolutni v[illegible]ek uprizoritve, vreden velikega umetnika«.

In kaj naj izluščimo iz kopice prelepih vtisov in doživetij še posebej za naše bralce? Premalo je prostora na tej strani, da bi napisali kaj več o pomenkih z ljudmi iz Loč in Zilje, iz Roža, Gur in Podjune. Obakrat je bila lepa dvorana v Ločah premajhna, da bi mogli k predstavi vsi, ki so pri[illegible] sem iz vseh predelov južne Koroške. Bilo je povedanih mnogo prekrasnih misli, toplih besed in sklenjen[illegible] novih poznanstev. Bili smo kot doma, med svojimi.

Po nedeljski predstavi so se igralci kar z odra, vsi še v narodnih nošah, odpeljali z avtobusom v Svatne. Ni nas motil kaž[illegible]pot, da gremo v Schlatten; ko smo govorili s Serajniki in se ustavili na Miklovini, so se krog naših igralcev in neutrudnih bratov Kuharjev z inštrumenti zbrali skoraj vsi vaščani. Dan pred nami so dom Miklove Zale obiskali ljubljanski gimnazijci; iz šestih avtobusov so se vsuli čez travnike v Svatnah, kjer je še dandanašnji doma Miklova Zala — 17-letno dekle, ki obiskuje slovensko gimnazijo v Celovcu. Z njeno mamo in očetom smo poklepetali na hišnem pragu, kostanjeviška Zala pa se je, lepa kot nageljnov cvet, stisnila k »staršem« in se z njimi fotografirala na pravem Miklovem domu ...

Še prej pa so naši zaigrali »visoki rej« pod stoletno lipo v Svatnah! Bil je čudovit prizor: Kuharji so ubirali take viže, da se je krog igralcev in številnih gostov — tudi tu je bil z nami naš generalni konzul Franc Pirkovič s soprogo in sodelavci, pa mnogi drugi — zbralo staro in mlado. Prizor z odra se je zdaj ponovil ob zahajajočem soncu pred počrnelo, visoko vaško cerkvijo in pod slovensko lipo. Brnele so filmske kamere, amater[illegible] so lovili na trak plese in spet je pred nami zaživela ljudska junakinja — naša Miklova Zala. Prav tu, v teh skromnih, pa tako prikupnih vasicah, se je pred 500 leti odvijala krvava zgodovina: boj s Turki, Zr[illegible]lino suženjstvo in rešitev po 7 letih ...

Zares: z »Miklovo Zalo« so kostanjeviški igralci — skupaj z več kot 700 hvaležnimi gledalci in gosti — v soboto in nedeljo mogočno manifestirali zvestobo rodni grudi, materinemu jeziku in svojemu narodu.

Za konec še besedico o nagradi za dolgoletno, požrtvovalno delo: igralski ansambel je v ponedeljek zjutraj mimo Osojskega jezera, skozi Judenburg in čez Semmering odpotoval še na dvodnevni izlet na Dunaj. Ob Osojskem jezeru so igralci obiskali prijatelja s Forme vive, znanega koroškega kiparja Otmarja Jaindla. Dom umetnika, ki si izdela vse sam, postaja koroški narodni muzej.

Ob jezerju so se spomnili Osojskega mutca, uživali ob pogledu na lepo pokrajino, se med potjo pokrepčali s kapljico iz Gadove peči in proti večeru prispeli na nekdanji »cesarski Dunaj«. — Torek je bil namenjen ogledu gradu Schönbrunn in centra mesta, popoldne pa jih je pot vodila spet čez Semmering in ob Murici proti Gradcu. Ponoči smo — kot pri vstopu v Avstrijo — brez najmanjših sitnosti pozdravili avstrijske in naše obmejne organe.

Naporno, dolgo potovanje je bilo srečno končano v sredo proti jutru v domači Kostanjevici.

T. Gošnik

Igralska družina PD »Lojze Košak« pod lipo v starodavnih Svatnah: z odra v Ločah se je igralski kolektiv podal naravnost na domove, kjer še danes žive Serajniki, Mikelni, kjer je bila Strelčeva domačija in kjer je Tresoglav izdal pesjanom koroško zemljo ...

Iz veka v vek krvi gre tek...

»Naj izrečem sedaj na koncu prekrasne predstave najprej vam dobrodošlico v domovini Miklove Zale. Obisk bratov in sestra nam je vedno dobrodošel. Tudi vaš obisk, dragi gostje, nam je še prav posebno pri srcu, saj ste prišli k nam z Miklovo Zalo, s prispodobo naše zvestobe, prispodobo ljubezni našega ljudstva do domovine in roda. Prinesli ste nam vero, da Miklova Zala ne živi samo na Koroškem, ampak da živi v srcih vseh Slovencev. Zato vam iskrena zahvala! Prinesli ste nam tudi resnico, da Miklova Zala še ni umrla, da je živela pred stoletji, da je živela pred desetletji in da živi tudi še danes. Živi, ker je ostala zvesta domu in rodu in živela bo tudi še naprej, kajti iz veka v vek krvi gre tek, iz roda v rod si išče pot tudi naša Miklova Zala. Želim vam na Koroškem danes, jutri ter pojutrišnjem prav lepe dni, za spomin pa vam poklanjam tele slike domovine Miklove Zale in šopek naših koroških nageljčkov« (navdušenje, ploskanje).

Pozdravne besede, ki jih je po sobotni predstavi Zale na odru v Ločah izrekel dr. Franci Zwitter, predsednik Slovenske prosvetne zveze.

Igralci o sebi in svojih vtisih

Nekaj dni po vrnitvi kostanjeviških igralcev s turneje na Koroškem smo povprašali štiri izmed vodilnih igralcev po njihovih vtisih z nepozabnega gostovanja v domovini Miklove Zale. Podobno bi nam, o tem ne dvomimo, lahko odgovorili tudi drugi člani PD »Lojze Košak«, ki so z dolgoletnim, zares požrtvovalnim in neseb̆ičnim delom ponesli glas in ugled naših amaterskih gledaliških družin zdaj tudi izven meja ožje domovine.

■ **VERA KOLJANČIČ — ZALA:** »Strašno lahko sem igrala, ker so tudi ljudje v dvorani igrali. Mislim, da smo na Koroškem dali naši doslej najboljši igri, saj lahko sproščeno in iz srca igraš, ko vidiš, da je vsa dvorana s teboj ...«

■ **LADKO KUKEC — DAVORIN:** »Tokrat sem z nogo v mavcu gledal Miklovo Zalo iz dvorane, pravzaprav pa sem v igri kar živo sodeloval. Na Koroškem živijo čudoviti ljudje! In kako lepa je koroška pokrajina! Med igro sem v dvorani opazoval ljudi: blizu mene je sedela kmečka ženica z robčkom v rokah. Jok jo je premagal, a ni si obrisala oči prej, dokler se ni izjokala ...«

■ **MARIJA SKETA — ALMIRA:** »Po predstavi smo bili vsi prevzeti nad toplino in prisrčnostjo, s katero smo zaigrali. V začetku sem imela grozovito tremo, kakršne živ dan na odru še ne pomnim. Z Mihom Balohom sva se za kulisami dobesedno tresla zaradi treme. Po drugi sliki je prišel k nama režiser Smrekar in objel najprej Baloha, nato pa še mene, ker sva, kot je dejal, zaigrala tako kot še nikoli. Iz strahu, v katerem sva trepetala, se je rodil najuspešnejši prizor. — Zame osebno pa je bilo največje doživetje srečanje s Prešernovo nagrajenko Štefko Drolčevo. Spoštujem jo kot našo največjo umetnico na odru in prosila sem jo za mnenje o naši predstavi. Rekla mi je: ‚Bila sem tako ginjena, da je sicer smešno, a je res: jokala sem ob posameznih prizorih, čeprav sem poklicna igralka.'«

■ **JOŽE JANKOVIČ — TRESOGLAV:** »Presunilo me je, ko sem po predstavi govoril s staro ženico, ki je prišla z onstran Drave poslušat našo igro. Govoril sem z njo in globoko mi je seglo v srce kar je rekla: ‚Nič zato, če je daleč, nič ni hudega, gospod, samo da sem to igro videla in slišala ...' — Govoril sem tudi s trgovcem, ki je prišel v Loče iz Ukev izpod Višarij, ki so na italijanski strani. Menil sem se tudi z nekim Nemcem: ‚Čestitam! Ne razumem vašega jezika, čeprav je moja žena Slovenka. Zelo jo imam rad zato, ker je Slovenka in želim, da bi bili prijatelji. Mogoče me boste razumeli: kaj smo iskali mi Nemci po Rusiji, ko imamo doma dovolj lepo deželo, to ljubimo! Meje naj bodo meje, mi pa bodimo prijatelji! Lahko bi tudi pričal, kaj je bilo v Minsku: tam so Nemci ubijali ženske in otroke. Kaj imamo od vsega tega? Po vsem svetu smo osramočeni in ves svet ima samo škodo od vojne ...«

Rad pa bi tudi povedal, kako sem bil presunjen kot turistični delavec v lepo urejeni Koroški. Kako pazijo tam na drevje! Vsako drevo je v deželi hkrati tudi predstavnik turizma in je nedotakljivo. Tudi vsak zasebnik varuje drevje. Doma sem v kraju, kjer imamo čudovita drevesa, ki pa jih ne varuje niti oblast niti zasebnik. S tem rušimo temelje turizma, v Avstriji pa jih vse drugače čuvajo in utrjujejo. Povsod smo tudi videli, kako skrbna roka varuje starodavna znamenja po deželi in kako so jih umetnikove roke obnovile.

Zala je bila manifestacija naše kulture in ponosen sem, da je naše gostovanje tako lepo poteklo!«

Ljubljana, dne 29. 4. 1966

Ansambel prosvetnega društva
Lojze Košak,
KOSTANJEVICA NA KRKI

Dragi tovariši,
najlepše se vam zahvaljujem za pozornost in pozdrave z vaše turneje in vam želim veliko nadaljnjih uspehov pri vašem delu.
Tovariško vse pozdravljam

VIDA TOMŠIČ

Z večerne predstave v kulturnem domu v Ločah: konzul tov. Jeglič, generalni konzul Franc Pirkovič, inž. Vilma Pirkovič, predsednik ObO SZDL Krško Peter Markovič in inž. Franc Dragan, predsednik ObS Krško (z desne proti levi)

Razstava intarzij Cirila Podbevška

24. aprila so v Dolenjskem muzeju odprli razstavo samostojnih intarzij novomeškega rojaka Cirila Podbevška. Več kot 20 intarzij — nastale so v zadnjih šestih letih — dokazujejo zavidljivo tehnično spretnost in številne med njimi tudi nesporno likovno nadarjenost avtorja. Dolenjski motivi, motivi iz starega Novega mesta in še drugi z žanrskimi prizori ali celo portretnimi upodobitvami so dopolnili »žlahtni« muzejski ambient s starim stilnim pohištvom, s katerim je prireditelj skušal, hkrati s kosi intarziranega parketa, ponazoriti zgodovinski razvoj uporabne intarzije od 17. pa do prve polovice 19. stoletja.

Čeprav je Podbevšek z enim samim primerom hotel pokazati aplikacijo intarzije na pohištvu, so njegove intarzije povsem samostojne in nevezane na pohištveno ali drugo podobno opremo. Tudi se ne držijo grafičnih predlog, le pri motivih iz starega Novega mesta se je naslonil na fotografije. Pri ten, kot tudi onih, prevzetih iz narave, je znal združiti spretnost in ustvarjalnost. Po vtisu so njegove intarzije blizu slikarstvu. Bogata lestvica odtenkov ene vrste ali različnih vrst lesa je nadomestila barvo. Z odtenki lesa ustvarja globino, išče perspektivo, odnose med senco in svetlobo. Ponekod poustvarja celo razpoloženje. Ne izogiba se zahtevnejšim nalogam. Prav narobe! Zavestno jih išče in se z njimi spoprijema. Rešuje jih na svoj način in v razpoložljivem materialu. Tako išče odseve v vodi, diferencira površinsko strukturo predmetov (slama, pot, posuta s peskom, valovita polja, koruza, itd.). Z različnimi vrstami izbranega furnirja je poiskanemu, v kompoziciji pretentanemu motivu znal izvabiti še druge, celo razpoloženjske učinke kot nam dokazuje Stari most, Novo mesto 1912, Brananje, itd. Skratka — uporablja sestavine, ki presegajo spretnost sestavljanja podob s koščki lesa. Te »spretnosti« ni znal samo izkoristiti, marveč jo je celo dopolnil v taki meri, da je z intarzijo dosegel stopnjo čistega likovnega, ali kar slikarskega izraza. Ker pa zajema direktno iz narave, so njegove podobe razumljivo realistične.

Pri tem je pomembno, da je Podbevšek izrazit samouk, ki se je pričel z intarzijo ukvarjati šele v zadnjih letih petega decenija svojega življenja. Po naravi likovno nadarjen, spreten v kiparjenju in risanju, je svoj dar pričel sicer kasno izkoriščati, zato pa se nam je predstavil ne kot začetnik, temveč kot zrel oblikovalec.

I. K.

OB 100-LETNICI »DESETEGA BRATA«

Sestanek slavistov na Muljavi

Podružnica Slavističnega društva v Novem mestu in Zavod za prosvetno-pedagoško službo priredita 17. maja na Muljavi sestanek učiteljev slovenskega jezika, ki poučujejo na šolah I. in II. stopnje v občinah Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj. Sestanek je v zvezi s proslavo 100-letnice prvega slovenskega romana, Jurčičevega Desetega brata, obsegal pa bo predavanje akademika dr. Bratka Krefta o Jurčiču in poročilo prof. Janeza Sivca o novih učnih načrtih za slovenski jezik v osnovni šoli. Sledil bo še ogled Jurčičevih krajev. Sestanek učiteljev slovenskega jezika na Muljavi bo prispevek k spoznavanju slovenske kulturne problematike, hkrati pa se bodo navzoči pogovorili o delu na šolah, o svojih izkušnjah in težavah.

Slavistično društvo vabi na ta sestanek tudi občane, ki jih zanimata kulturna problematika in šolstvo.

P. B.

Tečaj o poslovnem dopisovanju

5. maja se je pričel 40-urni tečaj poslovne korespondence in administracije. Tečaj vodi Milan Kozolec, dipl. ekonomist, obiskuje pa ga 12 članov kolektiva tovarne zdravil KRKA. Tečaj poteka ob ponedeljkih in sredah, v učilnici št. 7, v pritličju stavbe občinskega sindikalnega sveta.

Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto je organiziral ta tečaj na pobudo tovarne NOVOTEKS. Namen tečaja je osvežiti in poglobiti znanje pri osebju, ki ima na svojih delovnih mestih opravka s poslovnimi dopisi, splošno korespondenco, komercialnim dopisovanjem in poslovno administracijo.

Tečajniki imajo na razpolago tudi priročnik, ki jim ga je oskrbel Zavod za izobraževanje kadrov, priredila pa sta ga inž. Edvin Dobeic in prof. Avguštin Pirnat.

MARJANA AHLIN

Posvet kulturnikov v Brežicah

Na nedavnem posvetu predstavnikov občinskih svetov ZKPO, režiserjev, vodij zborov in ansamblov so se v Brežicah pogovarjali o podrobnostih glede zaključnih prireditev posavskega kulturnega festivala. V vseh krajevnih središčih bodo nastopili šolski, moški in ženski zbori iz Loke, Boštanja, Sevnice, Brestanice, s Senovega, iz Krškega, Brežic in Artič, domači ansambli iz Sevnice, Senovega in Velike Doline, igralske družine iz Kostanjevice, Brežic, Sevnice in Brestanice pa bodo predvajale odlomke odrskih del. Osrednja zaključna prireditev bo 19. maja v Brežicah, prireditev z enakim sporedom bo 21. maja v Sevnici, 23. maja pa v Krškem.

V. P.

Na Sterijinem pozorju se je začelo

3. maja so se v Novem Sadu pričele XI. jugoslovanske gledališke igre. Na odru Sterijinega pozorja se bo zvrstilo deset predstav. Slovenijo zastopa Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane. Odprta je tudi razstava »Gledališče v revoluciji«. V okviru gledaliških iger so organizirali mednarodni trienal scenografije in kostumov. Jugoslavija je dobila za kolektivno razstavljena dela gledališke scenografije zlato medaljo.

V nedeljo srečanje mladih pevcev

V nedeljo, 15. maja, bo v Artičah veliko srečanje mladih pevcev iz brežiške občine. 11 šolskih zborov bo zastopalo skoro 900 pevcev, po 2 zbora bosta iz Artič in Brežic, 3 iz Cerkelj, ter po eden iz Dobove, Bizeljskega, Pišec in Velike Doline. Srečanje bo v sklopu Posavskega kulturnega jubileja.

V okviru jubileja bo prva osrednja prireditev v četrtek, 19. maja, v Brežicah. Delno jo bo prenašala tudi brežiška radijska postaja. Sodelovali bodo pevski zbori, domači ansambli, aktiv ZM iz Boštanja se bo predstavil z odlomkom iz Zupanove Micke, Brežičani z odlomkom iz Kastelke, Brestaničani s Samorastniki in Kostanjevičani z odlomki iz Miklove Zale.

»Pionirjevi« steklarji na tečaju

Pri novomeškem PIONIRJU bo ta mesec tečaj za delavce, ki vstavljajo šipe v okna in vrata. V podjetjih NOVOTEKS in NOVOLES pa nameravajo prirediti seminarje za organe upravljanja.

Pevski zbor »DANICA« iz Šentvida v Podjuni na Koroškem je gostoval 8. maja popoldne tudi v Šentjerneju. Njihov obisk bo dragim koroškim gostom vrnil jeseni Šentjernejski oktet. V Šentjerneju so brate in sestre s Koroške, ki so jim prinesli svojo pesem, prisrčno sprejeli ter njihovo petje navdušeno poslušali. Na sliki: zborovodja Hanzi Kežar sprejema v Šentjerneju šopek od fantička, oblečenega v koroško narodno nošo. (Foto: Polde Miklič)

Korošci na gostovanju pri nas

Za vse, ki so imeli ob gostovanju pevskega zbora »Danica« priložnost poslušati koroško narodno pesem v njeni izvirni izvedbi, je bilo to nepozabno doživetje

Koncert pevskega društva Danica iz Šentvida na Koroškem, ki smo mu bili priča 7. maja v novomeškem Domu kulture, je bil prav gotovo doživetje za vsakega poslušalca. Ne samo zaradi petja izvirnih koroških pesmi ubranega zbora, ki jim da morda le domačin — Korošec vse izgovorne in melodične značilnosti, ampak tudi zato, ker nas je ob poslušanju pesmi ljudi iz Podjune navdajala velika radost, da ljudje onkraj Karavank pojejo v materinem, slovenskem jeziku in se tako ohranjajo. Pobudo za gostovanje je dal član Slovenskega okteta Tone Kozlevčar, ki je predlagal, naj bi prišlo do izmenjave gostovanj šentviških in šentjernejskih pevcev, ki pojejo pod umetniškim vodstvom Alberta Zupanca in ki so pred nedavnim prejeli za svoje delo Trdinovo nagrado v Novem mestu.

Koroški pevci iz Podjune imajo stalne stike še s kulturniki na Jesenicah, Ravnah in Jezerskem, sicer pa so v sklopu večjega zbora v Železni Kapli na Koroškem. Društvo, v katerem pojejo, obstaja že od leta 1914, zbor pa vodi od leta 1946 Hanzi Kežar. Ta se nam je na koncertu predstavil hkrati kot solist. Zbor je na koncertu med drugimi zapel znane pesmi, kot so Čej so tiste stezice, Pojdem u Rute in N'mau čez izaro. Skupno so zapeli 23 pesmi. Konferanso je v vezani besedi vodil Valentin Polanšek.

V pogovoru s koroškimi pevci smo izvedeli, da so pevci delavci in kmetje, nekaj je tudi študentov. Skoraj vsi so »samouki« v slovenskem jeziku, njihovo šolanje je potekalo v tujem jeziku. Povedali so, da imajo težave, kadar študirajo umetno pesem, saj je ne smejo peti v svojem dialektu, knjižno govorico pa le težje obvladujejo. Vsekakor jih k petju vleče melodika koroške pesmi in zavest, da s svojim delom opravljajo kulturno poslanstvo med koroškimi Slovenci in v matični deželi.

S svojo pesmijo so nam povedali, da človek v Rožu, Zilji in Podjuni še poje in da bo slovenski človek onkraj Karavank živel vse dotlej, dokler bo pel. Pesem jih združuje in ohranja, je njihova govorica in sporočilo.

Besede Koroščem tov. Lojzeta Kastelca po koncertu so vsebovale besede »bratje naši in sestre«. To pa je bilo prav tisto, kar je vsakdo v dvorani čutil in mislil.

Peter Breščak

Aplavz pevcem na Bizeljskem

V okviru Posavskega kulturnega jubileja prav gotovo ni bil med nezapaženimi nastop pevskih zborov brežiške občine 30. aprila na Bizeljskem. Dvorano zadružnega doma, kjer je bila prireditev, so obiskovalci skoraj napolnili; med poslušalci so bili tudi predsednik ObSS Ivan Zlič in prosvetni delavci. Nastopili so moški pevski zbori iz: Dobove (pevovodja Ignac Regovič), Skopic, Krške vasi in Brežic (pevovodja vseh treh zborov Franc Baškovič), ter moški in mešani zbor iz Artič (pevovodja Miha Haler).

Poslušalci so bili navdušeni, največje priznanje pa so dali številčno najmočnejšim Artičanom. Njihov moški zbor je zapel »Bazovico«, skupaj s pevkami mešanega zbora pa so izvedli še odlomka iz Gobčeve »Planinske rože«. Med odmori so z recitacijami nastopile bizeljske mladinke.

D. V.

Uspeh Tržičanov v Metliki

V nedeljo zvečer je DPD Svoboda iz Tržiča gostovala v Metliki z Držičevo komedijo Tripče de Utolče. Popoldne je bila ista predstava v Semiču.

V Metliki je bil dober obisk, še več gledalcev pa bi bilo, ko ne bi istočasno vrteli dobrega filma. Z dobro odigrano komedijo so bili Metličani zelo zadovoljni in so gostom hvaležni za obisk.

Gymnasium mater studiorum est

Novomeška občina je državi brezplačno dala 5.000 kvadratnih metrov zemljišča, na katerem so po dveh letih septembra 1912 odprli potrebam in času primerno novo šolsko poslopje. Občina je za zidavo in opremo prispevala 50.000 kron. Vprašanje gimnazijskih prostorov je bilo rešeno za skoraj pet naslednjih desetletij. V njem se je izobrazilo nešteto generacij napredne slovenske mladine, iz vrst katere smo dobili pomembne in zaslužne može; pisatelje, pesnike, slikarje, zgodovinarje, botanike, skratka kulturne delavce, znanstvenike in politike. Hkrati so v vrstah profesorskih zborov v novomeški gimnaziji poučevali in pripisovali svoj delež kulturnemu in vsestranskemu razvoju Novega mesta in predelu Dolenjske, kateremu je srce, prenekateri pomembni možje, ki jih je slovenska javnost z zlatimi črkami vpisala v svoje kronike.

Zanimivo je ugotavljati, kako je prodirala in zmagovala slovenska beseda v šolah na slovenskih tleh, med slovenskimi učitelji in slovenskimi dijaki.

Po letu 1848, ko je Evropo pretresla za nas Slovenče tako pomembna marčna revolucija, je narodova zavest zelo narasla. Staro Pohlinovo priporočilo, da »Slovenec, ne sramuj se svojega jezika«, je dobivalo praktično vrednost pri poskusu, da bi slovenski jezik, ki je dotlej veljal za govorico hlapcev, uprabljali tudi v šolah.

V novomeški gimnaziji so slovenski jezik res začeli uporabljati 1861 pri verouku v prvih razredih. Dobrih dvajset let kasneje so v nižjih razredih poučevali že nekaj predmetov v slovenščini. Leta 1908 — ta čas je gimnazija dobila prvo dijakinjo (privatistko) — so tudi v višjih razredih nekatere predmete začeli poučevati v jeziku dijakov. Popolnoma slovenski pouk pa je gimnazija dobila po zlomu Avstro-Ogrske ob koncu prve svetovne vojne leta 1918.

Prva leta po prvi svetovni vojni so prinesla še marsikatero novost. Višji šolski svet je z razpisom obvestil ravnateljstvo, da se mora tudi novomeška gimnazija, ki je bila vse dotlej klasična, postopoma spremeniti v realno. To so začeli kmalu izvajati.

Izredno pomembno je šolsko leto 1921/22, ko so se lahko — prvič v zgodovini gimnazije — kot redne dijakinje zavoda vpisale tudi deklice.

Strah, pogum, žrtve – II. vojne

Obdobje druge svetovne vojne je tudi v zgodovini novomeške gimnazije napisalo važna poglavja. Neizmeren je delež gimnazije v osvobajanju izpod okupatorjevega jarma. Gimnazija je dala neštete žrtve iz profesorskih in dijaških vrst. Njeni dijaki so bili narodni heroji: Vinko Paderšič — Batreja, Jože Slak in Janko Stariha, ki so padli za svobodo. Ne moremo prešteti tistih, ki so — sredi najlepše mladosti — zapustili šolske klopi in stopili v obrambo domovine s puško v roki. Letna poročila gimnazije iz teh dni pišejo o izredno težkih trenutkih, žrtvah in prestanem strahu.

(Konec prihodnjič)

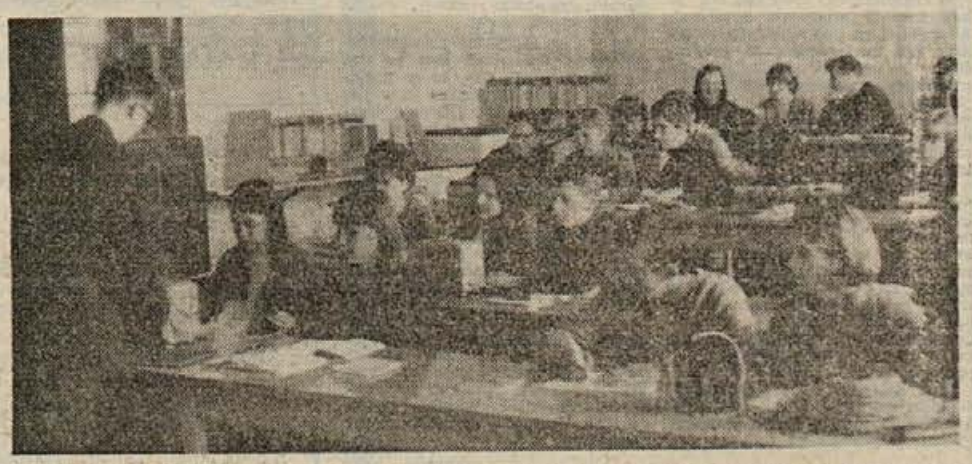

Prisostvujemo praktičnemu pouku fizike v gimnazijski fizikalni dvorani. Prof. Dušan Modic razlaga II. razredu, kaj so in kako delujejo reostati. Dvojice ali trojice dijakov imajo pred seboj na klopi vse pripomočke, da lahko teorijo takoj preizkusijo v praksi. Nove aparature je gimnazija nedavno kupila, veljale pa so 3,8 milijona starih dinarjev. Sčasoma namerava šola urediti in opremiti še druge kabinete, kar zahteva od nje verifikacija (Foto: Ivan Zoran)

PRIDNE ROKE NISO VEČ DOVOLJ

Na izredni občinski konferenci SZDL v Črnomlju so obravnavali zlasti kmetijstvo v novih pogojih gospodarjenja — »Zakaj uvažamo krompir, ko ga imamo doma dovolj in zakaj ni deviz za uvoz žlindre in kmetijskih strojev«, so hoteli vedeti delegati – Inž. Rado Dvoršak bo zastopal Socialistično zvezo Bele krajine na zveznem kongresu v Beogradu

Četudi je poročilo predsednika občinskega odbora SZDL Lojzeta Šterka o kmetijstvu in njegovih nalogah nakazovalo kopico misli, o katerih bi bilo vredno spregovoriti, se je malo delegatov oglasilo v razpravi. O kmetijstvu je bilo zadnje čase precej govora na zborih volivcev in javnih tribunah, zato so najbrž mislili, da je govorjenja že dovolj.

Kaže, da so kmetje povsem izgubili zaupanje v zadrugo, vsaj tako so nekateri poudarjali. Nihanje cen in nestalno tržišče povzročata bojazen, da je vse od danes do jutri. Tak primer je pri odkupu mleka. Kmetovalci so z odkupom mleka zdaj sicer zadovoljni, saj jim prinaša dokajšen zaslužek, vendar so prepričani, da bo kmalu drugače.

Prav tko preudaren gospodar ne more razumeti — je povedal tovariš Požek — zakaj v tujini kupujemo krompir, če doma z njim krmimo prašiče, ni pa deviz za uvoz potrebnih gnojil in kmetijskih strojev. Več tovarišev je menilo, da bi morala zadruga bolj skrbeti za razvoj zasebnega sadjarstva in da bi bili trsnica in drevesnica Beli krajini nujno potrebni.

Tudi kmetovalci so krivi

Precej tega kar so delegati povedali, je nedvomno res, nekatere razprave pa so bile enostranske. Tudi zadruga in državni sektor kmetijstva nista vsega kriva, je naglasil tovariš iz zadruge. Pred leti je bila trsnica v Metliki, pa je propadla, ker ni bilo kupcev za trte in sadike dreves. Ponujali so jih zastonj, ker jih nihče ni maral, so cele kamione dragocenih rastlin zažgali. Tudi zasebni kmetje v preteklosti niso kazali posebne vneme za kmetovanje. Kdor je bil le sposoben kakega drugega dela, si je poiskal lažji kruh. Opažajo tudi to, da mnogim kmetom, ki dobivajo priznavalnine ali pokojnine, kmetije propadajo. Zakaj bi delali, če jim ni treba?!

Znajti se v novih pogojih

Delegati so menili, da ima belokranjsko kmetijstvo še dokajšnje možnosti za razvoj, toda zadruga bi se morala najprej izkopati iz težav ter čvrsto zastaviti kooperacijo. Pogoji kmetovanja, tako zasebnega kot v družbenem sektorju, so danes bistveno drugačni, kot so bil pred leti. Vsak, ki bo hotel od zemlje in kmetovanja živeti, se bo moral v novih pogojih gospodarjenja znajti. Vse bolj bo treba misliti, kaj bo kdo proizvajal in koliko, ker samo pridne roke v kmetijstvu ne zadoščajo več. Če komu niso všeč odnosi z domačo zadrugo, si lahko poišče sodelovanje drugje, s katerokoli kmetijsko organizacijo v državi. Pomembno je le to, da bi kmetje proizvajali v čimvečjih količinah take pridelke, ki jih trg potrebuje. Stara praksa, da mora dober gospodar na gruntu pridelati vsega po malem za prehrano družine, bo dokončo propadla.

Včlaniti tri četrtine volivcev

Na občinski konferenci tudi organizacijskih zadev niso na dolgo in široko premlevali. Sklenili so le to, da bodo vse krajevne organizacije pridobivale nove člane in da bodo izpolnili zastavljeno nalogo: vključiti v SZDL 75 odstot. vseh volivcev.

Na junijskem zveznem kongresu SZDL v Beogradu bo obe belokranjski občini zastopal en delegat. Ker bodo tudi tam v posebni komisiji razpravljali o kmetijstvu, je kandidacijska komisija predlagala za delegata inž. agronomije Rada Dvoršaka. Njegovo izvolitev so na črnomaljski konferenci potrdili s ploskanjem.

Polovico vseh volivcev – bivši borci

Vrste bivših borcev - partizanov in invalidov se zadnja leta naglo redčijo. Napori v NOB so mnogim izpodkopali zdravje in vse več jih podlega boleznim. Lani je umrlo 121 članov borčevskih organizacij. Še vedno pa je od skupnega števila prebivalcev črnomaljske občine okoli 26 odstotkov udeležencev NOB ali polovica vseh volivcev.

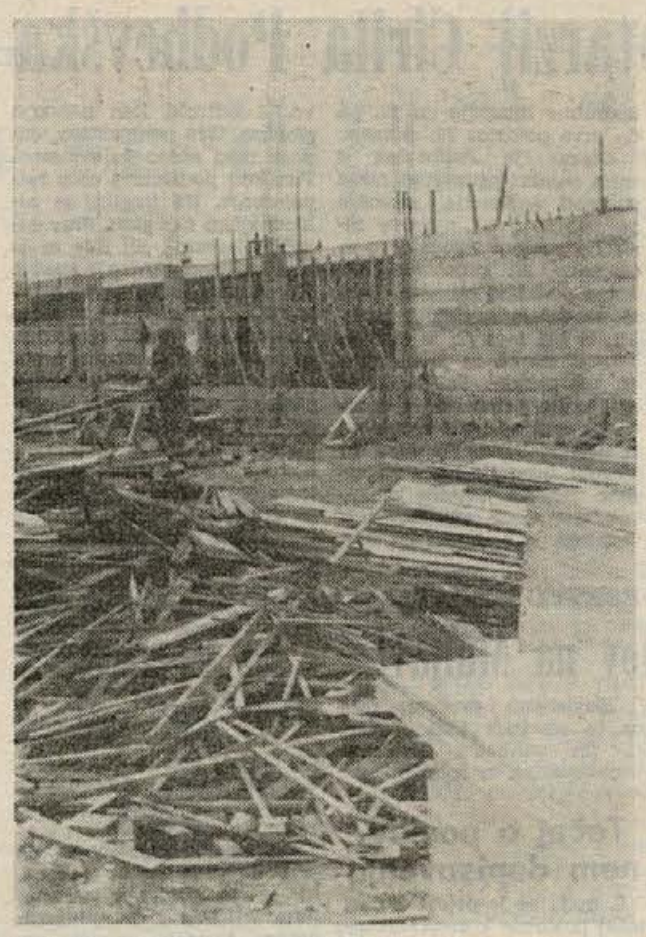

Odkar je lepo vreme, je gradnja nove šole v Loki precej napredovala. Šef delovišča pravi, da bo stavba v kratkem pod streho in da bo končana v določenem roku. Jeseni bi se moral v njej začeti pouk. Kdor pa si delovišče ogleda zdaj, se mu zdi napoved kar neverjetna ... (Foto: R. Bačer)

Ali res ne vedo zanjo?

V želji, da bi se obrtne usluge izboljšale in šušmarstvo zatrlo, je občinska skupščina Črnomelj izdala obrtno dovoljenje 137 osebam ter jih pavšalno obdavčila. Nekateri teh obrtnikov, ki naj bi se ukvarjali z obrtjo kot postranskim poklicem, pa so okvire obrtništva prerasli, saj je njihovo delo vse bolj proizvodnja kot obrt. Zaslužijo veliko, davka plačajo malo, zato se redni obrtniki pritožujejo.

O tem so govorili tudi na zadnji občinski seji ter priporočili inšpekcijskim organom, naj ukrepajo.

Kamping na Vinici že posluje

Pred kratkim je Gostinsko podjetje Črnomelj prevzelo camping na Vinici ter imenovalo za upravnika nekdanjega direktorja gostinskega podjetja Jožeta Žagarja. Viničani pričakujejo, da bo novi upravnik uspešno vodil poslovanje ter da bo kot izkušen gostinec znal privabiti goste. Domačini nadalje upajo, da bo vendarle urejeno tudi kopališče in šotorišče, kakor smo že lani predvidevali.

F. P.

O črnih pikah v občinski upravi

Pred prazniki so odborniki črnomaljske skupščine ugotavljali uspešnost dela občinske uprave, obravnavali so poročila s področja sodnih in inšpekcijskih služb ter sprejeli nekaj odlokov

Poslovanje v občinski upravi bi lahko poenostavili, so rekli odborniki v razpravi. Medtem ko so nekateri pohvalili prijaznost in ažurno poslovanje uslužbencev, so drugi navajali primere, ki pomenijo črne pike za občinsko upravo. Ugotovitev, da so v nekaterih občinskih pisarnah prijazni in ustrežljivi samo do nekaterih strank, pa je pravzaprav največji madež za kolektiv. Na seji so sklenili, da bodo v prihodnje odborniki sproti obveščali tajnika občinske skupščine o nepravilnostih poslovanja, če bodo zanje zvedeli na terenu.

Pri obravnavi poročila o inšpekcijskih službah so se najdlje zadržali pri podatkih, ki jih je navedla cestna inšpekcija. Odbornikom se je zdelo nerazumljivo, zakaj je kubični meter gramoza v črnomaljski občini še enkrat dražji kakor v novomeški, saj je prav v Beli krajini kamenja več. Od navzočih predstavnikov medobčinskih inšpekcijskih služb so zahtevali pojasnilo o sredstvih, ki jih je Cestno podjetje Novo mesto v obračunu za vzdrževanje cest prikazalo kot ostale stroške. Gre namreč za dobrih 14 milijonov dinarjev. Pojasnila niso dobili, ker tudi cestna inšpekcija nima vpogleda v finančno poslovanje cestnega podjetja, temveč lahko samo nadzoruje programe dela.

Na seji so menili, da je to dejstvo ena izmed velikih napak v sistemu cestnih služb. Ponovno so poudarili, kakor že na eni prejšnjih občinskih sej, da sedanji sistem financiranja cestnih služb ni ustrezen in ne pravičen. Prosili so prisotne poslance Leopolda Kreseta, Viktorja Zupančiča in Lada Mišico, naj to mnenje sporoče pristojnim republiškim oziroma zveznim organom, da bi čimprej prišlo do drugačne delitve sredstev za te namene.

Tudi pri sprejemanju pravilnika o pravicah in dolžnostih zasebnih lastnikov gozdov, ki določa odnose med zasebnimi kmetovalci in Gozdnim gospodastvom, je bila razprava živahna. Pravilnik je občinska skupščina potrdila, toda s pristavkom, da mora Gozdno gospodarstvo pripombe odbornikov upoštevati, sicer bodo o potrditvi pravilnika ponovno sklepali.

Slovesen sprejem zvezne štafete

15. maja bodo ob 10.25 na prostoru za jurjevanje v Črnomlju svečano sprejeli zvezno štafeto, hkrati pa še 42 lokalnih štafet iz delovnih kolektivov, mladinskih organizacij, šol in društev. Ob tej priložnosti bo tudi krajši kulturni program. Na sprejem štafete vabijo vse občane.

Milijon 600.000 za Indijo

Kolektivi, delovne organizacije in posamezniki so v črnomaljski občini do 15. aprila zbrali 1,644.510 dinarjev za stradajoče v Indiji. Četudi je bilo rečeno, da bo zbiralna akcija sredi aprila končana, lahko v kolektivih z akcijo nadaljujejo, če do določenega roka prispevkov niso mogli zbrati. Občinski odbor RK pa priporoča zamudnikom, naj čimprej nakažejo zbrano pomoč.

Nehvaležnost mlajših vasi obsojajo

Na nedavni občinski konferenci ZZB, ZVVI in ZROP v Črnomlju je razprava presenetila — Tokrat niso samo tarnali o slabih življenjskih razmerah, temveč realno ocenili delo organizacij — Za novega predsednika je bil izvoljen Milan Malešič

Mnogi izmed 94 delegatov iz 33 krajevnih organizacij so po uvodnem poročilu posegli v razpravo. Medtem ko so običajno navajali imena tovarišev, ki bi bili še potrebni družbene pomoči, so se tokrat zavzemali za novo, načelno stališče. Po njihovem mnenju naj bi v prihodnje družbeno pomoč dobivali le tisti borci, ki so od nje odvisni, vsem drugim pa bi jo morali odvzeti.

Več razpravljavcev je poudarjalo, da je družba zadnje čase za borce mnogo prispevala in da so se razmere bivših borcev in invalidov precej izboljšale. Problem so le še vdove in matere padlih partizanov, katerim je za padlimi svojci odmerjenih le po 1200 din na mesec. Menili so, da bi morali razprave o tem naposled že spraviti z dnevnih redov sestankov, ter da bi bili potrebni čimprejšnji ukrepi pristojnih zveznih organov.

O nehvaležnosti nekaterih mlajših članov borčevskih organizacij so precej govorili. Kot so povedali, ni malo primerov, da posamezniki prenehajo delati v organizacijah, brž ko si pridobe kakršnokoli družbeno pomoč. O takih tovariših in njihovi nehvaležnosti nameravajo spregovoriti še na sestankih krajevnih organizacij.

Po izčrpanem dnevnem redu so bile na vrsti volitve. Izvoljen je bil nov 19-članski odbor z novim predsednikom Milanom Malešičem. Dosedanji večletni in delovni predsednik občinskega odbora ZZB Anton Dvojmoč, je moral funkcijo odložiti zaradi obveznosti na novem službenem mestu.

ČRNOMALJSKI DROBIR

■ **PRED PRAZNIKI** so v Črnomlju uredili prehode za pešce na najbolj nevarnih delih ceste. Z belimi črtami je označeno, kje lahko pešci prečkajo cesto. (Ni pa treba sezuti čevljev, kjer na tleh piše BUS; napis pomeni, da tam ustavlja avtobus.)

■ **GRADBENA INSPEKCIJA** je lani dala 81 gradbenih dovoljenj, 45 soglasij za popravilo stanovanjskih hiš ter potrdila 58 predračunov za gradnjo, potrebnih za pridobitev posojila. Gradbena dejavnost je bila precej živahna, vendar so vsi gradili z dovoljenjem. Ob popisu črnih gradenj v občini, urbanistična inšpekcija ni imela nobenega dela.

■ **ZA 200 DIN SREČE** je bilo mogoče kupiti v četrtek, 28. aprila, na črnomaljski tržnici. Skupina moških je stikala glave okoli mizice, na kateri je visela naprava, podobna kegiju. Kdor je bil spreten in je s kegljem zadel v sredo, ga je doletela sreča v obliki glavnika, denarnice ali podobnega dobitka. Lastnik srečolova je bil dobre volje, ker je imel precej strank.

■ **48 SEJMOV IN 112** zadružnih dogonov za prašiče in teleta je bilo lani na področju črnomaljske občine. Odpremili so tudi 52 vagonskih in 269 kamionskih pošiljk živine.

■ **Z MODO GREDO VSTRIC**, bi dejal, kdor pogleda v izložbo Veletekstila, kjer so pred kratkim razstavili novo zalogo blaga za pomlad in poletje. Med drugim je videti tudi nekaj zelo modernih črno-belih vzorcev, znanih pod imenom op-art.

■ **V ČAKALNICAH** Zdravstvenega doma čaka vsak dan po več ur mnogo ljudi. Čas, ki ga prebijejo s pogovori tjavdan in z nejevoljo, bi lahko koristneje izrabili z branjem. Žal pa nimajo na razpolago nobenih časopisov in revij. Verjetno stroški za nabavo takega čtiva ne pomenijo prekomernih izdatkov za zdravstveni dom . . .

■ **OB VEČERIH** se Črnomaljci radi sprehajajo po mestu in komur je pot prekratka, zavije še malo dlje po glavni cesti proti Metliki, kjer varno stopa tudi noga v visokih petah. Dokler je bilo tod še manj prometa, sprehajalci niso bili nikomur napoti, medtem ko zadnje čase vse bolj ovirajo promet. Sprehodi po glavni cesti postajajo posebno zvečer nevarni. Kdo bo kriv, če se zgodi nesreča?

V Gribljah je novo

Pred kratkim so Gribeljčani dobili mrliški voz, kupljen s samoprispevkom vaščanov, ter najnujnejšo opremo za prvo pomoč živini. Vaščani so zadovoljni, ker sta se jim uresničili dolgoletni želji, radi pa bi dosegli še to, da bi jim KZ Metlika odstopila opuščene zadružne hleve. Ker v vasi ni nobene dvorane za sestanke in prireditve, bi radi tak prostor uredili v zadružnih hlevih. Razen tega nameravajo napeljati trofazni električni tok v spodnji del vasi. V kratkem se bodo gospodarji pomenili, koliko so pripravljeni sami prispevati za industrijski električni tok.

Dvorana je bila premajhna

Za oddajo »Pokaži, kaj znaš«, ki jo je 23. aprila organiziral občinski komite ZMS skupno z garnizonom, je bilo v Črnomlju tolikšno zanimanje, da je bila dvorana Kulturnega doma premajhna za vse, ki bi hoteli na prireditev. Tokrat je zmanjkalo vstopnic, kar se v Črnomlju malokdaj zgodi!

Občinstvu se je predstavilo 19 tekmovalcev iz raznih krajev v občini. Strokovna komisija in komisija občinstva sta prisodili prvo nagrado orkestru garnizona Črnomelj, drugo nagrado pa pionirki iz Dragatuša, ki je pela narodne pesmi. Na tretje mesto se je uvrstila mladinka iz Adlešič z recitacijo lastnih pesmi, na četrto pa učenka osnovne šole Črnomelj kot pevka zabavnih melodij.

Nagrade za najboljše tekmovalce v oddaji so prispevala podjetja Belsad, Zora, Belt, Lič, Beti in občinski komite ZMS Črnomelj.

Prireditev je zelo uspela in je pomenila doživetje tako za nastopajoče kot za gledalce.

NA VINICI SO JURJEVALI

Učenci osmega razreda viniške osemletke so 23. aprila priredili tradicionalno belokranjsko jurjevanje. Skupina fantov in deklic, oblečenih v narodne noše, je ob spremljavi trobentačev pripeljala na trg Zelenega Jurija. Tu se je zbralo precej domačinov, ki so z zanimanjem sledili sporedu.

Mladina je odplesala nekaj belokranjskih plesov, nato pa je Zeleni Jurij s spremstvom krenil od hiše do hiše. Gospodinje so pred vrata prinašale darila, kakor je običaj. Zbrana darila bodo učenci viniške šole vnovčili, denar pa porabili za šolski izlet.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

NOVICE črnomaljske komune

KONFERENCA SZDL JE BILA BOLJ SLAVNOSTNA KOT DELOVNA

Sedanji uspehi so šele kažipot

Na metliški izredni občinski konferenci SZDL je bilo navzočih 30 delegatov in nekaj gostov, sklicana pa je bila predvsem zaradi volitev delegata za zvezni kongres Socialistične zveze. 27. april so izbrali za konferenco zato, da bi hkrati počastili 25-letnico ustanovitve OF.

Konferenca je imela bolj slavnostni kot delovni značaj. Tudi uvodno poročilo predsednika občinskega odbora SZDL Franca Jakljeviča je bilo posvečeno spominom na 27. april 1945 ter nadaljnjemu razvoju dogodkov, od NOB in povojne graditve do današnjih uspehov v novih pogojih gospodarjenja.

Poudarili so, da skokovit napredek, ki je bil v zadnjih 10 letih dosežen na vseh področjih, ne bi smel delovnih ljudi zadovoljiti. Sedanji uspehi naj bi bili kažipot v bodočnost.

Tovariš predsednik je zatem prebral resolucijo VI. kongresa SZDL Slovenije in priporočil vsem krajevnim organizacijam, naj jo dodobra preštudirajo, če hočejo dobiti napotke za nadaljnje uspešno delo.

V razpravi je sodelovalo 9 delegatov in gostov, ki so omenjali izdelavo samoupravnih aktov v delovnih kolektivih, sodelovanje med kmetovalci in zadrugo ter probleme šolstva.

Za delegata, ki bo zastopal vso Belo krajino na zveznem kongresu SZDL v Beogradu, so izvolili inž. Rada Dvoršaka, predsednika občinske skupščine Črnomelj.

»Igraj kolce« na Pungartu

Na dan zmage ob dveh popoldne se je na metliškem Pungartu zbralo blizu 1000 ljudi, da bi gledali in poslušali domačo folklorno skupino, ki je nastopila s tradicionalnimi folklornimi običaji. »Igraj kolce« je tokrat izvedla pomlajena skupina, spremljal pa jo je mladinski tamburaški orkester. Pričakovali so tudi sodelovanje Adlešičanov, ki pa so zaradi slabega vremena prejšnji dan udeležbo odpovedali.

Novi direktor hotela

V soboto, 8. maja, je nastopil službo direktorja Gostinskega podjetja v Metliki Jože Klajderman, izkušen gostinski delavec, ki je pred leti vodil gostišče v Kostanjevici. Metličani si od njega precej obetajo in upajo, da bo kmalu čutiti nov veter v vseh obratih gostinskega podjetja.

Samo še notranja dela

20-stanovanjski stolpič v Metliki, katerega so lani začele graditi inozemske delovne brigade, že stoji. Črnomeljsko gradbeno podjetje Beograd je pred kratkim začelo že z notranjimi deli. Gradnja poteka po predvidenem planu, tako da bo stolpič oktobra že vseljiv.

Podjetje NOVOTEHNA iz Novega mesta je 30. aprila dopoldne odprlo v Metliki svojo trgovino. Lokal na metliškem trgu, kjer Novotehna prodaja svoje blago, so preuredili v eno najsodobnejših prodajaln v Beli krajini. V novi trgovini je kupcem na voljo ves gradbeni material, železo in pločevina, barvaste kovine, sanitarna, vodovodna in instalacijska oprema, orodje, vijaki, tehnični stroji in pripomočki za gospodinjstvo, izdelki iz plastičnih mas ter kolesa in mopedi. (Foto R. Bačer)

Odlašanje postaja nevarno!

Izdelava statutov in samoupravnih aktov v delovnih organizacijah metliške občine poteka prepočasi, saj bi vse do nedavnega oddane statute lahko prešteli na prste. Ker so v mnogih kolektivih toliko časa odlašali, se poraja upravičena bojazen da bodo zadnji hip pohiteli ter vnašali v statut kup splošnih določil, bolj načelnih, kot za resnično rabo.

Prav tako marsikje sploh še niso začeli s pripravami na izdelavo srednjeročnih planov razvoja in pravilnikov za uvedbo 42-urnega delovnega tedna. Na nedavni občinski konferenci SZDL so o tem govorili ter sklenili opozoriti pristojne ljudi v delovnih organizacijah, da predpisi in določila predvidevajo tudi kazni, če delo ne bo opravljeno.

V ponedeljek bo občinska seja

16. maja bo ob 8. uri v sejni sobi občinske skupščine Metlika skupna seja obeh odborniških zborov. Razpravljali bodo o izpolnjevanju planskih nalog v I. tromesečju ter sprejeli več odlokov. V razpravi bo odlok o gospodarjenju z gozdovi, dva odloka s področja stanovanjske zakonodaje in še nekaj drugih. Sklepali bodo tudi o prispevku za izgradnjo ljubljanskih bolnišnic ter potrdili 5 statutov delovnih organizacij.

Slanina je cenejša

Mestna klavnica in mesarija Metlika je pred nekaj dnevi v vseh svojih prodajalnah znižala ceno slanini od 500 na 450 din kg. Pocenitev se pri prometu precej pozna. Nekateri kupci nabavijo hkrati tudi po 40 kg slanine ter jo doma sami tope v mast.

Spuščene zanke niso več problem

Če so se Metličankam doslej strgale nogavice, so morale kupiti nove, saj se jim ni izplačalo nositi nogavic v popravilo v Novo mesto ali Ljubljano. Problem spuščenih zank na ženskih najlonkah pa je pred kratkim rešila Nada Golavšek, ki je začela popravljati nogavice tudi strankam. Na hiši št. 95 na Cesti bratstva in enotnosti že nekaj časa visi lepak: Popravljam nogavice. Prve stranke so z delom tovarišice Nade zadovoljne.

Za potrdilo gre

Ob vhodu na metliško sejmišče visi napis: »Prodajalci morajo imeti za prašiče in živino uverenje o zdravju živine.« Napis ni razumljiv! Še dobro, da živinorejci sami vedo, kakšne papirje morajo prinesti s seboj. Gre namreč za navadno potrdilo, da so živali, prignane na sejem, zdrave!

Naš obisk

Še ponoči mu trkajo na vrata

Edini predstavnik iz rodu avtomehanikov v Metliki je mojster Janez Pečarič. Pred 8 leti je začel z obrtjo, medtem ko prej v Metliki avtomehanika sploh niso potrebovali. Ljudje so hodili še peš ali so se v najboljšem primeru vozili s kolesi. Bolj ko

— Ali imate med turistično sezono tudi ob nedeljah odprto?

— Uradno ne, pač pa sem poleti ob nedeljah navadno doma, ker me vedno kdo išče. Ni dolgo tega, ko so me ob devetih zvečer prišli klicat izletniki iz Škofje Loke. Avto-

Janez Pečarič med bolniki-mopedi, ki jih mora popraviti

raste število motornih vozil, vse več imajo dela v Pečaričevi delavnici, ker mojstru pomagajo še pomočnik in 3 vajenci.

— S katero vrsto vozil imate največ opravka, — me je zanimalo.

— Največ popravil imamo na mopedih ter strojčkih za škropilnice in kosilnice. Medtem ko opravljamo na mopedih prav vsa popravila in zamenjujemo tudi posamezne dele, pa pri avtomobilih lahko pomagam le pri manjših okvarah. V Metliki je toliko vrst različnih vozil, da se nihče ne bi mogel založiti z rezervnimi deli zanje. Lastniki avtomobilov morajo za vsa večja popravila v Novo mesto, Ljubljano ali celo v Zagreb. Če komu poči zračnica ali se v mehanizmu vozila zatakne, popravim, da lahko nadaljuje pot.

mobil so rinili 10 km daleč. Popravil sem jim ga za silo, da so se lahko odpeljali domov. Takih primerov sem doživel že več.

— Pa se ne obotavljate, kadar vas kličejo na pomoč izven delovnega časa?

— Saj nisem v državnem sektorju! Še nikomur nisem odrekel pomoči, če me je le dobil doma.

— Kje nabavljate rezervne dele?

— Največ kupujem v Karlovcu, kjer so mnogo bolj založeni kot v Novem mestu in Ljubljani. Pri nabavi materiala pa imam težave. Že marsikje se mi je zgodilo, da so rekli »nimamo«, ko sem vprašal za ta ali oni del. Ni se jim ljubilo niti pogledati na police. Šele ko sem prosil, naj vsaj pogledajo, so našli. Čudno poslovanje . . .

KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

- Naša tovarna bo redno odkupovala tudi razna
- zdravilna zelišča po najvišjih dnevnih cenah.

V prihodnjih tednih vam priporočamo, da nabirate naslednja zdravilna zelišča:

Cvetje: ranjaka 250 S din, gloga-belega trna 660 S din, mačjih tačic 1000 S din, bezga, osušenega 620 S din, bezga s pecelji 420 S din, bele deteljice 500 S din, rdeče deteljice 500 S din.

List: šmarnice brez pecljev 500 S din, brsljana 250 S din.

Rastline: dišeče perje 210 S din, vodne krese 300 S din, grenke ramšele 2000 S din, navadne ramšele 700 S din, ženiklja 350 S din, zdravilnega jetičnika 300 S din.

Korenine: bodeče neže-kompave 700 S din, srčne moči 1200 S din, baldrijana 1000 S din.

Lubja: češminovih korenin 500 S din, krnike 330 S din.

Razno: glogove vršičke (list in cvet) 220 S din.

Zdravilna zelišča plačujemo nabiralcem po navedenih cenah.

Nabirajte samo tista zdravilna zelišča, ki jih dobro poznate, da ne bo vaš trud zaman.

ŠOLSKO MLADINO IN VSE OSTALE NABIRALCE opozarajmo na nabiranje semena JESENSKEGA PODLESKA (čemerike, ušivca, mrazovca). NABIRANJE se prične v juniju, ko so mešički skoraj popolnoma zreli. ČISTO SEME BOMO PLACEVALI NABIRALCEM po 3000 S din. Zaradi izredno visoke cene se vam nudi priložnost dobrega zaslužka.

Iščemo AGILNE SODELAVCE ZA ORGANIZACIJO NABIRANJA IN ODKUPA ZDRAVILNIH ZELIŠČ v vseh krajih Slovenije.

Če vaša zadruga zdravilnih zelišč ne odkupuje, se za navodila in pojasnila obrnite na našo odkupno postajo v Novem mestu, Novi trg 9, telefon 21-304.

PODJETJE

USLUŽNOST — Novo mesto
KRISTANOVA 12 a

razpisuje naslednja delovna mesta:

2 TESARJA,
2 KLEPARJA in
2 ŠIVILJI

Nastop delovnega razmerja je možen takoj.

KREMEN
NOVO MESTO

proda na

JAVNI DRAŽBI

1. **DVOJNI KOZOLEC (topler)**
2. **GOSPODARSKO POSLOPJE (pod)**

Kozolec je s tremi okni, krit z opeko in v zelo dobrem stanju.

Gospodarsko poslopje (pod) je iz še dobrega hrastovega lesa, krito s slamo.

Prodaja bo v torek, 7. maja 1966, ob 9. uri za družbeni sektor, ob 10. uri za zasebnike, na kraju samem, Mali Koren št. 1, p. Raka (posestvo Tomažin).

Objekte si interesenti lahko ogledajo vsak dan. Vsi ostali pogoji bodo kupcem sporočeni pred pričetkom dražbe.

metliški tednik

„Moj fant kurir zaupno pošto nosi!"

Kurirčkova pošta skoraj povsod pričakana z mitingi — Bivši borci o tem, kako je bilo včasih — Nad 6.000 pionirjev je sodelovalo pri kurirčkovi pošti

■ Ko je bil sestanek v štabu končan, so poklicali Frančka.

■ »Tukaj, tovariš komandant,« je raportiral mlad fant z malce preveliko titovko.

■ »Koliko si star, tovariš?«

■ »Štirinajst, tovariš komisar.«

■ »Sovražnikovi položaji so strnjeni, patrole pogostne. Zdajle je deset. Drevi si lahko tam. Veš, kaj je partizanski kurir?« je vprašal komandant.

■ »Raje umre, kot izda!« je kratko rekel Franček.

■ Kurir Franček se je prebil...

■ »Moj fant,« ga je objela mati, ko se je, nazaj grede, oglasil doma.

Triindvajset let kasneje.

V enaindvajsetem letu svobode.

Kurirska pot z začetkom na Bučki.

Pionirji-kurirji so čakali na povelje. Pripravljeni, da odneso kurirčkovo pošto. Skoraj po istih poteh kot nekdaj partizanski kurirji s strogo zaupnimi sporočili.

Kurirčkova pošta gre vsako leto — že nekaj let — na pot v spomin na slavne in težke dni borbe za svobodo.

Z mitinga čez Krko

Bučka, 11. aprila. Sonce se je zlilo na gričevnato pokrajino, ki je začela zeleneti. Miting, govori, spomini. Pionir-kurir je podpisal, da je prevzel torbo in svečano izjavil, da jo bo ponesel na določeno mesto.

Še istega dne je bila kurirčkova pošta na Vinici pri Šmarjeti. V kraju, kjer je bil 1942 prvi zbor kurirjev novomeškega okrožja. Spomin na dogodke je obudil spomeničar domačin Ciril Beretič.

Torba s kurirčkovo pošto je potovala dalje. Proti Novemu mestu. Pri Kronovem in Otočcu so morali kurirji s čolnom čez Krko. Mimo »sovražnikov«.

V Novem mestu je bila pestra prireditev, ki jo je obiskala množica pionirjev, učiteljev in drugih. Žal, so organiztorji pozabili naprositi nekdanje novomeške partizane, da bi najmlajšim kaj povedali iz zgodovine Novega mesta. (Kot bi Novo mesto sploh ne bilo pomembno med NOB!!!)

Pri Roku nad Šmihelom so bili na mitingu samo pionirji, ki tisti čas niso imeli pouka. Spominov na dogodke NOB niso slišali, ker se nekdanji partizani iz šmihelske okolice niso odzvali vabilu.

V Gorenjih Lazah: prva predaja v sosednjo občino

V Gor. Lazih, kjer je bila leta 1941 skoraj povsem uničena, izdana od domačih izdajalcev, belokranjska četa, ko se je vračala z Bučke, so kurirčkovo pošto izročili belokranjskim kurirjem-pionirjem črnomaljske občine.

Na tla novomeške občine je kurirčkova pošta spet stopila v Občicah, kjer je bila partizanska TV postaja. Poljanski pionirji so pri spominskem obeležju pripravili skromen, a prisrčen miting, na katerem so govorili nekdanji borci.

V Dolenjskih Toplicah je bil miting in predaja kurirčkove pošte pri spomeniku VDV brigadi. Na mitingu je obudil spomine na NOB Tone Strniša.

Nadvse slavnosten sprejem so kurirčkovi pošti pripravili v Žužemberku. Na ozvočenem in okrašenem trgu se je zbrala množica in prisostvovala pestremu mitingu.

Iz Žužemberka je šla kurirska pot v trebanjsko občino.

Srečno mimo »zasede« v šentjoškem gozdu

23. aprila ob 16. uri so kurirčkovo pošto spet pričakali v novomeški občini — v Šentjerneju. Na šentjernejskem trgu, kjer je bil daljši miting, je množica učencev, učiteljev, delavcev, obrtnikov in drugih prebivalcev zajelo nepopisno vzdušje, ki se je nazadnje zlilo v splošno prepevanje.

Preden so kurirji prispeli v šentjoški gozd, kjer so lansko poletje postavili spomenik žrtvam štajerskega bataljona, so srečno ušli »zasedi«. To so ljudje, zbrani v dolini sklepali po streljanju, ki se je slišalo iz strani, od koder so pričakovali kurirčkovo pošto. Poleg mladine in odraslih iz okolišnih krajev so prišli na sprejem in miting predstavniki ZZB, šol in oddelek vojakov iz Pogancev. Prisrčno je bilo srečanje brusniških pionirjev in vojakov.

»Veš, mama, lepo je . . .«

In kurirčkova pošta je odpotovala v sosednje občine, šla skozi nešteto krajev, znanih iz NOB, ter nadaljevala pot proti Ljubljani.

V novomeški občini je kurirčkovo pošto spremljalo nad 6.000 pionirjev (od 7.150 vseh). Mladi kurirji so z veseljem nosili torbo z »zaupno« pošto. Žal mitingi niso bili posod najbolje izvedeni, zato bo v prihodnje potrebno tesnejše sodelovanje šol in borčevskih ter drugih organizacij. Kurirčkovo pošto organiziramo z namenom, da bi najmlajši, ki niso doživeli vojne, na kurirskih poteh, mitingih in iz pripovedovanj nekdanjih borcev vsaj malce »pogledali« v tiste dni, ko so matere ponosno govorile o svojih sinovih: »Moj fant kurir za partizane zaupno pošto nosi,« in ko so njihovi sinovi odgovarjali: »Veš, mama, lepo je živeti, toda za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!«

IVAN ZORAN

»Potujoča trgovina z okrepčilom?« — bo morda vprašal kdo, ki ne pozna ljudi na fotografiji, pa ni bilo tako: kostanjeviški igralci PD »Lojze Košak«, ki so pred kratkim obiskali Koroško in Dunaj, so si na dolgi poti privoščili k domačim klobasam in drugim dobrotam lahko tudi kozarček pristnega cvička. Sodček s podgorjansko mokroto so hranili v enem izmed avtobusnih predalčkov... (Foto: T. Gošnik)

Odred Matije Gubca iz Brežic se je med prvomajskimi prazniki utaboril pod topoli poleg prosvetnega doma. Taborniki so pripravili tudi kulturni program in ob taborniškem ognju počastili 1. maj ter spomin na ustanovitev OF. (Foto: J. Teppey)

z domačih vrtov

»Od 92 izvoljenih delegatov jih je 72 navzočih, med manjkajočimi pa so 4 opravičeno bolni...« je bilo slišati na zadnjem združitvenem občnem zboru borcev v Novem mestu. Tam smo slišali tudi tole: »...brez vsakega terorja je bila disciplina boljša...«, medtem ko so volilno komisijo pozvali, naj se »odstrani iz dvorane«. — V odmoru smo zabeležili še dve okrogli; dva izmed delegatov sta se pomenkovala:

— Ti, Francelj je tudi že upokojen!

— Po čem pa to sodiš?

— Vsako jutro ga srečam s cekarjem v mestu. Postal je nabavni...«

Bolj bridka je bila druga:

— Eh, da, včasih je bila med borci enakopravnost, danes je ni več!«

— Ne strinjam se, Jože, matematična enakopravnost je!«

— Kako, povej no!

— Le poglej: Gregor ima za 40 let osnove 75.000 dinarjev pokojnine, Tomaž pa za polovico manj let enkrat toliko pokojnine — matematično sta torej enakopravna...«

Sveder, ki topi skale

Strokovnjaki v Los Alamosu, ZDA, so izdelali vrtalni stroj, ki vrta z vročino. Vrtalni stroj je posebno pripraven za iskanje nafte, kopanje mineralov, vrtanje predorov in za delo v kamnolomih. Stroj vrta bazaltne skale s hitrostjo 15 metrov na dan, medtem ko klasični vrtalni svedri prebijejo v istem času največ 120 centimetrov. Glava svedra je iz molibdena, ki se segreje na 1700 stopinj Celzija, kar je precej več, kot vročina, pri kateri se talita jeklo in bazalt.

Popravilo organov

Zamenjava obolelih notranjih organov, na primer ledvic od mrtvega ali živega darovalca, v kirurgiji ni več novost. Sedaj pa si ameriški kirurgi prizadevajo doseči, da bi oboleli organ vzeli iz telesa, ga »popravili« in vrnili nazaj. Tako je ekipa kirurgov v Minessoti, ki dela poizkuse na psih, vzela iz telesa želodec. Dali so ga v hladilno napravo, čez nekaj ur pa zašili nazaj. Po mnenju zdravnikov bo tako mogoče na raku oboleli organ vzeti iz bolnikovega telesa in ga obsevati veliko močneje, kot to more bolnikovo telo prenesti sedaj.

Sovjetska vlada prepovedala lov na delfine

Sovjetska zveza je te dni prepovedala lov na delfine, ker so njihovi možgani »neverjetno podobni človeškim«. Aleksander Iškov, minister za oceanski ribolov, je izjavil, da je bil ta sklep sprejet na podlagi temeljitega raziskovalnega dela v Sovjetski zvezi in tujini. Ta raziskovanja so pokazala, da so duševne sposobnosti delfinov napravile iz teh živali »naše brate v morju«.

Kot je Iškov omenil v izjavi, ki so jo objavila moskovska Izvestija, verjame v teorijo, da znajo delfini govoriti in da bi se ljudje lahko naučili njihove govorice. Pristavil je, da so delfini nesebične živali, ki morejo rešiti potapljajoče se in se igrati z otroki. Na koncu je pozval vse vlade, naj sledijo zgledu Sovjetske zveze in prepovejo lov na delfine.

Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto

Trdinova 2

razpisuje

nagradno žrebanje

za vlagatelje, ki vlagajo pri Dolenjski banki in hranilnici Novo mesto in njenih poslovnih enotah v **Krškem, Metliki in Trebnjem.**

1. 15 denarnih nagrad

po 100 ND prejmejo vlagatelji, ki bodo imeli na dan 30. 6. 1966 na svoji hranilni vlogi pri banki ali pri njeni poslovni enoti v Krškem, Metliki in Trebnjem 500 ND ali več.

2. 11 praktičnih nagrad

prejmejo vlagatelji, ki bodo imeli na dan 30. 6. 1966 na svoji hranilni vlogi pri banki ali pri njeni poslovni enoti v Krškem, Metliki ali Trebnjem najmanj 1.500 ND, vlogo pa vezano na odpovedni rok 13 mesecev ali več.

Praktične nagrade so:

televizor »RR Niš« - šivalni stroj »MIRNA« - 2 radioaparata »RR 240« - in 7 transistorjev »DELUX«.

Vloge vseh vrst sprejema in izplačuje **Dolenjska banka in hranilnica (prej Komunalna banka) Novo mesto, Trdinova 2 in njene poslovne enote v Krškem, Metliki in Trebnjem** in jih obrestuje:

— vloge na vpogled — avista: 5 odst. na leto,
— vloge, vezane na odpovedni rok ali oročene od 3 do 24 mesecev: 6 odst. na leto,
— vloge, vezane na odpovedni rok ali oročene nad 24 mesecev: 7 odst. na leto.

Nagradno žrebanje bo 11. julija 1966.

Vlagajte pri Dolenjski banki in hranilnici Novo mesto in njenih poslovnih enotah v Krškem, Metliki ter Trebnjem, kjer so vaši prihranki smotrno naloženi!

DOLENJSKA BANKA IN HRANILNICA NOVO MESTO

■ *OSEM MILIJONOV NEPISMENIH v ZDA povzroča ameriškemu prosvetnemu ministru veliko skrbi. Zato so ustanovili poseben sklad za borbo proti nepismenosti in namenili zanj 100 milijonov dolarjev.*

■ NEZNANI VLOMILCI so poskušali prodreti v skladišče na železniški postaji v Londonbridgeu tako, da so hoteli minirati enega od lokov na viaduktu. Zaradi tega je bil železniški promet prekinjen za štiri ure.

SMEH STOLETIJ

Prvič v zgodovini so Rimljani pokazali svoj pohlep in željo po osvajanju v tretjem stoletju pred našim štetjem, ko so se izneverili prijateljstvu s Kartagino. Z menjajočo se bojno srečo je dosegla zdaj ena, zdaj druga stran določene vojaške uspehe.

Pripovedujejo, da je Hamilkar, vojskovodja Kartagincev, ki je oblegal Sirakuze, sanjal, da bo naslednji dan že obedoval v tem mestu. Naslednje jutro je napadel v upanju, da se bodo sanje uresničile. Res je še isti dan obedoval v mestu, toda ne kot zmagovalec temveč kot ujetnik.

*

Vendar je bil Hamilkar znan kot sposoben bojevnik in je posest Kartagine močno razširil, zlasti v Španiji, kjer je tudi padel. Njegov sin Hannibal, ki je s svojim slavnim pohodom preko Pirenejev prizadejal Rimljanom mnogo strahu, je zvesto izpolnjeval oporoko svojega očeta.

Nekoč je Hannibal ukazal svojemu poveljniku Prusiu, naj napade sovražnika. Ta pa je okleval, češ da drobovje darilnih živali ne prerokuje nič dobrega.

»Kaj?« je vzkliknil Hannibal, »menda ne zaupaš bedni mrhovini bolj kot vojskovodji, ki je v vojnah osivel?«

*

Vrhnja rimska plat je veseljačila dalje. Takrat je živel Lucius Lukul, ki je bil največji sladokusec starega veka. Imel je veliko število jedilnic in zadoščalo je, da je imenoval svojemu oskrbniku dvorano, kjer je hotel jesti, in ta je že vedel, katere jedi mora pripraviti. Nekoč ni bil zadovoljen z obedom.

»Mislil sem, da bo pripravljeno kosilo zadostovalo, ker ni povabljencev,« se je izgovarjal kuhar.

»Beži no,« ga je zavrnil Lukul. »Ali nisi vedel, da je danes Lukul povabil Lukula na kosilo?«

G. SIMENON: Maigret se boji 45

— Kje je hiša gospe Page? — jih je vprašal.

— Mislite Leontino?

— Ne vem, kako ji je ime.

To jim je bilo dovolj, da so se zasmejali. Zdelo se jim je smešno, da kdo ne pozna Leontininega imena.

— Če je ona, poglejte pri tistihle vratih.

Hiša, ki so mu jo pokazali, je bila samo pritlična, tako nizka, da se je Maigret lahko z roko dotaknil strehe. Vrata so bila pobarvana zeleno in dvodelna, kot so ponekod hlevska vrata; zgornji del je bil odprt, spodnji pa zaprt.

Stresel je zvonček, obešen na vrvico.

— Kaj pa je?

Maigret jo je zagledal, ko je stopila iz sobe, katere vrata so se odpirala na levo; to sta bila edina prostora v hiši. Ženska bi prav tako lahko imela petdeset ali pa petinšestdeset let. Bila je suha in trdoživa, kot je bila že sobarica v hotelu, in ga je gledala s kmečko nezaupljivostjo, ne da bi se približala vratom.

— Kaj hočete?

Potem je takoj dodala:

— Niste vi tisti, čigar fotografijo so dali v časopis? Maigret je slišal, da se je nekdo v izbi premaknil. Neki moški glas je pozvedel:

— Kdo pa je, Leontina?

— Komisar iz Pariza.

— Komisar Maigret?

— Mislim, da mu je tako ime.

— Reci, naj vstopi.

Ne da bi se zganila, je ponovila:

— Vstopite.

Sam je privzdignil kljuko in odprl spodnji del vrat. Leontina ga ni povabila, naj se usede, in mu ni nič rekla.

— Saj ste bili vi postrežnica Roberta de Courçona, kajne?

— Petnajst let. Jaz ne vem nič.

Z mesta, kjer je bil, je komisar zdaj videl belo izbo, kjer so po stenah viseli barvni kamnotiski, znožje visoke postelje iz orehovine in na njej rdečo pernico in do nosnic mu je prihajal dim iz pipe. Mož se je še kar naprej premikal.

— Rad bi videl, kakšen je... — je zamrmral.

Ona pa je prav nič ljubeznivo rekla Maigretu:

— Saj slišite, kaj pravi moj mož? Le stopite v izbo. On ne more iz postelje.

Možu, ki je sedel na postelji, je obraz skoraj zakrivala brada: krog in krog njega so ležali časopisi in navadni romani. Kadil je pipo iz steklene pene z dolgo cevjo in na nočni omarici je bil, tako da je lahko dosegel, liter vina s kozarcem.

— Leži zaradi nog — je pojasnila Leontina. — Odkar ga je stisnilo med odbijače dveh železniških vagonov. Delal je pri železnici. Od tega je ohromel.

Svetloba je prihajala skozi čipkaste zavese in okenski naslon sta krasila lončka z geranijami.

— Prebral sem vse zgodbe, ki jih pripovedujejo o vas, gospod Maigret. Ves dan berem. Prej nisem bral nikoli. Prinesi kozarec, Leontina.

Maigret ni mogel odkloniti. Nazdravil je. Potem je izkoristil priložnost, ker je ženska ostala v izbi, in potegnil iz žepa kos svinčene cevi, ki mu ga je na njegovo prošnjo izročil sodnik.

— Tole poznate?

Nič se ni zmedla. Rekla je:

— Seveda.

— Kje ste tole videli zadnjikrat?

— Na veliki mizi v salonu.

— Pri Robertu de Courçonu?

— Ja, pri gospodu. Je pa iz lope za avto, kjer je bilo zadnjo zimo treba zamenjati del vodovodne napeljave, ker je od mraza popokalo nekaj cevi.

— Ta kos cevi je imel na mizi?

— Na mizi je imel vse. Sobi so sicer rekli salon, vendar je to bil prostor, kjer je živel ves čas in kjer je delal.

— Vi ste mu gospodinjili?

— Kar mi je pač dovolil delati, pometati po tleh, brisati prah — to pa ne da bi karkoli prestavila! — in pomivati posodo.

— Je bil blazen?

— Tega nisem rekla.

— Komisarju lahko poveš — ji je šepnil mož.

— Nič se nimam zoper njega pritoževati.

— Razen v tem, da že mesec nisi bila plačana.

— To ni njegova krivda. Če bi mu oni nasproti dali denar, ki so mu ga bili dolžni...

—Vas ni nikoli imelo, da bi to cev vrgli proč?

— Poskusila sem. Ukazal mi je, naj jo pustim na mizi. Imel jo je za obtežilnik. Kot se spominjam, je dodal, da bi tole lahko bilo koristno, če bi poskusili k njemu vdreti vlomilci. To je čudna misel, zakaj po stenah je bilo vse polno pušk. Zbiral jih je.

— Je res, gospod komisar, da si je njegov nečak vzel življenje?

— Res je.

— Mislite, da je bil on? Spet udarec v prazno? Jaz, veste, kot sem že rekel ženi, jaz bogatašev ne skušam razumeti. Ti ljudje ne mislijo, ne čutijo tako kot mi.

Dva volka so ustrelili

Navzlic temu da je bilo v Sloveniji od leta 1951 pokončanih nekaj nad 250 volkov, se jih še vedno precej klati po notranjskih gozdovih, prav tako po Ribniški dolini in Kočevskem. Člani lovskih družin iz Kočevja in lovci gojitvenih lovišč si že več let prizadevajo uničiti to krvoločno zver, ki prizadene veliko škode, zlasti srnjadi.

Čeravno je volku težko priti do živega, sta že letos lovca iz lovišča Rog uplenila dva volka. 31. januarja je lovec Z. G. iz Dolge vasi ustrelil v bližini Mozlja okoli leto dni staro volkuljo, ki je tehtala 25 kg. Tri dni za tem pa je lovec C. P. iz Starega Loga ustrelil 36 kg težkega samca, starega okoli deset let. -v

Medved napadel psa

Jože Hočevar iz Dolnjega Ajdovca je imel na njivi, kjer je posejal koruzo, kar dve noči zaporedoma goste. Prvi večer so bili ščetinarji, drugi večer pa kosmatinec. Da bi zavaroval njivo pred divjimi prašiči, je tako po njihovem obisku privezal psa k njivi. Toda naslednjo noč je prišel medved in se lotil psa, ki se je komaj otresel verige in pobegnil, ko ga je medved že precej obdelal. Vse to se je dogodilo slabih 100 m od Hočevarjeve hiše.

M. S.

■ SREDI DUNAJA, na Mariahilferstrasse, sta bili pred kratkim dve deklici žrtvi umora. V kanalu neke hiše so odkrili trupelci dveh deklic, 13-letne Elfriede in 6-letne Karole Krystl. 16-letni kuharski vajenec v enem največjih dunajskih hotelov Karl Mraz je že priznal, da je zvabil obe deklici v neko stanovanje, se nad njima spozabil in ju ubil. Slečeni trupelci je vrgel v kanal.

Kana Galilejska v Dol. Toplicah

V ponedeljek, 2. maja dopoldne, so sedeli na vrtu zdraviliške restavracije v Dolenjskih Toplicah trije odrasli in dva otroka. Sonček, prazniki, turistični kraj.

»Mamica, kokto!«

»Mami, oranžado!«

Naročili so dve pivi, oranžado in kokto.

Sonček, prazniki, turistični kraj...

Spili so dve pivi, fant je spil oranžado, triletna punčka pa dva kozarčka kokte.

»Mamica dididudi!« pravi nenadoma punčka in se opoteče s kalnimi očkami okrog mize. Take svoje punčke mamica še ni poznala: zanašalo jo je, govorila je zmešano, krilila z rokama... Da ni to od vročine?

»Boš malo koktice?«

Punčka je odrinila kozarec.

»Noče več!« Pa bo spije fant, da ne bo preč prišla. Nesel je kozarček k ustom in presenečen povedal: »Mami, saj to je cviček!«

Poklicali so šefa strežbe. Poizkusil je, pogoltnil, zamižal in ugotovil, da je kokta — čisto vino! Nesel je k točilnemu pultu, kjer so čudežno spremembo tudi uradno potrdili. Stvar je torej zrela za tisk: zgodil se je čudež!

Pijani punčki so prinesli za nagrado eno oranžado.

Turisti, pohitite! Za majhen denar: sonček, prazniki in vino - Dolenjska!

(Kdor je tako brezbožen, da ne verjame v čudeže, pa naj razmišlja, kako je vino prišlo v steklenicko za kokto! Ostanki, zbrani po mizah, menda niso bili?)

Činč na sledi

BRODAR – JEZERNIK:

49. V tem je po poti pridrvel velik črn pes in se v dolgem skoku pognal naravnost nanj. Lojzek je telebnil po tleh kot vreča moke in izpustil sekiro. Žane se je takoj znašel in se spustil v tek. Toda že je bil tu miličnik Jože, ki ga je zgrabil za ovratnik. »Kar počasi,« je grozeče dejal. »Bova šla skupaj!« Žane se je otepal z vsemi štirimi, toda Jože mu je tako krepko pritegnil ovratnik, da mu je v trenutku pošla sapa. Činč je med tem sedel poleg Lojzka, ki je smrtno prestrašen ležal na hrbtu in si ni upal pomigati niti z mezincem. Kakor hitro se je hotel zganiti, je Činč tako grozno zarenčal nad njim, da se je premislil.

50. Tretji pa je seveda izkoristil priložnost in bežal, da so ga noge komaj dohajale. Med tem so že prihiteli Liskin lastnik in oba miličnika. Kmet je planil k kravi in ji snel ruto. »Revica,« je dejal in jo gladil po vratu. »Prav zadnji trenutek smo te rešili.« Krajevna miličnika sta prevzela prijeta tatova, Činč in Jože pa sta pohitela za ubežnikom. Sled je vodila naravnost k velikemu seniku. Činč je spretno splezal po lestvi in začel preiskovati veliko kopico sena. Kmalu sta privlekla na dan ubežnika, ki pa je na vse kriplje tajil in se delal nedolžnega. »Pustite me pri miru,« je protestiral. »Jaz sem pri tem kmetu v službi!«

51. Jože je poklical gospodarja. »Ali poznate tegale?« Kmet je debelo gledal in odkimal: »Nikdar ga še nisem videl.« Hočeš nočeš je moral zasačeni z Jožetom, ki ga ni niti zvezal. Saj je tik za njim hodil Činč, tako da je od časa do časa začutil njegovo vročo sapo skozi hlače. Na postaji ljudske milice so že zasliševali njegova pajdaša in pisali zapisnik. Nekaj časa sta se izmotavala, potem pa sta se tako zapletla v lastne laži, da sta morala priznati. Potrdila sta, da je tudi tisti, ki sta ga Činč in Jože potegnila iz sena, sodeloval pri vseh tatvinah. Potem pa je prišel ponje avtomobil in jih odpeljal v zapor.

52. Činč je pravkar nameraval skočiti v avtomobil in sesti k Jožetu, ko je prihitela ženica, ki so ji rešili kravo. »Tovariš miličnik,« je začela v zadregi. »Lisko sem pomolzla pa sem mislila povabiti tegale pogumnega kužka na skledo mleka. Oh, prosim,« je rekla, ko je videla, da Jože okleva. »Saj ga je zaslužil. Če ne bi bilo njega, bi bila Liska mrtva.« Kaj sta hotela, morala sta z njo. Činč je hlastno lokal okusno Liskino mleko, ko pa je hotela ženica tudi miličnika postreči s skodelico mleka, je mož protestiral. »Pa menda ne boš nalivala z mlekom tako pogumnega moža,« je vzkliknil in prinesel žganja ter suho klobaso.

BREZ BESED

NA NAŠEM ZBORU NIČ NOVEGA

Žabji koncert za cicibane — Kure prepovedali, vrtičkarjev pa ne — Mlin melje počasi

Na naš zbor volivcev, ki je bil sklican za 19. aprila 1966 v sejni dvorani občinske skupščine, je prikapljalo 7 ljudi. Potem smo zbor združili z onimi, ki so ga imeli za komitejem, in se nas je do ure nabralo že 20 (skupaj s poročevalcem in zapisnikarico), po polurnem čakanju pa jih je prišlo še 8 (medtem ko so do konca zbora zašli v dvorano še štirje).

Dnevni red

je bil tak, kot že vrsto let:

1. Premajhni proračunski dohodki občine
2. Preveliki proračunski izdatki občine
3. Kaj je s stavbo mlina, ki jo je bog dal, mi je pa ne znamo izkoristiti?
4. Razno (zdravstvo in pokopališče, družbena prehrana in kanalizacija, šolstvo in fizkultura ter podobno)

Razprava

se je začela kot običajno s »kaj je s stavbo mlina«?. Nesrečni mlin je namreč politična investicija, ki nikoli ni bila uporabljena v namene, za katere je bila zgrajena. Na zboru smo zvedeli spet za 5—15 inačic, kako bi mlin izkoristili, »žal pa nobena ni dovolj proučena«. Tako bo ostal mlin (skupaj z ostalimi točkami dnevnega reda) še vrsto let zanimiv material za razpravo na zborih volivcev.

Potem so prišli na vrsto vrtičkarji in vprašanje: jih podpirati ali ne? Končno smo nekako ugotovili, da jih je treba podpirati, ker je to rekreacija in ker mestni otroci ne ločijo več paradižnika od krompirja (in je zato vrtičkarstvo pomembna veja izobraževanja) in ker »razbremenjuje trgovino, posebno prodajalno Sadje-zelenjava, ki je v vsem Kočevju le ena«. Volivci so se najbrž zbali, da ne bi občinski možje prepovedali v mestu vrtičkarjev, kot so pred leti kure, in je zdaj vprašanje, kdo bo jajca nosil, ker so jajca iz trgovine draga, razen tega pa je vsako drugo klopotec.

Pred domom telesne kulture smo začeli že pred leti odkopavati zemljo, da bi zgradili igrišče za rekreacijo cicibanov oziroma otroško igrišče. Ostalo je pri izkopanih jamah, ki so se napolnile z vodo, v njej pa so se zaredile žabe. V tem velikem močvirju (v katerega smo vložili precej sredstev, ki bi jih lahko porabili tudi kje drugje) imajo zdaj koncert žabe, kar pa je tudi koristno za kulturni dvig naših najmlajših.

Andrej, ki dela pri ZZB, je bil zaskrbljen, ker bodo družbeno-politične organizacije in društva dobila letos manj denarja kot lani. Predvsem se je bati, da bodo dobili manj sredstev rezervni oficirji in podoficirji, zaradi česar bo močno oslabela obrambna moč Kočevarjev (in kaj bo, kaj bo, če se bodo do prihodnjega pustnega torka Ribničanje izlizali iz gospodarske reforme in bodo spet usekali z lončenim topom na vojaško neizobražene Kočevarje!?).

Pogovorili smo se še o družbeni prehrani, ki je slabo urejena in draga; o organizaciji šolstva, ki naj bo taka, da bo čim cenejša in bo dosegla čimboljši uspeh; o delni dograditvi pokopališča; o kanalizaciji, ki zavira pozidavo središča mesta, in še o marsičem.

JOŽE PRIMC

Prva zasebna avtomehanična delavnica

Matija Randelj in Rajko Hvala sta 4. maja odprla v Kočevju za staro pošto avtomehanično delavnico. To je prva zasebna avtomehanična delavnica v Kočevju po zadnji vojni. Oba zasebnika opravljata avtomehanična, kleparska in avtoelektrična dela na osebnih avtomobilih, v kratkem pa nameravata dobiti še kooperanta za avtoličarska dela. Delavnico imata odprto vsak dan od 7. do 19. ure, ob nedeljah pa imata tudi dežurno službo (predvsem za tujce) od 8. do 12. ure. Ureditev delavnice v najetih prostorih ju je veljala (brez lastnega dela in orodja) okoli 2 milijona starih din. Že prve dni imata precej dela.

Občan ne more uveljaviti pravic

Pred dnevi sem prisluhnil razgovoru med neko referentko in stranko v prostorih občinske skupščine Kočevje. Stranka, mlajša ženska, bi se rada poročila, vendar že od oktobra lani zaman prosi v svoji občini, da bi ji poslali potrebne dokumente. Doma je namreč iz okolice Kruševca, dokumente pa naj bi ji poslala Mestna kancelarija Mačkovac. Ko je stranka zaprosila svojo občino za dokumente, je poslala tudi denar za kolke, vendar vse zaman — dokumentov ni. V imenu stranke je dvakrat pismeno posredovala tudi občinska skupščina Kočevje, vendar doslej ni nič pomagalo. Tako stranka ne more uveljaviti svojih pravic, da bi se poročila.

JOŽE PRIMC

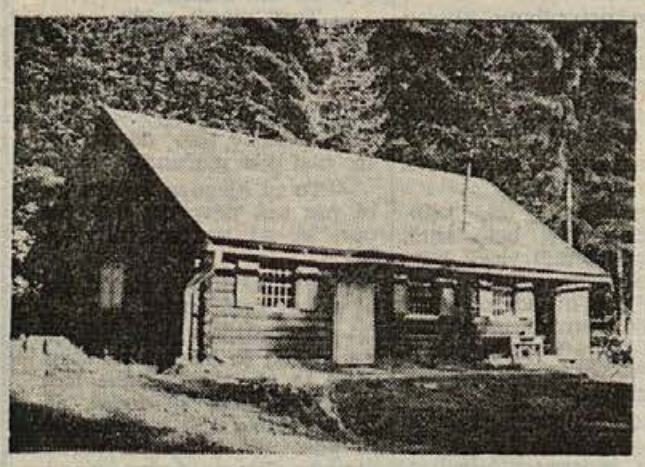

Planinci niso zaključena družba

Planinsko društvo Kočevje ima svojo edino postojanko za Mestnim vrhom na Stojni pri Jelenovem studencu. Kočo bo treba popraviti, vendar sredstev ni. Brž ko prosijo za podporo, slišijo očitek, da se bo spet okoriščala samo »zaključena družba«. Planinarili so res v zaključenih družbah, ker se verjetno drugače ne da. Vendar pa kočevsko Planinsko društvo s 180 rednimi člani (med njimi 59 žensk, 35 pionirjev in mladincev) najbrž ni »zaključena družba«. Člani hodijo na izlete na svoje stroške. — Na dobro obiskanem občnem zboru so razen o teh vprašanjih spregovorili tudi o obiskih od zunaj — iz raznih krajev v domovini, o razvedrilu delovnih ljudi in podobnem. Za društvenega predsednika je bil znova izvoljen Jože Adamič. — A. Arko

DROBNE IZ KOČEVJA

■ **VEDNO VEČ IZLETNIKOV** prihaja v lepem vremenu v kočevsko okolico, zlasti na Bazo 20 na Rog, pa tudi na ogled Kočevja jih pride precej. Med izletniki od drugod prevladuje šolska mladina. Ta vselej obišče muzej NOB in dom telesne kulture. Zadnji teden aprila je obiskalo dom več kot 100 učencev osnovne šole »Otona Župančiča« iz Maribora. Bili so navdušeni nad našim domom telesne kulture in so izrazili željo, da bi bilo v Sloveniji več takšnih domov.

■ **OHOLO IN BAHATO** se je obnašala skupina tujcev iz Avstrije, ki so imeli na avtomobilu registrsko tablico Gradca. Bili so mladi, neka gospa iz te skupine pa je okopala svojega okodranega psička v bazenu pred samskim domom. Ko jo je neki občan opozoril, da tam ni dovoljeno kopati pse, se je razburila, češ da je ne bi smel opozarjati na to on, ki je v civilu, pač pa policaj . . . Uniformiranega policaja za takšne redke primere v Kočevju še ne potrebujemo, našim ljudem pa svetujemo, naj se na tujem obnašajo kar se da dostojno!

■ **Z BELIMI ČRTAMI** so označili v Kočevju vso glavno cesto v smeri Ljubljanska cesta, Trg svobode, Trg 3. oktobra in pa Reško cesto. Ulice so videti zdaj kar nekako velikomestne, nekaterih avtomobilistov pa bele oznake ne motijo in še vedno vozijo in prehitevajo kar po svoje. Prav bi bilo, ko bi označili še parkirne prostore, ker glede parkiranja v mestu zdaj ni nobenega reda. Lahko bi označili tudi prehode za pešce.

KOČEVSKE NOVICE

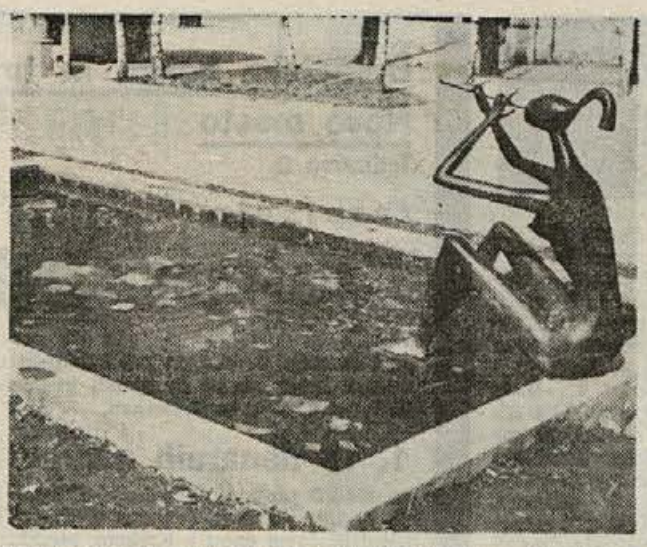

TURISTIČNA RAZGLEDNICA KOČEVJA: Umetnina med smetmi sredi lepega Kočevja. Bazenček Jarmovega »Dekleta« uporabljajo nekateri za smetišče... (Foto: J. Primc)

Učenci na Polomu gradijo igrišče

Osnovna šola Polom v kočevski občini ima sicer malo učencev, so pa marljivi. Te dni so začeli graditi športno igrišče, ki ga bo lahko uporabljala tudi ostala mladina. Predvsem pa je namenjeno otrokom med počitnicami, če v tem času ne gredo drugam.

Letos pripravljajo dve ekipi za tekmovanje, ki bo poleti na Rakovniku. Nameravajo se povezati z novomeškimi letalci, ker bi imeli radi tudi propagandne skoke in polete letal. Naredili so si tudi precej modelov, žal pa za druge stvari ni denarja. Načrt za športno letališče je narejen, potrdila ga je Letalska zveza, za uresničitev pa ni sredstev.

IZREDNA KONFERENCA SZDL V KOČEVJU

Še premalo odkritih vprašanj

Ponekod hočejo vodilni uveljavljati svojo samovoljo — Nekateri odborniki in poslanci imajo prešibke stike z volivci — Delegat za zvezni kongres SZDL je Stane Lavrič

Referat predsednika Občinskega odbora SZDL Kočevje Staneta Lavriča na izredni konferenci Socialistične zveze, ki je bila 28. aprila, je kritično obravnaval nekatere nezdrave pojave v našem samoupravnem sistemu. Tako so na primer zbori volivcev v mestu zelo slabo obiskani, saj nanje ne prihajajo niti komunisti in vodilni ljudje. Ponekod pripominjajo, da hočejo nekateri vodilni uslužbenci preveč uveljavljati svojo voljo (KGP, Tiskarna). Odborniki in poslanci so premalo v stikih z volivci (posebno poslanec socialno-zdravstvenega zbora.

Vse premalo je odkritih razprav na pravih mestih, zato je potrebno omogočiti vsakemu občanu, da bo dajal pobude za reševanje raznih zadev in s tem čimveč prispeval k skupnemu napredku.

Tudi krajevne skupnosti še niso učinkovito zaživele, saj po vaseh obravnavajo in rešujejo predvsem komunalne zadeve, v mestu pa je delo krajevne skupnosti še manj čutiti.

Rudi Mohar je v razpravi opozoril, da organi samoupravljanja v ustanovah, kjer so mlajši kot v gospodarstvu, še ne delajo dobro. Člani teh samoupravnih organov običajno pred sejami ne dobe materiala o zadevah, ki so na dnevnem redu. Sklepe sprejemajo hitro in nepretehtano, zato ne morejo imeti prave veljave.

Na seji so razpravljali še o otroškem varstvu in mladinskem prestopništvu (najdaljša, a bomo o tem poročali posebej, ker je bila to tudi glavna razprava na zadnji seji občinske skupščine), o delu krajevnih skupnosti, o urbanizmu in zazidavi Kočevja in drugem. V razpravi je sodeloval tudi poslanec zveznega zbora Zvezne skupščine Ludvik Golob. Za delegata za zvezno konferenco SZDL je bil izvoljen Stane Lavrič.

KRVODAJALSKI AKCIJI V OBČINI KOČEVJE

Letos plan 750 krvodajalcev

V občini Kočevje so začeli zbirati krvodajalce za akcijo, ki bo od 31. maja do 3. junija. Na terenu zbirajo prijave krajevni odbori RK, v delovnih organizacijah pa mestni odbor Rdečega križa s pomočjo sindikalnih organizacij. Občinski odbor Rdečega križa ima plan zbrati 750 sposobnih darovalcev krvi.

Krajevne organizacije RK so zbrale že precej prijav. Žal pa na podeželju nekateri govore, da oni nikoli ne bodo potrebovali krvi, ker pride to v poštev le za ljudi, ki so zaposleni v mestih, kjer je več nesreč pri delu, v prometu in drugod. Ti pozabljajo, da potrebujejo kri tudi pri porodih, da se pogosto ponesrečijo gozdni delavci in končno, da so se ljudje v mesta preselili predvsem s kmetov in da ima torej vsakdo v mestu kakšnega sorodnika (otroka, brata, sestro itd.), ki bo morda nekoč potreboval kri.

11

Dobri prijatelj Franceta Prešerna je v tej čudoviti lepi samoti pod Gorjanci rad gostil našega velikega pesnika in turnskega Anastazija Grüna, ki sta se ob ivanjdolski žlahtnini in kolinah duhovito zbadala s sršeni. Pod beležem obokane grajske kleti so skrivajo neznani Prešernovi zabavni verzi, po mišljenju drugih pa se je veliki pevec v kleti samo podpisal.

Prežek je Smoletu upravljal Prešernov sošolec Jožef Babnik, za narodopisje in romantično izročilo vnet pisatelj, ki se je skrival pod imenom Buchenhain. Mikale so ga čudne stare pripovedke: o mladeniču, ki se je pustil z dekletom pri Krvavem kamnu na kranjsko hrvaški meji vrh Gorjancev živega zakopati, da bi bila meja večno nepremakljiva; pa tudi o laškem zidarju, ki so ga v grajski veži pod drugo stopnico prav tako živega zazidali, da bi bil grad trdnejši, čemur pa drugi zopet oporekajo, češ da so ga kaznovali le zato, ker je netil upor med zidarji.

Smoletu se je oskrbnik bridko pritoževal, da podložniki zanemarjajo tlako in slabo odrajtujejo desetino.

»Bodimo veseli, če nam hočejo sploh kaj dati,« se mu je smejal graščak. Še do danes tega Podgorci niso pozabili.

Prežek je leta 1840 prodal Smole Hrvatu Štefanu Klesiću iz Sombora, »kanalji vseh kanalij«, ki ni gradu najbrž nikoli čisto plačal. Pozneje ga je kupil na dražbi zaloški Anton Jelovšek pl. Fichtenau, ki se je prepisal 4. otkobra 1844, ne šele 1849, kot nápak meni nezgledni šentjernejski kronist Anton Lesjak. Jelovškov oče ali morda ded Jurij je bil še grajski valpet v Zburah pri Škocjanu. Ko pa si je l. 1780 izdražil za 11.000 nemških goldinarjev graščino Zalog, se je preselil tja in si dokupil še Lukenjski grad, nekoč v lasti znamenitega razbojniškega viteza Erazma Predjamskega. Na Prežek so prihajali fichtenauovi otroci z ljubicami samo popivat. Kurnik kokoši, ki so jim jih za urbarijske dajatve nanosili tlačani, je zapravljivi Gene z veselo družbo naložil na kočijo. V Struških gozdovih se je kletka odprla in je prestrašena perjad sfrfotala po drevju. Gospoda je pa kar tam pospala, ko pa so ob prvem svitu zapeli na vejah petelini, so jih plemiči postrelili in se s plenom pripeljali na Prežek, kjer še danes slišiš veselo zgodbo.

Ni čudno, da je že drugi rod plemenitih Fichtenauov, prav objestni Gene, Prežek zapravil. Po dogovoru z Langerji, ki so jim bili Jelovški v rodu, grad ne bi smel iz sorodstva. Zato ga je leta 1877 kupil za 23.000 goldinarjev Franc Anton Langer vitez Podgoro iz Bršlina pri Novem mestu.

Langerji so prišli v naše kraje iz nemškega Würzburga za graščinske oskrbnike. Kot večina grajskih valptov, so kmalu obogateli in postali sami graščaki.

Franc Ksaver Langer, gospodar na Pogancih, je ostal vdovec. Otrokoma Cili in Francu Henriku je vzel za vzgojiteljico dvajsetletno starograjsko siroto Iso, ki ji je bil oče, znani topograf in zgodovinar Franc Anton pl. Breckerfeld, pravkar umrl in zapustil na Starem gradu še blaznega sina Adolfa. Čez leto dni se je poganški graščak z Iso poročil. V vojni proti Francozom je poveljeval dolenjskemu brambovskemu bataljonu, pri tem zbolel in mlad umrl. Njegov vnuk Franc Viktor je postal pol stoletja pozneje za očetovo hrabrost »vitez Podgoro«, s pravico, da naslov dedujejo tudi potomci.

Franc Viktor Langer je spočetka še plačeval udnino rodoljubni Matici slovenski, kmalu pa se je zna-

IZREDNA KONFERENCA SZDL V RIBNICI

Vaškemu turizmu vso podporo

Delegati so se v razpravi lotili tudi gospodarstva — Kvalifikacijski sestav zaposlenih bo treba izboljšati, največje notranje rezerve pa so v organizaciji dela — Veliko zanimanje vaških prebivalcev za turizem

Izredna konferenca ObO SZDL v Ribnici je bila 27. aprila, na praznik ustanovitve OF. Po slavnostnem govoru se je začel delovni del konference, v katerem so ocenili delovanje Socialistične zveze. Ugotovili so, da je bilo zadnje čase precej razglabljanja o gradivih, ki jih je posredoval nedavni kongres SZDL Slovenije. Socialistična zveza se je lotila analiziranja dela v gospodarstvu in je spremljala napore delovnih organizacij ob reformi.

Delegati so menili, da bo treba v bodoče še vedno veliko delati za povečanje proizvodnje in izboljšanje organizacije dela ter strokovnega sestava zaposlenih. Na novo v podjetjih ne zaposlujejo več, pa tudi o kakšnih večjih odpustih ni mogoče govoriti. Kljub temu pa je opaziti vse premalo stremljenj za zaposlovanje visokokvalificiranih delavcev in strokovnjakov v posameznih delovnih organizacijah. Največ je glede tega storjenega v INLESU.

Tudi pri investiranju je opaziti spremembe. Podjetja vlagajo zdaj več sredstev v modernizacijo proizvodnje in kupujejo nove stroje. Kolektivi počasi spoznavajo, da imajo velike rezerve v organizaciji dela ter v posodobljenju in pocenitvi proizvodnje. Produktivnost dela bo treba vsekakor povečati. Ugotovili so, da je bilo narobe odpuščati ljudi in ukinjati štipendije, kot so to počeli ponekod.

Delegati so razpravljali tudi o kmetijstvu. Tako je delegat z Gore nad Sodražico poudaril, da se po reformi ni kaj prida spremenilo za hribovskega kmeta, mladina pa še vedno beži s kmetij v industrijo. Predlagal je, naj bi zakon o gozdarstvu dopolnili tako, da bi kmet gospodaril sam z gozdovi do 5 ha površin. Delegat iz Jurjevice je dejal, da je v kmetijskih organizacijah premalo strokovnjakov. Vprašal je, zakaj je toliko kmetijskih strokovnjakov zaposlenih v nekmetijskih dejavnostih.

Zanimiva je bila razprava o turizmu na vasi. Pokazalo se je, da se na vasi zelo zanimajo za turizem, ki si zadnja leta krepko utira pot v Ribniško dolino. Kmetje želijo, naj bi oblastni organi vaškim prebivalcem pomagali pri izboljševanju stanovanjskih prostorov in komunalnem urejanju vasi, saj bi to privabilo mnoge turiste. Preurejene stanovanjske prostore bi lahko ponudili turistom za prenočišča.

Po razpravi so ob koncu konference z javnim glasovanjem izvolili kot delegata za VI. kongres SZDL Jugoslavija tovarišico Mileno Borovac, upraviteljico osnovne šole v Ribnici.

-r

Ribnica: potrebna je sodobna pekarna

Zadnje dni so pred edino pekarno v Ribnici stale že od ranega jutra dolge vrste ljudi, ki so čakali na kruh. Kraj ima sicer dve privatni pekarni, toda ko so eno popravljali, druga ni mogla zadovoljiti potreb po kruhu. Ribnica že dolgo potrebuje sodobno pekarno, kot kaže, pa bo še dolgo vse ostalo pri starem.

v -r

Ribniški ribiči odlavljajo ribe, ki so jih zaradi regulacije dela Bistrice prenesli v druge vode. (Foto: J. Primc)

Pol dneva ob vodi z ribniškimi ribiči

Pred dnevi se je zbralo precej ribniških ribičev v Žlebiču, vendar brez običajnih ribiških pripomočkov. Zanimalo me je kaj bo. Andrej Zajc, gospodar Ribiške družine Ribnica, mi je začel takole razlagati:

— Pa dobro poslušajte! Vi, novinarji, običajno vedno vse narobe zapišete. Te dni bosta začeli Vodna skupnost Ljubljanica — Sava in naša občinska skupščina regulirati Bistrico od bivše Ogrinčeve žage do nekdanjega podstenskega mlina.

Mi, ribiči, smo se zbrali tukaj, da bomo v tem delu vode, ki bo regulirana, odlovili ribe in jih spustili višje v že regulirane vode. Pri tem delu nam bo pomagal tovariš Peter Bernšek iz Ribogojnice Povodje, ki nam je posodila tudi agregat (motorko).

Medtem ko je tovariš Peter zaključeval popravilo motorke, se je tovariš Zajc še spomnil:

— Zapišite še, da sta v tem predelu Bistrice za obstoj ribjega življa potrebna najmanj dva pragova oziroma jezova.

Potem sta dva dvignila motorko in odšli smo odlavljat. Neki ribič je ugotovil, da pridejo na skupno delo v korist Ribiške družine vedno isti. V začetku odlova ni bilo posebnega uspeha, ker je bila voda globoka. Ob vodi se je nabralo le precej zijal, ki so spraševala, kaj delamo in če iščemo v vodi utopljenca.

V bolj plitki vodi je bil učinek elektrike močnejši, saj je tovariš Peter s svojo »električno palico« ribe tako hitro omamljal, da jih je njegov pomočnik včasih komaj sproti lovil v mrežo (podmetalko). V posodah z vodo in »žbolterjih« se je nabiralo vedno več rib, največ potočnih postrvi, pa tudi šarenke in kleni. Več kosov je bilo kar lepih.

Po nekaj urah lova je z agregata (motorke) zaradi neprestanega tresenja odpadel (ker se je zlomil) prvi vijak. Za silo so neki del zvezali z vrvico, ker pa se je tovarišu Petru pokvarila tudi »električna palica«, so se odločili za krajši počitek.

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE RIBNICA

Tokrat predvsem o gospodarstvu

Lani so bili osebni dohodki sorazmerno nizki, letos pa so se močno povečali — INLES je ustvaril lani največ skladov, izvozil pa je za 1,300.000 dolarjev izdelkov — Beg delavcev v tujino bo mogoče preprečiti samo z zaposlovanjem doma

29. aprila je bila v Ribnici seja občinske skupščine. Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o poročilu sveta za blagovni promet in gospodarstvo. V njem so ugotovili, da se je proizvodnja lani precej povečala, čeprav je bilo zaposlenih manj delavcev. Povprečni osebni dohodki so bili lani 62.000 S-DIN na mesec, kar je za 35 odst. več kot predlani.

Največje osebne dohodke so imeli v Pletilnici žičnih mrež v Sodražici, kjer je posameznik zaslužil 72.000 S-DIN. Vse delovne organizacije so lani ustvarile 369 milijonov S-DIN skladov, med njimi pa vodi INLES, ki je sam imel 272 milijonov skladov. Sorazmerno največ so dali na sklade v Pletilnici žičnih mrež v Sodražici, kjer je ustvaril vsak zaposleni za sklade po 800 tisoč S-DIN.

Po izvozu je bil lani najboljši INLES, ki je izvozil na tuja tržišča za 1,300.000 dolarjev izdelkov. Proizvodnja se je tudi letos do konca marca povečevala. V INLESU so v tem času naredili za 854 milijonov S-DIN vrednosti, kar je za 11 odst. več kot lani, v Kovinskem podjetju 121 milijonov S-DIN itd. V vseh podjetjih se je v prvem tromesečju letos povečala proizvodnja, za 17 odst. v primerjavi s prvim tromesečjem lani. Osebni dohodki pa so se v enaki primerjavi povečali letos za 30 do 40 odst. Letos so najvišji v Kovinskem podjetju (povprečni osebni dohodek 83.000 S-DIN) najmanjši pa pri GRADBENIKU, kar je razumljivo, ker ima ta prvo četrtletje v mrtvi sezoni.

Na seji so razpravljali tudi o zaposlovanju delovne sile. Znano je, da odhaja precej ljudi iz Ribniške doline na delo v tujino. Izseljevanje bo mogoče preprečiti samo s tem, da bodo delovne organizacije povečale svoje proizvodne zmogljivosti in zaposlile več ljudi, pa tudi organizacijo dela bo treba izboljšati, da bo zaslužek večji. Odborniki so poudarili, da ima naša skupnost veliko večje koristi od ljudi, ki delajo doma, kot pa od onih, ki odhajajo v tujino.

Na seji so poslušali še poročilo sanitarne inšpekcije, poročilo o delu zdravstvenega doma v Ribnici za 1965, ter sprejeli odlok o javnem redu in miru v občini, odlok o združitvi splošnega volilnega imenika z registrom stalnega prebivalstva v občini in imenovali 7-člansko komisijo za odlikovanja.

Odborniki so na seji rešili še več upravnopravnih in gospodarskopravnih zadev. Veterinar Anton Šobar je bil imenovan za veterinarskega inšpektorja, Rudi Brinšek in Janez Češarek sta bila imenovana v svet Zavoda za zaposlovanje delavcev v Novem mestu, imenovali so 3-člansko komisijo za likvidacijo bivšega stanovanjskega sklada ter sprejeli odlok o tuberkulinizaciji govedi in odlok o premijah za kravje mleko. Za tuberkulinizacijo goved bodo plačali kmetje 6 N-DIN od vsake glave, premija za mleko pa je 10 S-DIN od litra. Skupščina je sprejela tudi sklep o sofinanciranju nove ljubljanske bolnišnice, za kar bo prispevala 37 milijonov S-DIN, to vsoto pa bodo vplačali v obrokih do leta 1971.

šel v vrstah nemške ustavoverne stranke. Dvakrat je bil deželnozborski (1871 in 1877) in enkrat državnozborski (1873) poslanec, izvoljen na veleposestniški listi, nazadnje že kot zadolžen berač in »prvak vseh tukajšnjih političnih lumpov«, kot ga je označil neizprosni Trdina. Postal je mestni župan in nespodoben pohujšljivec. Trdina pravi, da je bilo po babjih računih 93 kranjskih in 16 nemških kristjanov in kristjanj, kateri ne bi bili brez njega tega sveta nikoli gledali in tlačil. Stari puritanski šolmašter se je zgražal, češ da so bile poganškemu vitezu vse ženske dobre, lepe in grde, mlade in stare, žlahtne gospodične in blatne svinjarice. Nekateri so sicer menili, da ga je spravilo na psa samo slabo gospodarjenje, drugi, s Trdino pa, da so mu ljubice pojedle graščino in ves drug imetek. Cesar je bil na strani drugih, saj je vitezu pisal — takšne so še danes govorice — da ima samo še enega takega prašiča nekje na Štajerskem. No, kakorkoli že, resnica je, da se je leta 1879 oglasil na Pogancih neki baron Henninger, bivši častnik in ud nemškega viteškega reda, ki ga je poslala neka dunajska banka, da je zadolženi grad dve leti pozneje s posestvom vred prodal za bore četrtino vrednosti

Propadli vitez Podgoro, ki se je ravno četrt stoletja prej oženil z Ido pl.. Fichtenau, se je umaknil na ženino posestvo v Bršlinu. Tja je spadal še Lukenjski grad in pa posestvo Zalog, ki ga je imel v zakupu nekdanji oskrbnik Clarici. Takrat je imel Franc Viktor Langer že kopico odraslih otrok, Jurja, Maksa, Jožeta, Franca in hčerko, ki se je omožila z nekim Podobnikom iz Stične.

Jurij Langer, rojen leta 1857, je bil potepuške narave in se je klatil celo s cigani. Stirideset let je na stroške premožnejših sorodnikov v tesni sobici na Dunaju študiral zgodovino. Dokopal se je celo do večkratnega doktorata, pa ostal nesposoben za življenje. Toda nekaj je le ostalo po njem: v »plemiškem arhivu« na Dunaju hranijo sveženj njegovih zgodovinskih zapisov in rodovnikov, ki si jih je bil študent z vnemo sestavljal po grajskih arhivih na Prežeku, Starem gradu in Otočcu. Vsi ti zgodovinski viri so bili v zadnji vojni uničeni.

Maks Albin Langer, suh in rjavopolt dolgin, rojen 1. 1956, je bil sodnik v Novem mestu. Na obtožence in priče je nestrpno kričal: »Jaz čem vedet, da morate vi vedet«; kričal je, dokler ni nazadnje popolnoma oglušel in moral prezgodaj v pokoj. Odtlej je bežal pred ljudmi, ki jih ni več razumel. Plah se je umikal v samoto, najrajši na Prežek k mlademu varovancu nečaku Pavlu. Obiskoval je samo še Rudeževe na Gracarjevem turnu.

Pravzaprav ni ostajal čisto sam. K njemu se je plazila skozi zadnja grajska vrata iz gozda brhka Mrkočevka s Kire, ki je pošiljala moža tesarit v hrvaške gozdove. Svojo bajto je odpirala vedno s pištolo v roki, nezaupna zaradi denarja, ki ga je imela vedno dovolj v hiši. Na Prežek se je z lončkom turške kave tihotapila, dokler je ni oskrbnica pregnala in gozdna vrata v grad dala zazidati. Z gluhim vitezom je kmalu zanosila, ko so ji domači ovaduhi cesarju vdane katoliške stranke spravili moža v ječo na Ljubljanskem gradu, češ da rovari proti cesarju in Avstriji.

Leto mlajši sodnikov brat Jožef Langer ali Pepe, kot so ga klicali, je bil čisto drugega kova, sposoben in marljiv. S Fichtenauovo štipendijo je končal v Leobnu rudarsko visoko šolo. Z diplomo in petimi goldinarji v žepu, kolikor je takrat zaslužil na mesec dober hlapec, je šel po svetu. Po kanadskih rudnikih mu ni ugajalo. Na povratku se je v Londonu seznanil z Rothschildi in Gutmani in postal komercialni direktor njihovih velikih železarn Witkowitzer Eisenwerke na Moravskem. Poročil se je z Jožefino Weinlechnerjevo iz Gorice, Pipsi, kot so jo doma klicali. Bila je hčerka zdravnika, ki je bil cesarju nekoč izrezal nadležno bradavico in postal dvorni zdravnik in profesor ginekologije. Doktor Weinlechner je pozneje odprl v Gorici sanatorij Wienerheim. Podedoval ga je sin, Pipsin brat, čigar hčerka Lili se je primožila na Villavicenziov Otočec na Krki.

Inžinir Jožef Langer je ostal brez otrok. Na Moravskem je obogatel, se sredi prve svetovne vojne vrnil v domače kraje in zopet kupil Pogance, ki jih je bil zapravil razuzdani oče. Prodal mu jih je Švicar Petsche, ki se je bil zaman prizadeval, da bi mu stekla na Pogancih tovarna špirita. Dežela je pridelala premalo krompirja. Inženir Langer je tovarno prodal in z izkupičkom plačal grad in posestvo.

Težave nekatere komuniste begajo

Na razširjenem plenumu ZK v Ribnici so 4. maja ugotovili, da nekatera podjetja in nekateri komunisti še niso povsem dojeli bistva gospodarske reforme. Težave, ki so prišle z njo, komuniste begajo, za kar pa ni vzrokov. Nadalje so rekli, da je v Kovinskem podjetju še obrtniška miselnost, čeprav že dolgo nima obrtniške dejavnosti. Podjetje potrebuje visokokvalificiran kader. Ribniški obrat KGP iz Kočevja pa pri odločanju nima vseh pravic, četudi ima obratni delavski svet, zato samoupravljanje ne more do veljave. V razpravi so tudi menili, da so se v gospodarskih organizacijah skladi zmanjšali na račun osebnih dohodkov, ki so se letos v primerjavi z letom 1975 skoraj za polovico povečali. Nedvomno se bo takšen način gospodarjenja podjetjem maščeval. Beseda je tekla še o delu komunistov v trgovskem podjetju, aktivu komunistov pri občinski skupščini in podobnem. Razprava je zajela skoraj same kritične primere. Človek bi imel vtis, da smo včasih preveč kritični, pa ni tako. Le poglejmo resnici v oči!

-r

»Človek v mestu« zanimal samo dve mladinki

Ribniška delavska univerza je v sodelovanju z zdravstvenim domom priredila predavanje »Človek v mestu«. V Loškem potoku in Sodražici so imeli dobro udeležbo, v Ribnici pa sta prišli na predavanje samo dve mladinki. V juniju se bosta končala tečaja nemščine in angleščine,. 11. maja bo krajši seminar o stanovanjski reformi za predstavnike hišnih svetov, 16. maja pa se bo začel 6-dnevni tečaj o higieni živil, za katerega se je že prijavilo nad 90 ljudi. Maja ali junija bo seminar o varstvu pri delu, mesec kasneje pa začetni in nadaljevalni tečaj za obločno varjenje. Za vodilne uslužbence gospodarskih organizacij pripravlja delavska univerza predavanje o gospo-

REŠETO

Z OBČINSKE KONFERENCE SZDL V BREŽICAH

Občani dobijo premalo odgovorov

Na vasi so bili člani SZDL zadnje čase najbolj aktivni — toda ponekod so občani oglušeli za potrebe domačega kraja — Kmetje si želijo kreditov za nabavo mehanizacije, teh pa jim zadruge ne morejo dati — V Brežicah je najbolj pereče šolstvo in otroško varstvo

Komaj štirje meseci so potekli od predkongresne konference SZDL v Brežicah, pa vendar je bila razprava delegatov tudi 26. aprila zelo bogata. Udeležencev je bilo sicer na tej konferenci precej manj, zato pa se je prijavilo k besedi skoraj polovico prisotnih.

Uresničevanja sklepov decembrske konference po tako kratkem času ni bilo še mogoče ocenjevati, ker so sklepi dolgoročni. Delegati pa so vendarle načeli vprašanje, če so se jih člani lotili z zadostno voljo in pripravljenostjo. Poudarili so, da se je treba v prihodnje izogibati vprašanja »kaj ste naredili« in ga zamenjati s »kaj smo naredili«.

Dejavnost Socialistične zveze je bilo zadnje čase najbolj čutiti na vasi. Krajevne organizacije so sklicevale vrsto razgovorov s kmeti, v katerih so obravnavali zdravstveno zavarovanje kmečkega prebivalstva, spremembe v gospodarjenju z gozdovi in krajevne samoprispevke. Ta prizadevnost za obravnavanje splošnih in krajevnih problemov pa ne velja za vse kraje v občini. Ponekod so pokazali kaj malo posluha za krajevne potrebe in tudi na zbore niso prišli. Tako na primer na Veliki Dolini zborov sploh ni bilo, in tam se tudi o samoprispevkih niso nič dogovarjali, čeprav so ponekod potrebe še velike.

Morda so se take oblike stikov z občani preživele in so se jih ljudje naveličali, toda kljub vsemu bodo morali pokazati večjo voljo vsaj za sodelovanje v krajevnih skupnostih, ki jih zdaj upravljajo občani. Na ta vprašanja je skušal odgovoriti tov. Lesinšek. Omenil je, da dobijo ljudje na zborih in sestankih SZDL premalo odgovorov o tem, kako so pristojni občinski organi sprejeli njihove pobude in sklepe oz. kaj so ukrenili. Delegati kmetje so nadalje načeli vprašanje kreditiranja kmečkih proizvajalcev za nabavo mehanizacije, za obnovo vinogradov in podobno. Predstavnik zadruge je pojasnil, da kmetijske organizacije niso toliko močne, da bi dajale kmetom večja posojila, preostane torej le banka.

Kako dolgo še?

Razprava se je nadalje zaustavila pri šolstvu in otroškem varstvu. V šolstvu naj bi z zakonom čimprej zagotovili boljše vire financiranja, pri delitvi sredstev iz občinskega šolskega sklada pa poiskali manj subjektivne načine za razdeljevanje denarja po šolah. Ne bi se namreč smelo dogajati, da bi upravni organi skupščine posegali v to delitev.

Delegati so nadalje poudarili potrebo po novi osnovni šoli v Brežicah. Niso se strinjali z odločitvijo republiške skupščine, po kateri morejo dobiti posojilo republike za gradnjo šol le dotirane občine. V Brežicah so razmere nevzdržne in jeseni se bodo še poslabšale.

Beseda je tekla nato še o otroškem varstvu, ki je v Brežicah urejeno le za predšolske otroke. Konferenca je sklenila, naj bi o teh problemih razpravljala občinska skupščina.

Z delom kongresa SZDL v Ljubjani so seznanili prisotne delegati iz brežiške občine. Na konferenci so nato izvolili delegata za 6. kongres SZDL Jugoslavije. Udeležil se ga bo tov. Janez Pirnat, sodnik občinskega sodišča v Brežicah.

Na brežiški trg prihajajo lončarji vsako soboto prodajat svoje izdelke. Največ prinašajo cvetličnih loncev, ki jih brežiške gospodinje pridno kupujejo. (Foto: J. Teppey)

Jeseni ponoven pregled davčnih okolišev

Kmetijska zemljišča v brežiški občini so razmejena na štiri davčne okoliše. Odborniki so glede razdelitve izrekli precej pripomb, češ da meje niso vedno najbolj pravične. Nekateri so celo predlagali, naj bi okoliše ukinili in tako poenostavili plačevanje davkov.

Zadnjikrat pa so se na seji skupščine dogovorili, da sredi leta ne kaže ničesar spreminjati, da pa bo jeseni strokovna in nepristranska komisija ponovno pregledala vse kmetijske površine in predlagala spremembe. Za letos naj si torej kmetovalci ne obetajo novih meja med posameznimi okoliši, za prihodnje leto pa bo skupščina pravočasno sprejela morebitne upravičene spremembe.

V nedeljo na sprejem štafete v Brežicah!

Iz Novega mesta bo 15. maja prispela v Brežice zvezna Titova štafeta, kjer ji bodo priredili slovesen sprejem. Svečanost bo ob 17.30 pred prosvetnim domom. Tedaj bodo pritekle v Brežice tudi občinske štafete. Pozdrave za tovariša Tita bodo prinesli pionirji in mladinci iz vseh popolnih osnovnih šol v občini.

Na sprejemu štafet bo igrala kapelska godba na pihala, mladinski pevski zbor Osnovne šole bratov Ribarjev pa bo zapel nekaj pesmi.

Občinski komite Zveze mladine vabi mestno prebivalstvo, naj se sprejema štafete udeleži polnoštevilno in tako pripomore, da bo prireditev bolj slovesna. Tudi mesto naj tisti dan dobi praznično podobo, zato naj iz vseh hiš zaplapolajo zastave!

V prostorih brežiške gimnazije se je pred kratkim odvijal 80-urni tečaj prve pomoči, ki ga je organiziral občinski odbor Rdečega križa. Tečaj pod vodstvom dr. Aleksičeve je uspešno končalo 25 slušateljev iz raznih brežiških kolektivov. Razen tega potekajo 20-urni tečaji prve pomoči po vseh osemletkah. (Foto: Damjan Vahen)

Partizanska pesem invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane je v počastitev 25-letnice vstaje in praznika dela mogočno zadonela v slavnostni dvorani brežiškega gradu. Zbor je vodil dirigent Radovan Gobec. (Foto: Baškovič)

Koncerti, izleti, zabave in kopanje

Rekordno število gostov v Čateških Toplicah — V prazničnih dneh je obiskalo zdravilišče blizu 8.000 ljudi — Največ obiskovalcev je bilo iz hrvaške prestolnice

Koncert partizanskih pesmi, ki jih je invalidski pevski zbor iz Ljubljane 26. aprila zvečer zapel v slavnostni dvorani brežiškega gradu, je bil slovesen uvod v praznično razpoloženje. Nastop slovečih pevcev je poslušalo blizu 600 ljudi. Prišli so tudi gostje iz sosednjih občin in bili z domačini vred nadvse navdušeni nad prireditvijo v tako čudoviti in izredno akustični dvorani. Mnogi je do tedaj sploh niso poznali, čeprav žive v neposredni bližini.

Zvečer pred praznikom dela so nastopili pevski zbori na Bizeljskem. Koncert so pripravili pevci iz raznih krajev brežiške občine. To prireditev so organizirali v okviru spodnjeposavske kulturno prosvetne revije.

V prvomajskih dneh so bile mestne ulice prazne in tihe. Sončni dnevi so zvabili meščane na izlete v okolico. Zlasti veliko obiskovalcev so imeli v Pišecah. V tem času so gostje napolnili tudi Čateške Toplice, kjer so zabeležili 154 izrednih nočitev, vseh gostov pa je bilo blizu 8000.

Prvega maja je bilo odprto letno kopališče v zdravilišču. Obiskalo ga je 182 kopalcev. Naslednji dan jih je prišlo že 954, v torek pa 1134. Vseh kopalcev v zunanjem bazenu je bilo torej 2272. Za vstopnino in okrepčila so pri blagajni dobili 6447 N din.

Nekateri obiskovalci zdravilišča so si izbrali za kopanje zaprti bazen, v katerem je bilo od 30. aprila do vključno 3. maja 937 kopalcev. Za vstopnino so dobili v tem bazenu 3245 N din. Na prakirnem prostoru je bilo vse dni ogromno avtomobilov. Največ se jih je ustavilo tam 2. maja. Tedaj so jih našteli 609.

V Toplicah so ob tolikšnem navalu gostov napravili tudi veliko prometa. Zvedeli smo, da so dobili 51.553 N din. Največ obiskovalcev je prišlo iz sosednje hrvaške republike.

SZDL bo sklicala plenum o otroškem varstvu

Odbor konference za družbeno aktivnost žensk v Brežicah se bo te dni sestal in pripravil gradivo za bližnji plenum SZDL o otroškem varstvu v občini. Najbolj pereče so razmere v Brežicah, kjer je sicer že varstvena ustanova za predšolske otroke, vendar nima zadostnih zmogljivosti, ker ji manjkajo prostori. Za varstvo šolarjev pa v mestu sploh ni poskrbljeno, čeprav je med njimi veliko otrok, katerih očetje in matere so zaposleni.

Tudi mi pomagamo Indiji

V šoli smo večkrat slišali o lakoti, ki preti otrokom v Indiji, zato smo se odločili, da tudi mi nekaj zberemo. Na delo so šli vsi razredi in nabrali 203.051 starih dinarjev, največ 4c — 15.339 starih dinarjev. Učenci smo zbirali star papir in odpadke ter to prodali. Veseli smo, da lahko pomagamo vrstnikom v Indiji, čeprav naš prispevek ni hudo velik.

UČENCI OSNOVNE ŠOLE BRATOV RIBARJEV V BREŽICAH

Matični urad Artiče

V aprilu ni bilo rojstev. **Poročila sta se:** Ivan Fakin, delavec iz Raven in Ana Ban, poljedelka iz Pečic. **Umrli so:** Antonija Sikošek, preužitkarica iz Križ, 68 let; Pavla Kos, gospodinja iz Trebeža, 65 let; Marija Žerjav, preužitkarica iz Trebeža, 80 let in Anton Predanič, upokojenec iz Trebeža, 61 let.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Jožefa Bevc iz Kostanjka — deklico, Brigita Prevejšek iz Gor. Lepe vasi — dečka, Marija Kovačič iz Šentlenarta — Suzano, Ana Zorc iz Loga — dečka, Marta Hvalc iz Orešja — Slavka, Dorica Vlaški iz Brežic — deklico, Jožefa Vilčnik z Blance — Jožico, Jožica Pirc iz Krškega — Alenko, Josipa Bogovič iz Klanjca — dečka, Majda Zveglič iz Krškega — Martinko, Mara Kovačevič iz Vrbine — dečka, Lidija Pirc s Senovega — Edito, Pavla Zidar iz Brestanice — Katarino, Marija Tabor iz Smarčnega — Roberta, Kristina Kozmus z Žagarskega vrha — dečka, Zlata Molan iz Žadovinka — Silvo in Renato, Gordana Krstič iz Brežic — Majo, Jožica Skofljanc iz Brežic — deklico, Marija Leš iz Brezine — dečka, Anastazija Glušič iz Javorka — deklico, Draga Letina iz Male Gorice Djurdjo, Ana Žarn iz Nemške gore — dečka, Marija Kuhar iz Mladja — deklico, Nada Kranjc iz Krške vasi — dečka, Iva de Costa iz Brežic — Blaža, Marija Divjak iz Čanja — Milico, Ivana Romih iz Čanja — deklico, Ana Resnik iz Drnovega — Jožefo, Vida Pevec iz Leskovca — dečka, Marija Rožman z Bizeljskega — dečka, Anka Mikšič iz Poljanice — dečka.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici:

Justina Ban, žena kmeta iz Sp. Pohance, je padla v vinogradu in si poškodovala nogo; **Jože Češnovar**, delavec iz Krškega, je padel v cestni kanal in si poškodoval glavo; **Rudolf Galič**, kmet iz Draš, je padel z lestve in si zlomil roko; **Branka Ivekoviča**, sina kmeta iz Razdrtega, je nekdo z nožem zabodel v trebuh; **Jože Oštir**, delavec iz Vrbine, je padel z motorjem in si poškodoval glavo; **Stjepan Terihaj**, delavec iz Klake, je padel s kamiona in dobil notranje poškodbe.

Skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje Celje, komisija za razpis in sprejem delavcev za

KOMUNALNI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE CELJE

razglaša prosto delovno mesto

EVIDENTIČARJA

PRI KOMUNALNEM ZAVODU ZA ZAPOSLOVANJE – V DELOVNI ENOTI V BREŽICAH

Zavod lahko nudi stanovanje s 1. avgustom 1966.

POGOJI: končana gimnazija ali srednja ekonomska šola, če je moški, mora imeti odsluženo vojaško obveznost. Poskusno delo traja 10 dni.

Kandidati naj naslovijo prošnje z življenjepisom, dokazili o strokovni usposobljenosti, o odslužitvi vojaške obveznosti in opisom dosedanjega dela na Komunalni zavod za zaposlovanje Celje, Slandrov trg št. 7, poštni predal 85, naslovijo pa naj jih na komisijo za razpis in sprejem delavcev.

Rok za sprejem prošenj je 15 dni po objavi tega razglasa.

Prošnje morajo biti kolkovane s 50.— starih dinarjev takse.

BREŽIŠKE VESTI

Z OBČINSKE KONFERENCE SZDL V KRŠKEM

V treh mesecih 43 razgovorov na vasi

Šolstvo tudi tokrat deležno velike pozornosti — Pri osebnih dohodkih učiteljstva in stroških na učenca so po mnenju delegatov v slovenskih občinah prevelike razlike — za enoten program — Mladino iz krške občine naj bi šole bolj usmerjale v kmetijske poklice

V Krškem je bila 29. aprila občinska konferenca Socialistične zveze. Predsednik Peter Markovič je v uvodnem referatu ocenil delo organizacij SZDL med dvema konferencama od januarja do konca aprila 1966. V tem času je bila politična dejavnost najbolj živahna na vasi. Občinski odbor SZDL je z Agrokombinatom priredil 43 razgovorov s kmeti. V nekaterih krajih so se celo po petkrat srečali z vaščani. Obravnavali so zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, zakon o gozdovih in razne strokovne teme iz kmetijske panoge. Strokovne nasvete so dajali kmetom agronomi iz Agrokombinata.

Kmetijstvo v občini so obravnavali člani SZDL na predkongresnem plenumu. Tedaj je bila na dnevnem redu tudi šolska problematika. Oboje so delegati obnovili v razpravi na zadnji konferenci. Zlasti šolstvu so znova namenili veliko pozornost, izhajajoč iz predsednikovega uvoda, v katerem je označil vlogo in naloge občinske skupščine pri razvoju družbenih služb. Pri tem je tov. Markovič zlasti poudaril različne možnosti za zadovoljitev skupnih potreb v občinah. Razprava je nato podrobneje prikazala odnose med skupščino in delovnimi organizacijami. Delegati so opozorili na škodljivost zapiranja delovnih organizacij, nakar so delegati iz podjetij izjavljali, da so izdatki za šolstvo preveliki, saj morajo nekatera podjetja vzdrževati tudi svoje poklicne šole. To sta Celuloza in senovški rudnik.

Razpravo o šolstvu je dopolnil že stari refren o osebnih dohodkih v prosveti, ki se nikakor ne morejo pomakniti nekaj stopnic navzgor, da bi se vsaj nekoliko izenačili z drugimi poklici.

V težavah se je znašla zlasti tehniška srednja šola, s katere inženirji bežijo nazaj v proizvodnjo, kajti tam jih lahko mnogo bolje plačajo. V razpravi so nadalje opozorili, da je še vedno prevelika razlika med stroški na učenca v posameznih občinah, saj znašajo ti v Sloveniji od 53.000 din do 165.000 din.

Osnovnim šolam v občini so predlagali, naj bi mladino navajale k delu na kmetiji in vzbudile zlasti zanimanje za sadjarsko stroko, ki ima prav v krški občini veliko bodočnost.

Udeleženci kongresa v Ljubljani so na konferenci poročali o razpravah v kongresnih komisijah, v katerih so sodelovali. Delegati so se odločili, da jih bo na šestem kongresu SZDL Jugoslavije zastopala tov. Rezka Pirčeva, predsednica občinske zveze DPM

Strokovna šola za kmečko mladino

Dvoletna sadjarska šola v Krškem bo svoj učni program spremenila in izobraževala kvalificirane kmetijske delavce več poklicev. Absolvent šole bo lahko kvalificirani sadjar, pa tudi kvalificirani živinorejski delavec, poljedelec in podobno. Šola bo začela ustvarjati lasten proizvodni obrat, na katerem se bodo učenci praktično usposabljali. Kot je videti, se bo lahko vselila v svojo stavbo, kjer bo na voljo več prostora.

Za zasebne kmetovalce je zelo važno to, da bo šola v posebej prirejenem pouku, ki bo v zimskih mesecih, izobraževala tudi kmečke fante in dekleta z zasebnih kmetij. Na seji sveta za kmetijstvo in gozdarstvo so sklenili predlagati tudi to, da bi na osnovnih šolah uvedli po dve uri praktičnega kmetijskega pouka na teden. S tem bodo mnogi kmečki otroci, ki so končali osemletko, dobili možnost za izobraževanje v kmetijstvu. To bo v prid zasebnim kmetom, pa tudi vsej družbi, saj bo tudi v kmetijstvu znanje začelo postajati iskana vrednota.

Zadovoljni cicibani uživajo blagodati sonca in tople vode. Posnetek je iz otroškega bazena v Krškem, kjer se je med prazniki kar trlo kopalcev, v sredo pa so tile malčki malone sami kraljevali v bazenu za najmlajše. (Foto: J. Teppey)

»Poznaš pionirsko in mladinsko organizacijo?«

6. maja se je v Podbočju sestalo na občinskem tekmovanju 9 mladinskih ekip iz osnovnih šol občine Krško. Tekmovale so ekipe iz Brestanice, Kostanjevice, Leskovca, Krškega, Vidma, Rake, Senovega, Koprivnice in Podbočja. Vse so dosegle zelo dobre rezultate, saj je 7 ekip osvojilo od 83 do 89 točk od 90 možnih. Najbolje sta bila ocenjeni ekipi Krškega in Koprivnice. Tekmovalci so odgovarjali o zgodovinskem razvoju mladinske organizacije, o mladinski OF, o razvoju pionirske organizacije, mladinskih delovnih akcijah in o poznavanju statuta ZMS. Domačini — gostitelji so ob tej priložnosti pripravili pisan kulturni program.

Novo vodstvo DS in upravni odbor

21. aprila letos je delavski svet tovarne papirja in celuloze v Krškem izvolil za predsednika Jožeta Habinca, za namestnika pa inž. Alojza Škrabla. Na isti seji so izvolili tudi nov upravni odbor; ta je na svoji prvi seji 29. aprila izvolil za predsednika UO Zorana Dularja, za namestnika pa Staneta Pevca.

v. n

KRŠKE NOVICE

■ **NOVO GOSTIŠČE** je odprl 28. aprila zasebnik Ivan Vanič ob avtobusni postaji pri starem krškem mostu. Gostišče je zelo lepo opremljeno in je lahko za zgled vsem gostinskim obratom. V isti stavbi je bila že pred drugo svetovno vojno znana Vaničeva tiosarska gostilna, v kateri so se radi ustavljali savinjski splavarji.

■ **OTVORITEV NOVEGA KEGLJIŠČA** na Resi, ki je bila predvidena za 1. maj, je bila odložena zaradi tehničnih ovir. Nekatera dela so se namreč zavlekla.

■ **ODBOJKARJI ŽE IGRAJO** na novo zgrajenem asfaltnem igrišču ob bazenu pri tovarni. Dogovorili so se, da bo trening vsako sredo ob 17. uri popoldne.

■ **PLAVALCI CELULOZARJA** se pridno pripravljajo na množičen nastop, ki bo 29. maja v Krškem v počastitev dneva mladosti. Ugodno vreme in topla voda jim omogočata redne treninge. Trenira jih klubski trener tov. Niko Žibret.

■ **ZA RED IN ČISTOČO** v stanovanjskih naselijih tovarne papirja in celuloze v Krškem bosta skrbela dva upokojenca. V ta namen ju bo najela tovarna. Vzdrževala bosta tudi nasade in zelenice. Lahko upamo, da bo poslej več reda.

■ **VELIK HRUP**, ki ga povzročajo zvočniki na plavalnem bazenu pri tovarni, moti okoliške stanovalce. Nihče ne more popoldne spati ali počivati zavoljo glasbe, ki jo prenašajo ti zvočniki. Morda bo uprava bazena le našla kakšno rešitev?

■ **GARAŽ ZELO PRIMANJKUJE** tudi v Krškem. Avtomobilov je vedno več, najemnine za garaže, ki jih je lansko leto zgradilo gradbeno podjetje SAVA, pa so, kot je videti, previsoke. Mesečna najemnina je 50 N din. Posamezniki postavljajo zasilna zavetišča za ficke, leta pa ne prispevajo kaj veliko k lepi podobi mesta.

■ **DALJNOVODNA ŽICA** je bila napeta prenizko in so jo morali zaradi gradnje novega mostu in vodovodov napeti više. Delavci ELEKTRA Krško so pred nedavnim povišali železni drog, ki nosi daljnovodno napeljavo.

Vojaške vaje rezervnih oficirjev in podoficirjev v krški občini zaslužijo vso pozornost. Pred nedavnim je tamkajšnja organizacija ZROP priredila kombinirano vajo, ki je potekala takole: najprej so udeležence teoretično seznanili z osnovnimi pravili napada, upoštevajoč razne inačice in pogoje, v katerih enota napada. Vse našteto so obdelali s pomočjo skic, nato pa vajo uresničili na terenu. Razprava v prvem delu vaje je bila zelo živahna, prisotni pa so v boju mišljenj posredovali mnogo inačic. Na sliki: udeleženci z zanimanjem sodelujejo v teoretičnem delu vaje. (Foto: J. Dragović, Novo mesto)

DELOVNA KONFERENCA RUDNIŠKEGA SINDIKATA

Glavna točka: skrajšan delovnik

V senovskem rudniku še niso ustvarjeni vsi pogoji za prehod na skrajšani delovnik. Treba bo storiti še marsikaj, da se proizvodnja ne bo zmanjšala in da ne bo treba najeti več ljudi. Predvsem bo treba prilagoditi novim pogojem organizacijo dela, tako so ugotovili na konferenci. Storilnost se bo morala povečati za okoli 10 odst., stroški proizvodnje pa zmanjšati za okoli 65 milijonov S din. Prihranke bodo lahko ustvarili tako, da bodo nakopali več debelega premoga, ki je dražji.

65 milijonov S din prihrankov ni majhna reč. Precej se bo zbralo z zmanjšanjem porabe električnega toka, jamskega lesa in streliv. Delovne stroje bodo preuredili iz pnevmatičnega na električni pogon, ropali bodo jamski les v opuščenih rovih in ga uporabljali za nadaljnje vzdrževanje. Na deloviščih, kjer razstreljujejo, pa bodo v bodoče manj razstreljevali in puščali polne sipke, da se premog ne bo drobil. S temi ukrepi in še z nekaterimi drugimi bodo zmanjšali stroške, pa tudi povečali storilnost. Osebni dohodki se ne bodo zmanjšali.

Izmed treh predlogov za uvedbo skrajšanega delovnika se bodo po preizkusnem obdobju odločili za tistega, ki bo najboljši. Na konferenci so poudarili, da je uspeh skrajšanega delovnika precej odvisen od ljudi in intenzivnosti dela.

V razpravi so načeli tudi razvedrilo rudarjev, za katerega je na Senovem slabo preskrbljeno. Mnogi, ki ne morejo na dopust na morje ali v hribe, se v želji po razvedrilu in spremembi okolja odpravljajo na delo k okoliškim kmetom. V rudnik se seveda vračajo utrujeni, nekateri pa se pri delu na kmetih tudi opijajo. Predlagali so, naj bi se tudi na Senovem kaj uredilo za nedeljski počitek in za razvedrilo v času dopustov. Na koncu so se lotili še nesreč pri delu in ugotovili, da jih je še vedno preveč. Največkrat jim botruje malomarnost ponesrečencev, ki ne upoštevajo varnostnih predpisov.

R. KOZOLE

Dirkalni stezi brez skrbnika

Stadion v Krškem že nekaj let propada – O njegovem vzdrževanju bo razpravljala občinska skupščina

Kmalu bo minilo 20 let, odkar so v Krškem napravili konjsko dirkalno stezo in tribuno. Leta 1955 so uredili stezo za speedway dirke. Na stadion z obema športnima objektoma so Krčani ponosni, zato s težkim srcem gledajo, kako propada.

Kakih 6 let nazaj stadion nima pravega skrbnika. Vzdrževala naj bi ga komunalna uprava oziroma sedanji zavod za komunalno dejavnost, ki pa za te namene nima sredstev. Vsako leto uredijo stadion za speedway dirke člani AMD, toda le toliko, kolikor je za nastop dirkačev nujno potrebno.

Zaščite je trenutno najbolj potrebna tribuna, sicer bo popolnoma propadla. Tudi ograjo je treba obnoviti, urediti parkišče in podobno. V kratkem bo o vzdrževanju stadiona razpravljala občinska skupščina in določila skrbnika. Skupščina bo morala prispevati za redno vzdrževanje tudi del sredstev. AMD je pripravljeno upravljati stadion, če bo dobilo denar za sanacijo. Dohodki od prireditev nikakor ne zadoščajo, čeprav uporabljajo stadion tudi nogometaši, TVD Partizan in šolska mladina.

Ta največji športni objekt v Krškem ne sme več propadati. Odborniki se bodo gotovo zavzeli zanj, saj se bo pred javnostjo težko opravičiti, če bo škoda še rasla. Zlasti pa bo to težko zaradi tega, ker so občani zgradili stadion v veliko težjih časih po vojni in žrtvovali številne prostovoljne ure, združene s hudimi napori.

Dijaki TSŠ za dan mladosti

Dijaki tehniške srednje šole v Krškem so dali pobudo za športna tekmovanja v počastitev dneva mladosti. K sodelovanju bodo povabili predstavnike garnizona Cerklje, da bi skupaj z njimi organizirali športne dvoboje med dijaki in pripadniki JLA. Tekmovanja so predvideli 22. maja.

DROBNE S SENOVEGA

■ **ODDAJO »POKAŽI, KAJ ZNAŠ«** so priredili 24. aprila v osnovni šoli na Senovem pionirji odreda »Črnih rudarjev«. Oddaja je potekala pod naslovom »Kdo več ve — kdo bolje zna«. Gradivo je bilo obsežno in zahtevno, mlade tekmovalce pa je nagrajevala s ploskanjem polna dvorana obiskovalcev. Čisti dohodek prireditve so namenili za občinsko tekmovanje. Najboljši so prejeli denarne nagrade.

■ **ŽE DRUGIČ JE ZMAGOVALEC** senovski nogometni klub Partizan. 1. maja so igrali na prvenstveni tekmi z nogometnim klubom iz Zreč in ga premagali s 5:1. Senovčani so imeli doslej smolo samo v Rogaški Slatini, kjer so izgubili tekmo. Nogometni šport se je letos na Senovem prav lepo začel in vsi navijači so tega veseli.

■ **CESTNA RAZSVETLJAVA** skozi Senovo še vedno ni popravljena, ker baje ni denarja. Po tridnevnem dežju, ki je kar dobro opral cesto, pa so še v deževnem dnevu začeli s pranjem iz hidrantov. Ljudje menijo, da to ni bilo potrebno. Denar, ki je bil porabljen za pranje ceste, bi lahko koristil za popravilo javne razsvetljave, ta pa je res slaba.

TURISTIČNO DRUŠTVO V KRŠKEM

je v smislu razpisa za prispevke v »Pustnih novicah« nagradilo tri najboljša dela in sicer:

1. **PUSTNA KRONIKA** z nagrado 6.000 Sdin
2. **KOSTANJEVIŠKI BIK** z nagrado 4.000 Sdin
3. **KDO O KOM** z nagrado 2.000 Sdin

Nagrajence prosimo, naj dvignejo gornje zneske za svoje prispevke do vključno 31. maja 1966 v pisarni Turističnega društva Krško, Dalmatinova 7.

Vojaki in šolarji za dan mladosti

V počastitev dneva mladosti bodo odšli 14. maja mladi sevniški šolarji na obisk k vojakom v Brežice, kjer bodo s programom skupno proslavili dan mladosti in dan letalstva 21. maja. Vojaki bodo obisk vrnili 24. maja.

Tudi letos kolonija Združenja borcev

Že nekaj let letujejo člani ZB in ožji člani njihovih družin v medobčinski počitniški koloniji v Rovinju, kjer imajo dve počitniški hišici. Letos bo kolonija odprta od 27. junija do 15. septembra in bo imela osem izmen. Cena oskrbnega dne se je povečala od lanskih 900 S din na 1600 S din, vendar bodo nekaj prispevali odbor in krajevne organizacije, da bo cena nižja.

Primož: kaj bo z gradnjo?

Lani so na Primožu zgradili šolo do četrte faze, tako da je sedaj pod streho, vendar je neometana in neopremljena. Ker je čas, da šolo dokončajo, vaščani vedno pogosteje sprašujejo, če bodo sredstva, vendar ne dobijo odgovora.

Pravkar izšolani gasilski podčastniki iz Sevnice, Krškega in Brežic so si 17. aprila ogledali opremljenost operativne enote PGD Sevnica. Na sliki je sevniški gasilski dom, pred njim pa vozila v pripravljenosti (Foto: J. Teppey)

IZREDNA KONFERENCA SZDL V SEVNICI

Največja pozornost velja kmetijstvu

Delegati so govorili o mnogih vprašanjih z različnih področij, toda največ o kmetijstvu — Za delegate na VI. kongresu SZDL Jugoslavije so izbrali Nika Pečnika, vodjo komerciale v KZ Sevnica

»Kmetijska zadruga mora narediti načrt za sodelovanje s kmeti, jim pomagati pri delu, komisija za podružbljanje zemljišč pa naj stalno deluje in skuša omiliti socialne probleme,« je dejala v poročilu o izvajanju sklepov redne konference in delu občinskega odbora SZDL v Sevnici predsednica Elka Grilc. Nadalje je bilo ugotovljeno, da predvsem manjša podjetja preveč zanemarjajo družbeni standard in da so se preveč povečale zaloge izdelkov in terjatve kupcev. Monopolna podjetja v trgovini to prednost izkoriščajo, kar občani večkrat upravičeno kritizirajo. Krajevne skupnosti so delavne, vendar se preveč zanimajo le za vaška pota. Zbori občanov so premalo obiskani. V kulturno-prosvetni dejavnosti je premalo sodelovanja in povezave med društvi. Ljudje, ki delajo na tem področju, dobijo premalo družbenega priznanja.

Najdlje je tekla beseda o kmetijstvu v občini. Zemljišča priključene zadruge niso lastniško urejena, tako se zgodi, da zadruga za nekatere svoje parcele sploh ne ve. Prav danes je v Celju na sodišču razprava, kjer bodo uredili lastništvo. Za področje v Šentjanžu, kjer so nameravali zasaditi hmelj, bodo naredili nov ureditveni načrt, na Trati, kjer je bil predviden živinorejski obrat, pa bodo bolj pospeševali zasebni sektor. Sporna zemljišča so že obdelali ali pa jih še bodo zasebniki, da ne bodo ostala nezorana. Podpredsednik skupščine Franc Molan se je zavzel za stvarnejše obravnavanje kmetijstva v občini. Vedeti je treba, kaj hočemo. Ne velja se prerekati o lastništvu, pač pa je treba narediti več za proizvodnjo! Z uveljavljanjem donosnejšega gospodarjenja bo mogoče laže reševati socialne probleme.

Delegati so znova zahtevali pojasnilo, zakaj je bila likvidirana zadruga Šentjanž. Direktor sevniške zadruge tov. Cimperšek je pojasnil, da je k temu največ pripomogla klavnica, ki so jo zgradili tako rekoč »na črno«, delno celo iz obratnih sredstev. Delegat iz Studenca je v razpravi o kooperaciji s kmeti dejal, da pri njih ljudje zelo želijo, naj pridejo na njihove shode strokovnjaki, ki ne bodo toliko pojasnjevali zakonov, temveč več povedali o proizvodnji.

V razpravi je bilo čutiti različna mnenja o zaposlitvi naših ljudi v tujini. Delegati so opozorili tudi na zapostavljenost izobraževanja podeželskih otrok, ki bodo zaradi ukinjanja ugodnosti pri prevozih težje prišli do šol, in na to, da štipendiranje nazaduje.

Na koncu so soglasno izvolili za delegata na VI. kongresu SZDL Jugoslavije Nika Pečnika, vodjo komerciale v KZ Sevnica, ki je delegat tudi za občino Trebnje, kjer so ga potrdili dan prej.

M. L.

Matični urad Tržišče

V aprilu sta bila doma rojena 1 deklica in 1 deček. **Umrli so:** Franc Zupančič, kmetovalec iz Otavnika, 62 let; Marta Perme, zasebnica iz Sp. Vodal, 91 let, in Marija Brzin, posestnica iz Skrovnika, 90 let.

LISCA: bodo popustile bančne trdnjave

Pri uvozu materiala se podjetje še vedno srečuje z deviznimi težavami — Prvo četrtletje je bilo uspešno zaključeno — Na zunaj umiritev, na znotraj utrjevanje — Tudi v administraciji bodo nagrajevali po učinku

Konfekcija LISCA je dosegla stopnjo, ko ne snuje več načrtov za širjenje obratov, ampak daje prednost organizacijski in kadrovski utrditvi podjetja. Kolektiv šteje to med poglavitne naloge, ki bodo terjale od ljudi veliko zavzetosti in strokovnih naporov. Umiritev na zunaj pa seveda ne pomeni zastoja, ampak nujno utrditev širokopoteznih načrtov desetletnega razvoja podjetja.

Rezultati teh prizadevanj se že kažejo v količini in kakovosti izdelkov, delavke pa občutijo njihov odraz pri naraščajočih osebnih prejemkih. Dosegle so izredno visoko povprečje 700 NDIN na mesec. Za nagrajevanje delavcev v administraciji pripravljajo analizo, tako da bodo tudi v upravi merili učinek pri delu.

V podjetju ugotavljajo, da bo treba dopolniti nagrajevanje delavk pri strojih in ločiti posamezne delovne operacije na več težavnostnih stopenj. Predvidevajo razporeditev na tri skupine, za kar so dale pobudo nekatere dobre, starejše delavke. Upravičeno so se pritoževale, ker so zaradi premeščanja na druga delovna mesta večkrat zaslužile manj kot novinke, ki so po izučitvi leto dni ali več neprekinjeno opravljale isto delo.

Takim premestitvam pa se v podjetju ni mogoče izogniti zaradi bolniških izostankov in porodniških dopustov. Za delo, ki ga je prej opravljala ena delavka, morajo včasih prve dni po njeni odsotnosti odrediti po dve ali celo tri druge, dokler namestnica časovno ne obvlada delovne operacije.

Zanimivi so podatki za proizvodnjo v prvem trimesečju letos. V primerjavi s planom za to obdobje so njen obseg presegli za 7 odstotkov, kljub zmanjšanemu številu zaposlenih. Teh je bilo za 8 odstotkov manj, ker se povečuje število porodniških dopustov.

Dobro poteka letos tudi izvoz, saj so plan celo presegli za 1,7 odstotka. V tujino so prodali za 4,192.000 N DIN izdelkov, do konca tega leta pa jih morajo izvoziti za 16,490.000 N DIN. Podjetje je vseskozi vezano na uvoz materiala, kakršnega naše tovarne še ne izdelujejo. Tu pa se LISCA že vrsto let srečuje z nepremagljivim obzidjem bančnih trdnjav, ki se nikakor ne morejo otresti okornega poslovanja in dodeljevanja deviz po utečenih administrativnih kanalih.

Kamenško: sami gradijo cesto

Kamenško je zaselek nad Krmeljem z lepimi vinogradi. V tem hribovitem kraju so dolgo živeli vaščani sami zase. Lastniki gozdov in vinogradov, ki ležijo ob poti na Kamenško, so sklenili, da naredijo cesto. Vaščani Hinjc, Brezjega, Gomile, Ogorelk in Kamenškega so se z izredno voljo lotili dela. Z lastnimi sredstvi so naredili traso, s prostovoljnim delom pa bodo dokončali še cesto. Že 600 prostovoljnih delovnih ur so zanjo prispevali. Rudolf Flajs z Brezja jim je dal brezplačno pesek iz kamnoloma. Čeprav večina vaščanov pomaga, je potrebno grajati odnos nekaterih, ki nočejo razumeti vrednost tega dela.

Do sedaj je bil dostop na Kamenško zelo težak, saj so morali bolnike prenašati na nosilih v dolino. Z novo cesto bo to močno olajšano, posestniki gozdov bodo lažje prišli do lesa, pa tudi vinogradi ob Kamenškem bodo bolje obdelani. Pri delu je vaščanom pomagala občinska skupščina, ki je dala denar iz cestnega sklada in stroje za graditev ceste.

»RADA BI ŠLA V IMPOLCO«

»Lep je veliki Cirnik in okoliški kraji, čudovit je zrak,« »toda od tega se ne da živeti,« bi bilo treba dopolniti stavek Mariji Kukenberger, 69 let stari ženici s 35 novimi dinarji občinske pomoči in 20 dinarji preužitka. V občinski hiši ima 7 kvadratnih m veliko sobico in ždi pozimi osemljena v njej, ker je ne more primerno segreti. Poleti je hodila, dokler je mogla, pomagat sosedom pri delu, sedaj pa težjega dela ne zmore več. Lansko jesen si je nalomila roko, ni mogla v bolnišnico in se ji ni pravilno zarasla. Šele zadnji dve leti dobiva občinsko pomoč, ko je bila primorana prositi zanjo. Zdaj iz meseca v mesec čaka na 55 novih dinarjev, od katerih živi. Kruha si nima kje speči, prodajalne so daleč v dolini. Pomaga si, kot ve in zna.

»Vrsto let sem bila strežnica pri bolnikih v Ilidži pri Sarajevu in v Gradecu, na stara leta sem se zatekla semkaj. Ker ne bi rada prosila za pomoč, si že dolgo želim v dom v Impolco. Slišala sem, da se tam nekateri ostareli skoraj sami vzdržujejo,« je dejala Marija Kramberger z Velikega Cirnika. (Posnetek M. Legan)

V Gabrijelah kmalu vaški vodnjak

Lepo vreme v zadnjem tednu je prebudilo prebivalce okrog vaškega vodnjaka v Gabrijelah, ki bodo dobile do konca tega meseca lepši videz, ko bodo uredili vodnjak. Potrebno je le še nekaj cementa in peska, da bo delo končano.

D. B.

SEVNIŠKI VESTNIK

PODJETJE ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

razpisuje

na podlagi 9. člena Zakona o urejanju mestnega zemljišča (Uradni list LRS št. 8- 65/63) ter na podlagi 9., 12., 20. in 21. člena Odloka o urejanju mestnega zemljišča skupščine občine Novo mesto ur. vestnik Dolenjske št. 2/64) in 3. točke odločbe skupščine občine Novo mesto št. 023-84/65-2 z dne 29. 12. 1965 o ustanovitvi Podjetja za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij Novo mesto in na osnovi odloka skupščine občine Novo mesto št. 351-027/64-2 z dne 10. 6. 1965 o potrditvi zazidalnega načrta soseske Nad mlini v Novem mestu

PRVI JAVNI NATEČAJ

za oddajo mestnega zemljišča v uporabo k. o. Kandiji (Znančeve njive — Nad mlini)

za izgradnjo stanovanjskih stolpičev, vrstnih hiš ter garaž

1. Mestno zemljišče se oddaja v uporabo najugodnejšemu ponudniku, ki je lahko delovna organizacija, družbeno-politična skupnost ali občan, ne glede na njihov sedež ali bivališče.

2. Predmet natečaja je zemljiški kompleks med Partizansko cesto, potokom Težka voda, Kristanovo ulico in Resljevo cesto v Novem mestu, vse k. o. Kandija, in sicer:

a) za 10 štirinadstropnih stanovanjskih stolpičev na parc. št. 53/1, 53/2, 44/3, 44/4 in 44/2 k. o. Kandija in za 3 dvonadstropne stanovanjske bloke na parc. št. 52 in 67 ter stp. 9/1., 9/2 k. o. Kandija;

b) za 8 pritličnih vrstnih hiš na parc. št. 44/2 k. o. Kandija in za 18 enonadstropnih hiš na parc. št. 48/2, 53/1, 53/3, 27/4 in stp. 589/1 k. o. Kandija;

c) za 120 garaž na parc. št. 44/2, 54/1, 54/2, 54/5 in stp. 8, 6/2, 6/3 in 6/4 k. o. Kandija.

Podrobnejši pogoji zazidave glede višine in razmestitve objektov ter namembnosti površin so določeni z detajlnim zazidalnim načrtom, ki ga je izdelal projektivni biro SGP »Pionir« Novo mesto v letu 1966.

3. Izklicna cena za prispevek investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev gradbenega zemljišča znaša za celoten kompleks za izgradnjo objektov pod 2. točko N-DIN 3,309.727.00.

Poleg tega plača ponudnik odškodnino za zemljišče, ki znaša za celotni kompleks pod 2. točko N-DIN 231.127,00.

Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij Novo mesto izvede z vplačanim prispevkom investitorja pripravo in komunalno ureditev mestnega zemljišča na predmetnem kompleksu v obsegu in izvedbi, kot to predvideva detajlni zazidalni načrt, citiran pod 2. točko razpisa.

Način plačila prispevka investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev se določi po tranšah in fazah izgradnje s pogodbo med Podjetjem za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij ter najugodnejšim ponudnikom, odškodnino za zemljišče pa plača ponudnik takoj po podpisu pogodbe.

4. Najugodnejši ponudnik bo moral zaprositi za izdajo gradbenega dovoljenja v 6 mesecih po podpisu pogodbe, z dejansko gradnjo mora pričeti v enem letu po podpisu pogodbe.

Rok za dokončno zazidavo celotnega kompleksa se določi s pogodbo.

5. Varščina, ki jo mora položiti vsak ponudnik hkrati z vložitvijo ponudbe, znaša N-DIN 100.000,00 in jo mora ponudnik vplačati na račun 521-781-1 (Sredstva za pripravo in komunalno ureditev mestnega zemljišča) z oznako, da je depozit. Potrdilo o vplačilu varščine mora biti priloženo ponudbi.

Varščina se vrne po podpisu pogodbe z najugodnejšim ponudnikom.

6. Rok za preložitev ponudb je vključno osmi dan po uradni objavi tega natečaja.

Vsa potrebna dokumentacija je interesentom na vpogled pri Podjetju za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij.

Ponudbe se morajo vložiti v enem ovitku z oznako »Javni natečaj — Znančeve njive« na naslov: Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij, Novo mesto, Prešernov trg 8.

PODJETJE ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE TREBNJE

Odborniki naj na sejah – odločajo!

Brez živahne razprave, ki naj bi bila običajna za zasedanja skupščine, so sprejeli odborniki odlok o minimalnih tehničnih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini, odlok o preživninskem varstvu kmetov, ki je pomaknil zagarantirane preživnine za 6 tisočakov navzgor, poslušali poročilo o programu sanacije Kemoopreme in o uspešnem poteku sanacije KZ Trebnje ter poročilo komisije za pregled statutov in drugih splošnih aktov podjetij. Končno so brez pripomb potrdili novorazdelitev skoraj 6 in pol milijona občinske dotacije med vse krajevne skupnosti v občini.

Nekateri odborniki so na seji delali vtis, da gradiva niso prebrali, ker ni bilo glede poročil in odlokov, razen nekaj izjem, nobenih bistvenih pripomb. Ne gre slepo potrjevati predlogov, ki jih je pripravila občinska uprava ali neko podjetje. Na sanacijski načrt KEMOOPREME, ki je v vprašanjih notranje organizacije in boljšega poslovanja razmeroma dobro sestavljen, česar pa ne bi mogli trditi za vprašanje tehničnih rešitev in proizvodnje same, ni bilo niti ene pripombe niti vprašanja za pojasnilo. »Podjetje ima perspektivo«, »potrudili se bodo«, niso ekonomski argumenti. Samo čakanje na naročila brez dolgoročneje zagotovljenega dela ali nekega vzporednega serijskega proizvoda je preveč tvegana stvar, za kar imamo izkušnje v bližnji preteklosti. Računsko brisanje nezaželenih postavk, kot npr. izrednih stroškov, je izvedljivo samo na papirju. Rezultati podjetja, ki je sicer naredilo v prisilni upravi korak naprej, niso posebno ohrabrujoči. Že plan je predvideval poslovanje blizu meje rentabilnosti, vendar so bili dejanski stroški v prvih treh mesecih že večji od planiranih v primerjavi z gibanjem celotnega dohodka podjetja. Sanacijski načrt zahteva 58 milijonov starih dinarjev kredita za obratna sredstva, ki bi jih vrnili v štirih letih.

Ali gredo odborniki tako neprizadeto preko odločitev o družbenih sredstvih in dajejo potuho drugim delovnim organizacijam, ki se ponavadi streznijo šele, ko že zabredejo v težave?

M. LEGAN

TO IN ONO IZ ŠENTRUPERTA

■ **V ŠENTRUPERTU PRAVIJO**, da je težko navdušiti ljudi za skupne akcije. Na sestanke, na katerih naj bi se pogovorili o težavah vaščanov, neradi hodijo. Taki so celo nekateri odborniki. Okoličani so malo bolj podjetni. Na Kotu, Vrhu in Hrastnem ter delno na Okrogu so začeli urejati pota, vendar je delo zastalo, ker celo gramoza niso hoteli vaščani dati.

■ **KS ŠENTRUPERT JE DOBILA** v upravljanje grad Veselo goro in tudi nekaj denarja za ureditev. Del gradu bo dala turističnemu društvu, ki bo v njem uredilo gostišče.

■ **PROTI KONCU APRILA** so na Homu lovci že imeli izkopane temelje in delno urejeno okolico za lovsko kočo. Montažna koča bo prijetno zatočišče lovcev, ki jih bo lovska strast prignala v bogata lovišča na Hom.

■ **JABLANIŠKI OKOLIŠNIMA** dostave pošte, pošto raznosijo kar šolski otroci. To nekako gre, dokler je v šoli pouk. V počitnicah pa morajo upokojenci, ki jih je tod razmeroma mnogo, vsak mesec daleč v dolino po pokojnino. Vaščani teh vasi redno opozarjajo na pomanjkljivosti, vendar očitno zaman.

■ **ŽE DOLGO** se prebivalci teh krajev pritožujejo nad veliko škodo, ki jim jo povzroči divjad. Srn je toliko, da pridejo celo podnevi v bližino bivališč. Odškodnine so mnogo prenizke. Na zadnji seji sveta za kmetijstvo so odločili, da je treba stalež divjadi zmanjšati. Uresničitev tega bi Jablaničani toplo pozdravili.

■ **IVAN KRAJEC**, znan organizator krojnih tečajev, je ponudil DU, da bi vodil 16-dnevni tečaj v Trebnjem. DU mora najprej ugotoviti, če je zanimanje za to koristno in uporabljivo veščino.

PODJETJE ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

razpisuje

na podlagi 9. člena zakona o urejanju mestnega zemljišča (Uradni list LRS št. 8-65/63) ter na podlagi 9., 12., 20. in 21. člena Odloka o urejanju mestnega zemljišča skupščine občine Novo mesto (Ur. vestnik Dolenjske št. 2/64) in 3. točke odločbe skupščine občine Novo mesto št. 023-84/65-2 z dne 29. 12. 1965 o ustanovitvi Podjetja za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij Novo mesto in na osnovi odloka skupščine občine Novo mesto št. 351-026/63-1 z dne 29. 3. 1966 o potrditvi ureditvenega načrta središča Novega mesta

PRVI JAVNI NATEČAJ

za oddajo mestnega zemljišča v uporabo k. o. Novo mesto ob Cesti komandanta Staneta

za izgradnjo dvonadstropne poslovno-stanovanjske stavbe

1. Mestno zemljišče se oddaja v uporabo najugodnejšemu ponudniku, ki je lahko delovna organizacija, družbeno-politična skupnost ali občan, ne glede na njihov sedež ali bivališče.

2. Predmet natečaja je zemljišče ob Cesti komandanta Staneta na stp. št. 6/1 k. o. Novo mesto v skupni meri 236 m² za gradnjo dvonadstropne poslovno-stanovanjske stavbe.

Podrobnejši pogoji zazidave glede mikrolokacije, višine in zunanje podobe objekta so določeni s sprejetim ureditvenim načrtom za središče Novega mesta in s študijo fasadne ureditve Ceste komandanta Staneta.

3. Izklicna cena za prispevek investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev gradbenega zemljišča znaša za izgradnjo objekta pod 2. točko te objave N-DIN 52. 352,00.

Poleg tega plača ponudnik odškodnino za zemljišče, ki znaša N-DIN 4.248,00.

Podjetje za stanovanjsko gospodarsto in urejanje naselij Novo mesto izvede z vplačanim prispevkom investitorja pripravo in komunalno ureditev mestnega zemljišča na predmetni lokaciji v takšnem obsegu in izvedbi, da bodo ob dograditvi objekta možni vsi priključki na glavne vode.

Prispevek investitorja k stroškom za pripravo in komunalno ureditev mestnega zemljišča in odškodnino za zemljišče plača ponudnik takoj po podpisu pogodbe med Podjetjem za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij in najugodnejšim ponudnikom.

4. Najugodnejši ponudnik bo moral zaprositi za izdajo gradbenega dovoljenja v 6 mesecih po podpisu pogodbe, z dejansko gradnjo mora pričeti v enem letu po podpisu pogodbe. Rok za dokončanje objekta je 1 leto po dejanskem pričetku del.

5. Varščina, ki jo mora položiti vsak ponudnik hkrati z vložitvijo ponudbe, znaša N-DIN 2.000,00 in jo mora ponudnik vplačati na račun 521-781-1 (Sredstva za pripravo in komunalno ureditev mestnega zemljišča) z oznako, da je depozit. Potrdilo o vplačilu varščine mora biti priloženo ponudbi.

Varščino se vrne po podpisu pogodbe z najugodnejšim ponudnikom.

6. Rok za predložitev ponudb je vključno osmi dan po uradni objavi tega natečaja.

Vsa potrebna dokumentacija je interesentom na vpogled pri Podjetju za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij.

Ponudbe se morajo vložiti v enem ovitku z oznako »Javni natečaj — Cesta komandanta Staneta« na naslov: Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij, Novo mesto, Prešernov trg 8.

PODJETJE ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

Trenutno ne gradijo v trebanjski občini niti enega stanovanja v družbeni lastnini. Od lanske jeseni stoje neometani zidovi 6 nedokončanih blokov s 66 stanovanji. Stanovanja so grajena za trg in jih ne bodo dokončali, dokler ne bodo kupljena in plačana. K zastoju je delno pripomogel tudi nov način gospodarjenja s stanovanji, ko morajo podjetja sicer obvezno namensko odvajati denar za stanovanja, niso pa dolžna, da ga združujejo, kot je bilo prej, ko je bil stanovanjski sklad. Na sliki so bloki v mirenskem naselju »Moj dom«, ki ima ime po nekdanji stanovanjski zadrugi, ki je pomagala graditi zasebnikom enodružinske hišice v tem naselju. (Foto: M. Legan)

TEKMOVANJE V POZNAVANJU NARODNIH HEROJEV

Mirna in Mokronog zmagovalca

V počastitev 25-letnice ustanovitve OF je bilo 26. aprila v polni dvorani prosvetnega doma v Trebnjem zelo zanimivo 3-urno tekmovanje šolarjev 7. in 8. razredov v poznavanju življenja in borb naših narodnih herojev. V skupini 7. razredov je zmagala ekipa osnovne šole Mirna, ki so jo sestavljali Bojana Markič, Darinka Vidmar in Meta Gričar. Zbrali so 29,5 točk od 30 možnih. Sledijo: Trebnje (29 točk), Šentrupert (28), Mokronog (27,5) in Veliki Gaber (24,5). Še bolj izenačeno je bilo znanje učencev 8. razredov, kjer je po presenetljivo točnih odgovorih osvojilo vseh 5 ekip enako število točk — 29,5. Vsa dodatna vprašanja, in teh ni bilo malo, so izločila le Veliki Gaber in Šentrupert. Ker ni bilo mogoče ugotoviti, kdo od zadnjih treh zasluži nagrado, so morali odločiti z žrebom. Gledalci, ki so vneto bodrili svoje ljubljence, se dolgo niso mogli sprijazniti z odločitvijo, da je izbrana za najboljšo ekipo mokronoška v postavi **Alenka Uhan, Mirko Pungerčar in Ludvik Fric.** Za nagrado so prejeli člani zmagovitih ekip nalivna peresa, drugi udeleženci pa patentne svinčnike.

Med tekmovanjem so nastopili harmonikarski zbor glasbene šole pod vodstvom **Staneta Pečka**, šolski pevski zbor pod taktirko učitelja petja ter recitatorji. V odmoru je nastopil mladi trebanjski zabavni ansambel. Obiskovalci so bili z večerom, ki je bil svojevrstna počastitev pomembnega jubileja, zelo zadovoljni.

Male Dole: si žele nazaj?

Da kmetje še sedaj ne razlikujejo, kaj so davki in kaj drugi prispevki, kar mečejo v skupen koš, potrjuje tudi naslednja zgodba. Čeprav je komisija za razvrstitev zemljišč v proizvodne okoliše uvrstila njive in košenine v Malih Dobah v 4. proizvodni okoliš, ki je davka oproščen, so zaradi povečanega prispevka za socialno zavarovanje dobili letos povečane akontacije. Začudeni ob tem so brž sestavili pritožbo na občinsko upravo, v kateri so se pritožili na uvrstitev, češ da si komisija njihovih zemljišč sploh ni ogledala, čeprav je prehodila večino njiv in travnikov. Si mar želijo nazaj v drugi proizvodni okoliš?

Sprejem štafete 15. maja

V nedeljo, 15. maja, bo v Trebnjem ob 15. uri svečan sprejem mladinske štafete, ki bo prišla v našo občino iz Radohove vasi. Po 10-minutnem postanku bo mladina štafetno palico odnesla proti Mokronogu, kamor bo prispela ob 16. uri. Na Pijavicah jo bo prevzela sevniška mladina.

Večina za samoprispevek

Zbori volivcev v trebanjski občini, na katerih naj bi se občani odločili, če so voljni prispevati za ureditev šol, gredo h kraju. Od štiridesetih jih je bilo opravljenih že več kot tri četrtine. Ker je prišlo na nekatere premalo ljudi, jih bodo morali ponoviti. Večinoma so bili občani za prispevek, in so do sedaj vse krajevne skupnosti, kjer so zbore izvedli, sprejele to odločitev.

IZJAVA

8. oktobra 1964 smo objavili v našem tedniku članek z naslovom »ODKRIT RAZGOVOR O TREBANJSKEM KMETIJSTVU«, v katerem je bilo tudi nekaj kritičnih misli o pojavih alkoholizma pri vodilnih posameznikih v zadrugi. V zvezi s tem člankom izjavlja uredništvo lista, da s kritiko v tem sestavku ni imelo namena žaliti inž. Voljča Branka, Kožamelja Toneta, Lorenci Janeza, Gerdena Franca, inž. Kotarja Draga, Babnika Lojzeta, inž. Borštner Tončko, Marina Vilka, Jarma Ignaca in Hočevarja Franca, ki so bili takrat vodilni uslužbenci zadruge. Za navedene nimamo razloga, da bi jim glede tega karkoli očitali.

Iz hleva skladišče za krompir

Področje Velike Loke, Šentlovrenca in Velikega Gabra je znano središče dobrega semenskega in merkantilnega krompirja. Pred tremi leti so bili že narejeni načrti za novo stovagonsko skladišče krompirja na Veliki Loki, vendar zanj ni bilo denarja. Ker je skladiščenje krompirja že dolga leta pereče, se je KZ Trebnje odločila, da preuredi hlev za pitanje goveda v Šentlovrencu v skladišče za krompir. Pitališče je zgradila nekdanja šentlovrenska zadruga, je pa majhno in nima prave krmne baze, zato menijo, da bo skladišče bolj koristno. Predračun za preureditev je 15 milijonov starih dinarjev.

Poravnalni svet v Tržišču je lani uspešno deloval. Med sprtimi strankami je dosegel 36 poravnav in le malo je bilo primerov, da poravnalni svet ni mogel sporov poravnati.

Krajevni praznik Trebnjega in Dolenje Nemške vasi

Prebivalci KS Trebnjega in Dol. Nemške vasi bodo praznovali 15. maja na dan, ko je Gubčeva brigada osvobodila Trebnje, krajevni praznik. Ta dan bo v Trebnjem ob 6. uri zjutraj igrala godba budnico, ob 8.30 bo slavnostna seja, nato pa komemoracija pred spomenikom s slavnostnim govorom, petjem in recitacijami. Dopoldne bo tudi tekmovanje strelcev, popoldne pa sprejem štafete. Podoben program bo tudi v Dol. Nemški vasi.

Kmalu delo v novi dvorani?

Nedavno je komisija za tehnični prevzem pregledovala novo dvorano Tovarne šivalnih strojev na Mirni, vendar še ni mogla dati uporabnega dovoljenja, ker nimajo vseh soglasij glede odpadnih voda in varnosti pri delu, kar dajo republiški organi. Prostore kljub temu že delno vseljujejo, ker prihajajo deli opreme. Hkrati bodo postopoma zaposlili tudi več novih delavcev. V kratkem bo komisija znova pregledala objekt in ugotavljala, če ustreza predpisom, da bodo z delom v njem lahko začeli.

TREBANJSKE NOVICE

REELEKCIJA V NOVOMEŠKI OBČINI

Ustoličenje starih direktorjev

Novega direktorja je dobila samo ena delovna organizacija

V novomeški občini smo imeli v 21 delovnih organizacijah direktorje, ki so bili na položaju več kot osem let. Dva sta imela visokošolsko izobrazbo, dva višješolsko, trije srednješolsko, dva nepopolno srednješolsko, deset jih je imelo obrtno šolo, eden pa samo osnovno šolo. Razpise za nove direktorje je takoj objavilo osemnajst delovnih organizacij, v treh — šolah — pa so vodilna delovna mesta razpisali šele v aprilu, ker prosvetni delavci lahko menjajo delovna mesta le ob koncu šolskega leta.

Na osemnajst razpisov se je javilo 20 kandidatov, od tega trije novi in sedemnajst dotedanjih direktorjev. V dveh organizacijah se na prvi razpis ni nihče javil, šele po drugem razpisu sta delovni mesti zasedla prejšnja direktorja. Od novih kandidatov za direktorje je bil **sprejet le eden**, medtem ko so razpisana mesta v drugih delovnih organizacijah zasedli prejšnji direktorji. Ostalo je spet vse po starem: **pri istih direktorjih in njihovi izobrazbi.**

Seveda se bo marsikdo vprašal, zakaj tako. Poskušajmo najti odgovor! Začnimo pri razpisih. Ko smo jih brali, smo približno že vedeli, kakšni možje vodijo delovne organizacije in da pretežno prevladuje želja, da bi stari še nadalje sedeli na stolčkih, kjer so bili prebili po osem do petnajst let. Kar osem razpisov se je namreč omejilo samo na pogoje, ki so jih izpolnjevali dotedanji direktorji. Deset delovnih organizacij je sicer »zahtevalo« bolj izobražene, v isti sapi pa navedlo pogoje, ki so ustrezali izobrazbeni stopnji in sposobnosti ljudi, ki so do zdaj sedeli na direktorskih mestih. Samo tri delovne organizacije so v razpisih želele, da bi jih vodili direktorji z boljšo izobrazbo, kot so jo imeli dotedanji.

Možnost, da se prejšnji obdržijo, so torej dali že predpisi. Če smo te predpise malo bolj pretehtali, smo lahko še ugotovili, da zahtevajo od kandidatov večletno prakso na vodilnem delovnem mestu, kar seveda najbolj ustreza prejšnjim direktorjem. Dodajmo k temu še dejstva, da so bila direktorska delovna mesta razpisana v kratkem času, da zanje profilov nismo imeli, da tudi člani delovnih skupnosti niso kaj veliko vedeli o reelekciji in njenem pomenu ter da se strokovnjaki niso ravno tepli za taka delovna mesta, pa imamo odgovor na vprašanje, zakaj so delovne organizacije »ustoličile« prejšnje direktorje. Tako se zdi, da smo šli v reelekcijo samo zato, da smo zakon formalno zadovoljili.

IVAN ZORAN

SOS OBČINSKE SKUPŠČINE DELNO USLIŠAN

Res le 26 delovnih organizacij za pomoč strokovnim šolam?

66 delovnih organizacij v novomeški občini molči ob priporočilu občinske skupščine, naj prispevajo vsaj 1,5 odstotka sredstev za vzdrževanje strokovnega šolstva – Tudi s simboličnimi prispevki financiranja strokovnih šol ne bomo rešili

Do 26. aprila je predsednik občinske skupščine v Novem mestu Sergij Thorževskih podpisal 25 pogodb (od 26 poslanih), s katerimi so se delovne organizacije obvezale, da bodo denarno podprle strokovno šolstvo. Podpisal ni pogodbe samo s Hotelom Kandija, ker je ta delovna organizacija navedla, da je pripravljena za strokovne šole prispevati le 50.000 S-DIN (!), s čimer pa ne bi bila izpolnjena obveznost podjetja za vzdrževanje strokovnega šolstva. V ISKRI bodo o priporočilu razpravljali, ko bo sprejet plan za 1966. Osem delovnih organizacij REMONT iz Straže, SDK iz Novega mesta, Splošna bolnišnica, Podjetje za PTT promet in druge — je odgovorilo, da ne bo nič prispevalo. 66(!) delovnih organizacij na priporočilo ni dalo glasu od sebe. Tudi še ni znano, ali se nameravajo oglasiti, vendar pa se zdi, da spričo molka nimamo kaj posebnega pričakovati.

Iz podpisanih pogodb je razvidno, da so se za želeno stopnjo 1,5 odst. od bruto osebnih dohodkov odločile samo tri delovne organizacije iz Novega mesta: NOVOTEKS, Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij ter FOTOTEHNIKA. Največ — trinajst — delovnih organizacij je sklenilo, da bo za vzdrževanje strokovnega šolstva odvedlo 1 odstotek od bruto osebnih dohodkov zaposlenih. S tem so ugodile republiškemu priporočilu, naj delovne organizacije prispevajo za strokovno šolstvo 1 odstotek od bruto osebnih dohodkov. Za 0,8 odstotka se je odločilo KGP Brežice, za 0,5 odst. pa LABOD in kmetijska zadruga iz Novega mesta ter BOR iz Dolenjskih Toplic. Pet delovnih organizacij je sklenilo za strokovno šolstvo prispevati pavšalne zneske: NOVOLES 17.500 N-DIN, GG Novo mesto 5.000 N-DIN, občinska od bruto osebnih dohodkov, Vodna skupnost Dolenjske 5.000 N-DIN, občinska skupščina 2.000 N-DIN, Pekarna in slaščičarna 1.600 N-DIN in Hotel Kandija 500 N-DIN.

Pomoč za letovanje 270 otrok

Komunalni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu je prispeval sredstva za letovanje 270 otrok iz petih dolenjskih občin. Letos bo 140 otrok odšlo na morje v Debeli rtič, 30 v Kraljevico (Šiljevico), 70 v Martuljk in 30 v Rakitno. 150 otrok iz krške občine bo razen tega odpotovalo na letovanje v Rovinj, trebanjski otroci bodo s taborniki na 14-dnevnem taborjenju, otroci metliške in črnomaljske občine pa bodo skupaj z najmlajšimi iz novomeške občine letovali v domu RK v Fazanu, kjer se jih bo v treh izmenah izmenjalo 170. Taborniki, člani PARTIZANA in novomeški učiteljiščniki bodo počitnice preživeli pri Piranu. Sredstva za dopuste nameravajo zbirati tudi v tednu RK. Vse to so sklenili predstavniki dolenjskih občin na posvetu, sklicanem na pobudo obč. odbora RK v Nove mmestu. Hvaležni so za razumevanje novomeškega zavoda za socialno zavarovanje.

MARJAN TRATAR

Velika metla je potrebna

Vasi in mesta niso čista, zato zatrjujejo organizatorji akcij letošnjega tedna Rdečega križa, da je potrebna velika metla za pometanje nesnage. V Novem mestu so se predstavniki turistične zveze in društva planincev, tabornikov, komunalcev in RK dogovorili za skupno delo v ta namen.

M. T.

Marija Jereb in Niko Rihar

VI. kongresa Socialistične zveze Jugoslavije se bosta iz novomeške občine udeležila Marija Jereb in inž. Niko Rihar. Za ta dva delegata se je odločila občinska konferenca SZDL, ki je bila 24. aprila v Novem mestu.

„Jasnovidnost" - kalna in brez sorazmerij

Predvidevanja gospodarskih organizacij sprejeta, vendar s precej hudo kritiko odbornikov občinske skupščine

Gospodarski načrt za leto 1965 so delovne organizacije uresničile z velikimi napori. Da je šlo »za las«, se vidi po nekaterih podatkih. Tako je družbeni proizvod presegel plan komaj za 0,2 odst., plačana realizacija za 0,3 odst., narodni dohodek za 1,9 odst., medtem ko je izvoz, čeprav je bil v primerjavi z letom 1964 večji za 28,4 odst., obtičal pod »plansko črto«, kar za 7,8 odst. Manjše so bile tudi investicije v osnovna sredstva, pri splošnih družbenih dejavnostih kar za 15 odst. manjše, kot je predvidel gospodarski načrt. Razen industrije in prometa so lanskoletne darske panoge. Industrija planom zaradi tega, ker je no stekla in ker je IMV novih ekonomskih ukrepih.

Na podlagi teh in drugih podatkov, ki jih tukaj ne omenjamo, ter ob upoštevanju proizvodnih in tržnih razmer v prvem letu izvajanja gospodarske reforme so gospodarstveniki predvideli razvojne možnosti v letu 1966. Odbornikom, ki so ta predvidevanja pretresali na seji 26. aprila, niso poslali debelih knjig s proizvodnimi in proračunskimi načrti. Od letos dalje vsakoletnih družbenih planov ne bomo več sprejemali, temveč bodo šle v razpravo letne analize o izpolnjevanju srednjeročnega plana.

Oceno razvoja gospodarskih in splošno družbenih dejavnosti v letu 1966 je obrazložili načelnik oddelka za gospodarstvo pri ObS Novo mesto Marjan Simič.

Na podlagi podatkov, ki so jih poslale gospodarske in druge delovne organizacije, so gospodarstveniki izračunali, da se bo družbeni bruto proizvod letos povečal (v plačani realizaciji) za 9,7 odstotka. Glede na to, da so nekatere gospodarske panoge predvidele manjšo realizacijo kot v letu 1965, bi takšno povečanje ustrezalo. Seveda pa bi se tu vsak vprašal: »Kaj pa tiste posledice reforme, ki delovnim organizacijam prinašajo koristi?« Tudi odborniki so se tako vprašali, zato so bila predvidevanja, ki reformo le premalo upoštevajo, deležna hude kritike.

Kritiko so gradili ob nesorazmerjih, razvidnih iz nekaterih naslednjih podatkov: materialni stroški naj bi se letos povečali (zlasti v industriji) za 16 odstotkov, osebni dohodki za 17,7 odstotka in sicer ob produktivnosti, ki bi bila le za 6,2 odstotka večja od lanske. Razen tega nameravajo gospodarske organizacije znižati poslovne sklade za 35 in sklade skupne porabe za 28 odstotkov. Problem obratnih sredstev žuli gospodarske organizacije že vrsto let in jih bo verjetno še, če ga bodo reševale s krediti. Ob stanju, kakršno se iz predvidevanj za leto 1966 nakazuje, pa najbrž ni pričakovati kakšne pomembne prelomnice. Investicijske naložbe naj bi bile letos (v gospodarstvu in splošno družbenih dejavnostih za 23,4 odstotka manjše kot lani. Precej — za 43 odstotkov — pa naj bi se povečal izvoz, od tega 73 odst. blaga na konvertibilno področje.

V razpravi so predvsem menili, naj bi v prihodnje samoupravni organi v delovnih organizacijah trezneje presodili možnosti za nadaljnji porast proizvodnje in dohodka. Skupščina je sklenila, da bo na prihodnjih sejah med drugim obravnavala kadrovsko problematiko, saj je uspešno izvajanje gospodarske reforme prejkone v rokah strokovnjakov in sposobnih vodilnih mož. Gospodarskim organizacijam je bilo priporočeno, naj začno obravnavati rezultate prvega tromesečja, iz česar naj bi ugotovili, ali so letošnja predvidevanja pravilna ali ne.

RAZPRAVLJAMO O STATUTIH DELOVNIH ORGANIZACIJ

Pomanjkljivosti – nalezljiva bolezen

Ponekod si zakon delovne organizacije zamišljajo kot štreno nejasnih besedil — Spotikljiva poslovna tajnost in pristojnost kaznovanja

Do 26. aprila so člani občinske komisije za zakonodajno pravne zadeve pregledali še osem statutov delovnih organizacij v novomeški občini. Za obravnavo v občinski skupščini so predlagali šest statutov, dva pa kritične presoje nista prenesla. 45 delovnih organizacij statutov še ni poslalo na pregled.

Tokrat pregledani statuti delovnih organizacij bolehajo za neštetimi pomanjkljivostmi in »formulacijami«, ki so v nasprotju z zakonom. Imajo preveč in premalo ustreznih določb. V več statutih so odveč določbe, da smejo direktor in vodje služb izrekati disciplinske kazni, ker pravi temeljni zakon o delovnih razmerjih, da lahko to opravljajo le kolektivni organi. Ponekod so v statutih pozabili na določbe o številnosti delavskih svetov, letnih dopustih, načinu objav statutov in drugih aktov ter podobno. Hude preglavice je sestavljavcem statutov delala poslovna tajnost; eni je sploh niso vnesli, drugi pa so jo »prisodili« neustreznemu organu. Vse je »posekal« statut Komunalnega podjetja. Pisan je v jeziku, ki ga preprosti delavci ne razumejo in zamotan v nejasnosti. Komisija je še ugotovila, da je to statut, ki ga je podjetje imelo že leta 1964, le da ima dve manjši spremembi. Seveda tak statut ne more zadovoljiti, še zlasti ne, če namesto prečiščenih (ustreznih) besedil prinaša pomanjkljivosti. Statut tudi ne more in ne sme biti kopija »starega«. Razvoj se ni ustavil, zato se s starimi določbami ne da »krojiti« novega življenja v delovnih organizacijah.

Navedli smo nekaj najbolj značilnih pomanjkljivosti statutov, ki so bili poslani v obravnavo občinski skupščini. Nikogar ne nameravamo »raztrgati«, hočemo samo opozoriti, da ne spada vse v statut, česar se med sestavljanjem mimo. Statut je zakon delovne organizacije, zato naj bo precizen, konkreten, predvsem pa — slovenski.

Na drugi strani ulice

Hočem kupiti knjigo. Stopim v knjigarno (V Ljubljani, Novem mestu ali kjerkoli) in povem naslov knjige. Na odgovor, ki ga največkrat slišim, sem postal že alergičen. Včasih je očitno, da neko knjigo imajo, vendar prodajalčev glas zatrjuje: »Nimamo«. Morda bi bilo dobro, ko bi imel prodajalec v knji-

LABOD št. 39

garni seznam knjig, saj se je končno res težko znajti med toliko naslovi . . .

Zadnjič se mi je zgodilo nekaj neverjetnega, da nekaj minut nisem prišel do sape. Kupoval sem namreč srajco. V Novem mestu je tovarna Labod, in kaj naj bi bilo lažjega, kot kupiti srajco te znamke! Iskal sem jo v nekaj trgovinah, vendar brez uspeha. Toda to mi ni vzelo sape, pač pa čisto nekaj drugega. Ko je prodajalka v novomeški Modi prizadevno iskala med sto in sto škatljami s srajcami, pa ni našla ustrezne številke, me je prijazno povabila, naj se oglasim popoldne. Naročili bodo v tovarni, naj dostavijo trgovini odgovarjajočo številko. Nenavadna prizadevnost, mar ne? Prizadevnost, ki v resnici zasluži pohvalo!

ak

Razvitje prapora krajevne organizacije ZB v Škocjanu, ki je bilo 1. maja, je privabilo v Škocjan veliko množico ljudi in se je spremenilo v pravi ljudski praznik. (Foto: Polde Miklič)

NOVOMEŠKA KOMUNA

»KAJ VEŠ O PROMETU?« V ŽUŽEMBERKU 24. APRILA

Tekmovanje pri baterijah in petrolejkah

Učenci s Prevol so prišli v Žužemberk peš – Za najboljše ekipe nagrade – Zmagovalec (Dol. Toplice) znan šele po odgovorih na dodatna vprašanja

24. aprila popoldne, bila je nedelja, se je v žužemberški prosvetni dvorani zbralo devet tričlanskih ekip na občinsko tekmovanje učencev osnovnih šol v znanju s področja prometne varnosti in vzgoje. Gostitelja Žužemberk in Novo mesto sta dala dve ekipi, po eno pa Brusnice, Prevole, Dolenjske Toplice, Stopiče in Mirna peč. Strokovna komisija je morala prvaka dobiti z dodatnimi vprašanji, ker so ob koncu rednega tekmovanja tri ekipe — Žužemberk, Dolenjske Toplice in Novo mesto — zbrale enako število točk. Končni zmagovalci so bili pionirji iz Dolenjskih Toplic, drugi so bili pionirji Žužemberk II, tretje pa Novo mesto I. Tekmovali so tudi s kulturnim programom. Pri tem so se najbolje izkazali Novo mesto, Žužemberk in Brusnice. Nastopajoče ekipe, zlasti najboljše, so čakale lepe nagrade, darila raznih delovnih organizacij: zmagovalci so dobili kolo, Žužemberčani fotografski aparat, Novomeščani električni gramofon, drugi pa fotoaparat, štoparice (ure), zvočnike in nogometno žogo. Čeprav med tekmovanjem v dvorani ni bilo luči, so obiskovalci iz Žužemberka in okolice skoraj povsem zasedli prostor in tekmujoče učence bodrili ob baterijah in petrolejkah. Prevolski pionirji so prišli v Žužemberk peš, ker vodstvo tamkajšnje šole ni sporočilo prireditelju, da bi poslal avto.

Zakaj je kiosk zaprt

Prav bi bilo, ko bi vsaj v turistični sezoni kako drugače uredili prodajanje časopisov na novomeški avtobusni postaji. Kiosk bi moral biti odprt vsaj ob 7. uri zjutraj, da bi lahko potniki, ki potujejo proti Zagrebu in proti Ljubljani, kupili časopise. Okoli 7. ure je namreč v obe smeri največ avtobusov. Zdaj pa se dogaja, da se potniki in turisti zaman ozirajo proti zaprtemu kiosku. Prodajo časopisov na avtobusni postaji bi bilo treba urediti tudi ob nedeljah in ob praznikih, ko je promet na njej najbolj živahen. -t

Obresti dohodek občine

Občinska skupščina v Novem mestu je 26. aprila sprejela odlok, po katerem bodo komunalna dejavnost, dejavnost turističnega posredovanja ter krojaštvo, šiviljstvo in čevljarstvo plačevali od poslovnih skladov obresti po stopnji 1 odst., druge storitvene obrti in gostinstvo pa obresti po stopnji 2 odst. Obresti, ki jih bodo delovne organizacije plačevale po določbah tega odloka, bodo dohodek občine, tako zbrana sredstva pa bodo naložili na kreditni sklad banke. Gasilstvo, pogrebni zavod ter restavracije in menze so teh dajatev oproščeni.

Otočec: 89,550 S din za Indijo

Za lačne v Indiji je krajevna organizacija Rdečega križa na Otočcu zbrala 26.200 S-dinarjev, pomladkarji na območju šole 36.850 S-dinarjev, hotel Grad Otočec pa je sam prispeval 26.500 S-dinarjev. Prispevek Otočca, ki ima 54 hiš, je zadovoljiv. Zaposleni so dali zaslužek enega ali dveh dni.

Gozdni požar pri Podlipi

19. aprila je Dominik Štravs iz Srednjega Lipovca pripravljal v svojem gozdu drva in zakuril ogenj. Ker je rasla okrog ognja resa, se je vžgala in požar se je hitro razširil na podrast v gozdu. Vaščani Srednjega Lipovca, ki so bili na bližnjih njivah niso takoj priskočili na pomoč, tako da se je požar razširil na 1 ha površine. Čez nekaj časa so prispeli gasilci z Dvora, ki so odstranili nekatere tleče panje, sicer pa je bil požar že medtem udušen.

M. S

Na sliki vidite skupino prostovoljnih delavcev, ki so konec aprila pomagali graditi cesto na Javorovico. Delali so vneto, uspeh pa je bil viden. Vsi so sklenili, da bodo pri gradnji za prebivalce Javorovice pomembne ceste sodelovali še naprej (Foto: Polde Miklič)

Cesta na Javorovico do 4. julija

Krajevna skupnost Šentjernej gradi v sodelovanju z družbenimi organizacijami in prebivalci cesto, ki bo povezala Javorovico z ostalim svetom

V nedeljo, 24. aprila, so se na cestnem priključku, ki bo povezal Javorovico s cesto iz Šentjernejske doline preko Gorjancev v SR Hrvatsko, zbrali mnogi prostovoljni delavci. Z gradnjo tega za Javorovico zelo pomembnega priključka so začeli že leta 1965. Veliko je pomagala krajevna skupnost Šentjernej, zaradi zime in pa ker je zmanjkalo denarja, pa so se dela za nekaj časa ustavila.

Zdaj delo spet nadaljujejo. Pobudo za nedeljsko udarniško delo je dal odbor združenja borcev v Šentjerneju. 3. julija namreč nameravajo odkriti na Javorovici spomenik borcem Cankarjevega bataljona, ki so padli tu v znanem spopadu. Vabilu Zveze borcev se je odzvalo več kot 80 ljudi. Med njimi so bili mnogi bivši borci NOB, domačini in precej šolske mladine, ki je prišla na delo s štirimi učitelji. Največ razumevanja so pokazali v sindikalni podružnici ISKRE in v osnovni šoli Martina Kotarja. KGP Brežice in GG Novo mesto sta obljubili minerce za razstreljevanje skal. Še nekaj tako dobro organiziranih delovnih akcij prebivalcev, pa bo cesta narejena.

P. MIKLIČ

V NOVOMEŠKI OBČINI JE SPREJET ODLOK, KI PRAVI:

V eno hišo samo enega gospodarja!

Odborniki občinske skupščine v Novem mestu zahtevajo pojasnilo, zakaj imamo osem organizacij za gospodarjenje s stanovanji v družbeni lastnini

V novomeški občini je okoli 2400 stanovanj v družbeni lastnini. S 1400 stanovanji gospodari Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij, z drugimi pa ostala stanovanjska podjetja, ki jih je sedem. S stanovanji v eni hiši gospodari ponekod v občini več stanovanjskih organizacij, kar pa ni gospodarno. Občinska skupščina je 26. aprila sprejela odlok, ki pravi, naj s stanovanji v eni hiši gospodari samo ena stanovanjska organizacija. Organizacije za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini se morajo sporazumeti, katera bo sprejela gospodarjenje. Če sporazuma ne morejo doseči v enem mesecu po uveljavitvi odloka, postane gospodar take hiše Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij v Novem mestu. Direktor tega podjetja Miha Hrovatič je na seji občinske skupščine povedal, da se svet stanovalcev kot upravni organ Podjetja za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij tudi ne bo prej sestal, dokler ne bo rešeno vprašanje gospodarjenja s stanovanji v družbeni lastnini. Občinska skupščina je podjetju podaljšala rok za konstituiranje. Odbornik Miha Počrvina je na seji zahteval pojasnilo, kaj je privedlo do osnovanja osmih organizacij za gospodarjenje s stanovanji v družbeni lastnini.

■ **Narodni dohodek prebivalstva** v novomeški občini se vidno povečuje. Leta 1963 je znašal 378.409 din, leto kasneje 460.640 din, lani pa že 500.000 din na prebivalca.

■ **V iniciativnih odborih za ustanavljanje krajevnih skupnosti** je sodelovalo 275 občanov, razprav v krajevnih skupnostih pa se je udeležilo 1.630 ljudi. Osnutke statutov krajevnih skupnosti so razmnožili in tako omogočili, da bi se z njimi seznanil najširši krog občanov in dal svoje pripombe.

■ **Krajevne skupnosti** v novomeški občini so lani napravile za okoli 105 milijonov dinarjev del.

Gojko Foršek prvi med posamezniki

Tudi letos je balinarska sekcija SŠD Železničar pričela sezono z organizacijo prvenstva posameznikov, katerega se je udeležilo 20 tekmovalcev. Balinanje je med železničarji zelo priljubljeno, saj predstavlja prijetno sprostitev po težkem delu.

V začetnih igrah so, kakor je bilo pričakovati, zmagovali znani tekmovalci Legiša, Bratož, Istenič in drugi. Polfinalne igre so prinesle prava presenečenja, saj so se v finale uvrstili Gantar, Vrbinc in Foršek. V medsebojnem srečanju je Foršek najprej premagal Gantarja z rezultatom 13:1, nato pa še Vrbinca s 13:0 in tako zasluženo postal prvi zmagovalec letošnjega prvenstva posameznikov balinarske sekcije SŠD Železničar — Novo mesto.

RUDI MRAZ

Parkirišče pa je prazno

Ko smo lani proslavljali 600-letnico Novega mesta, je bil pri novomeškem prosvetnem domu urejen lep parkirni prostor za osebne avtomobile. Ugotovimo lahko, da ostaja ta prostor ob vseh kulturnih prireditvah v prosvetnem domu skoraj prazen, lastniki osebnih avtomobilov pa še vedno parkirajo pred stavbo, kjer je včasih pravcata gneča motornih koles, osebnih avtomobilov, pa še kak tovornjak se znajde tam.

Povsod v svetu imajo strogo urejen režim parkiranja, pri nas pa gre še vedno bolj po domače. Mar se ne bi dalo tudi od naših voznikov zahtevati, naj parkirajo na urejenem parkirišču? Miličnik, ki bi nedisciplinirane vsaj včasih pozval k redu, ne bi bil odveč!

Vprašanje zase pa je Prešernov trg, na katerem parkirajo tovornjaki. Tam je v bližini živilski trg, tam so ozke ulice, tam je tudi prosvetni dom, da o stanovalcih v okoliških stavbah niti ne govorimo. S hrupom motorjev, ki jih vozniki prižigajo v zgodnjih jutranjih urah, motijo okoliške stanovalce. Sprašujemo se, kako dolgo bomo še morali čakati, da bo urejeno parkirišče za težja tovorna vozila v Ločni, kjer je predvideno. Zanima nas tudi, kaj pravijo k temnu organi promete milice.

M. TRATAR

Na Otočcu so lepo praznovali

V polni dvorani TVD Partizan na Otočcu so pred dnevi v počastitev 9. maja in mednarodnega dne Rdečega križa priredili lepo slovesnost. Po uvodnih govorih so pionirji in pionirke domače šole pokazali, kaj vedo o borbi naših narodov in o Rdečem križu. Ob tej priložnosti je bil svečan sprejem cicibanov v podmladek RK in mladincev v MRK.

Sledilo je razvitje podmladkarskega prapora na osnovni šoli, botroval pa mu je kolektiv hotela Grad Otočec. Za zaključek prireditve so uprizorili še igrico Oči za dedka.

Zanemarjena Sušica kazi kraj

V Dolenjskih Toplicah se začne glavna sezona s 1. majem, ko prihajajo v vse večjem številu revmatični bolniki iz raznih krajev in celo iz inozemstva. Zdraviliški kraj dobiva vse več dohodka iz turistične dejavnosti. Zato pa je treba znati privabljati goste in jim nuditi čimveč, da se bodo v kraju prijetno počutili.

Prelepa je okolica zdravilišča, kamor gostje zelo radi zahajajo na prijazne gričke, v senčne gozdove in vinograde. Kraj pa ima več pomanjkljivosti. Struga potoka Sušice, ki je v času glavne sezone največkrat brez vode, je pusta ter zanemarjena.

Mnogo so že govorili o regulaciji Sušice, narejenih je bilo več načrtov, toda z delom niso začeli. Ureditev Sušice je nujna, ker umazanija okrog struge ne napravi na gosta najlepšega vtisa. Strogo bi bilo treba prepovedati metanje odpadkov v strugo. Tega bi se naj držali tudi cestarji. Domačini bi morali skrbeti, da so hiše očiščene, da so na oknih cvetlice in da so snažne ulice in poti, saj je povečano število gostov njim vsem v korist.

D. G.

Premalo volivcev na zboru

V sredo, 27. aprila, je bil v mali dvorani prosvetnega doma v Dolenjskih Toplicah zbor volivcev: obravnaval je gradnjo vodovoda in druga komunalna vprašanja. Ker je bilo navzočih premalo ljudi, so morali odločitev prenesti na prihodnji sestanek. Kljub temu je bilo živahno, ko so obravnavali previsoko ceno za vodovodne števce, ki so jih pred kratkim vgradili. Posebna strokovna komisija pa si bo ogledala perišče v topli vodi, ki ga je treba popraviti. Zopet je bilo na dnevnem redu, kje naj Topličani odlagajo odpadke, ker še vedno ni zanje določenega kraja, čeprav so o tem že velikokrat razpravljali.

Novomeška kronika

■ **PRVE ČESNJE SO BILE** letos v zelenjavni trgovini naprodaj že pred tednom dni. Bile so izredno drobne, prodajali pa so jih po 780 din kilo. Tri dni za tem so jih imeli spet. Kvaliteta je bila približno enaka, cena pa za 300 din nižja. Druga pošiljka češenj je seveda takoj pošla.

■ **ZA PRAZNIKE** so se Novomeščani dobro založili s hrano in pijačami. V prehrambenih trgovinah, mesnicah in v prodajalnah zelenjave so bile dolge vrste čakajočih. Gospodinjam so se šibile roke, ko so dobrote odnašale domov. Tudi pri Kapljici so v soboto pred 1. majem prodali desetkrat več pijač kot običajne dni.

■ **V TREH NOVIH** stolpičih na Mestnih njivah je precej otrok. Da ne bi kar tako postopali okoli hiš, so začeli pod vodstvom predsednika hišnih svetov Nikole Padevskega organizirano delati. Skrbijo za red in čistočo okoli blokov, razen tega pa so otroci sami že pripravili kulturni spored. Ob tabornem ognju na Klemenčičevem hribu so v počastitev 1. maja prvič nastopili.

■ **JAVNA TRIBUNA POČITNIŠKE** zveze bo jutri, 13. maja, ob 18. uri v Domu JLA. Razpravljali bodo o dejavnosti te organizacije in gledali film o njenem delu. Javno tribuno prirejajo v počastitev tedna Počitniške zveze.

■ **SRECO JE IMEL** mlajši moški nekega večera pred prazniki, ko je stal na pločniku pri MODI na Glavnem trgu. Prav tedaj mu je namreč priletel na glavo sveženj umazanega pisarniškega papirja, vržen iz prvega nadstropja, od koder se je po uspešnem »zadetku« — sljišalo tudi precej glasno žensko hihitanje. Revež ni pričakoval, da bo tako naglo postal smetnjak . . .

■ **KER JE BIL** v ponedeljek praznik, so prinesle ženske blago na trg dan kasneje. Jajca so prodajale po 50 din, solato v glavicah po 30—40 din, solato na merice po 50 din, špinačo na merice po 80 din, rdečo redkev v šopkih po 50 din, krompir po 90 din kilogram, mleko po 140 din liter itd. Največ prometa je bilo še vedno s sadikami. Paradižnik in papriko so prodajali po 30 din eno.

■ **GIBANJE PREBIVALSTVA** — rodile so: Nevenka Miška z Mestnih njiv 8 — Sama, Joža Cesar iz Ljubljanske ceste, stolpič 1 — deklico, Friderika Meble iz Sokolske 2 — dečka, Bogdana Cibic, Nad mlini 22 — dečka.

OBVESTILO

Cenjene goste obveščamo, da bomo od 12. do 22. maja obratovali samo v spodnjem lokalu Kavarne. — Vhod je pod teraso, ker bomo zgornji del kavarne preurejali.

Za obisk se priporočamo!

KAVARNA NOVO MESTO

UDELEŽENCI »DOMIADE« SO SE RAZŠLI

V ponedeljek dopoldne so v Novem mestu zaključili tridnevno srečanje mladine dijaških domov iz Celja, Tolmina, Kranja, Kopra, Murske Sobote in Novega mesta. Prireditev, ki jo je organiziral Dijaški dom Majde Šilc iz Šmihela pri Novem mestu, je bila tokrat že petič po vrsti. Pokrovitelj je bil predsednik občinskega komiteja ZMS iz Novega mesta Uroš Dular.

Udeleženci so tekmovali v odbojki, rokometu, šahu, namiznem tenisu in kulturnem nastopu. V odbojki so pri fantih in dekletih zmagali Tolminčani, v rokometu fantje iz Kranja, v šahu fantje iz Tolmina in dekleta iz Kranja, v namiznem tenisu fantje iz Kranja in dekleta iz Murske Sobote, tekmovanj v lahki atletiki pa zaradi slabega vremena v nedeljo niso mogli izvesti.

Na zelo kvalitetni kulturni prireditvi, ki je bila v nedeljo zvečer v Domu kulture v Novem mestu, so neuradno zmagali Kranjčani. Ker za ocenjevanje nastopov na tej prireditvi ni bilo enotnih kriterijev, najboljšim niso podelili diplome.

Prehodni pokal, ki ga za tekmovanje na domiadi daje CK ZMS, je branila ekipa dijaškega doma »Petra Skalarja« iz Tolmina, ki ga je do zdaj že dvakrat osvojila. Vendar bo o tem, kdo bo letos dobil pokal, razpravljal še izvršni odbor CK, ker zaradi slabega vremena niso izvedli vseh tekmovanj. Neuradno imajo Kranjčani tudi brez 3 točk za kulturni nastop dve točki prednosti pred Tolminčani.

V ponedeljek dopoldne bi morali vsi udeleženci oditi na partizanski pohod v Rog, ki so ga organizirali člani Odreda gorjanskih tabornikov. Vendar je bil tudi ta pohod zaradi slabega vremena odpovedan in h grobišču v Jelendolu je odšla samo skupina 50 udeležencev domiade, vojakov in tabornikov, ki so položili venec pred spominski steber in si ogledali partizansko bolnišnico.

Gostje so bili zelo zadovoljni z organizacijo in gostoljubnostjo v Novem mestu in Dijaškem domu Majde Šilc v Šmihelu, za kar so se prirediteljem ob koncu tudi javno zahvalili. Na žalost pa je spet odpovedalo ozvočenje ob otvoritvi na stadionu!

m.

Rokometni pokalni turnir v Črnomlju

V torek, 3. maja, je bil v Črnomlju odigran rokometni turnir za pokal. Prijavile so se štiri ekipe: rokometaši iz Ozlja, Partizan Metlika, Partizan Črnomelj in ekipa črnomaljskega garnizona. Vreme je bilo kot nalašč za tekme, zato gledalcev ni manjkalo.

Prvo mesto je zasedel Partizan Črnomelj, drugo ekipa iz Ozlja, tretje Garnizon Črnomelj in četrto Metličani. Občinstvo je bilo navdušeno nad zmago domače ekipe in pričakuje od domačih rokometašev nadaljnjih uspehov. L. V.

Brestanica : Sevnica 8:17

Pred kratkim je bila v Brestanici rokometna tekma zasavske rokometne lige. Ekipa Sevnice je domačim igralcem popolnoma onemogočila zmago, čeprav so bili prepričani, da jim dve točki ne bosta ušli, če bodo Sevničani s tako igro nadaljevali, se lahko še uvrste na dobro mesto v lestvici najboljših. Na tej tekmi so bili pri domačem moštvu uspešni: Hictaler 2, Avsenak 2, Jelen 1, Keše 3. Pri gostih so se izkazali: Selamon 1, Svažič 3, Perc 4, Filej 5 in Imperl s 4 goli. Sodnik Koritnik iz Krškega je svojo nalogo dobro opravil. F. S.

Novo mesto : Križe 24:19

V prvenstveni tekmi ljubljanske conske rokometne lige so Novomeščani 24. aprila v Križah premagali tamkajšnje moštvo s 24:19 (11:8) in so na prvestveni lestvici s šestimi zmagami in šestimi porazi Ko so se vračali iz Križ, so novomeški rokometaši odigrali še prijateljsko tekmo z Dupljami in utrujeni srečanje izgubili s 23:18. V. S.

Krmelj: Novomeščani zmagali brez poraza

Na rokometnem turnirju 2. maja v Krmelju je brez poraza zmagala ekipa Novomeščanov in tako že drugič dobila prehodni pokal: Rezultati: Krmelj A — Novo mesto 6:11, Sevnica—Krmelj B 11:5, Novo mesto—Sevnica 6:4, Krmelj A—Krmelj B 18:11, Sevnica Krmelj A 11:12 in Krmelj B —Novo mesto 14:19. V. S.

Rokometni turnir v Krškem

V počastitev 1. maja je bil v Krškem 2. maja rokometni turnir, ki so se ga udeležile ekipe Krškega, Brežic, Brestanice in ekipa posavskih študentov. Kljub pomlajeni ekipi so pokazali Brežičani kolektivno igro in zasedli drugo mesto. Prvi so bili fantje iz Krškega, ki so šele v podaljšku igre premagali Brežičane. Tretje mesto je dosegla ekipa posavskih študentov, četrti pa so bili Brestaničani

Simultanka v Brežicah

V okviru prvomajskih športnih srečanj, ki jih je priredil sindikat, so šahisti spodnjepostavskih občin Brežice, Krško in Sevnica odigrali tudi šahovsko simultanko z mednarodnim mojstrom Stojanom Pucom. Simultanka je bila odigrana v Brežicah; izmed 31 tekmovalcev jih je 5 zmagalo, 6 pa remiziralo. Najbolj uspešni so bili šahisti iz Krškega.

V. P.

Stane Podkoritnik slovenski prvak

Na republiškem šahovskem prvenstvu za mlajše pionirje — posamezno je med 11 udeleženci zmagal (10 partij — 10 zmag) Stane Podkoritnik iz Kočevja. Na republiškem prvenstvu za starejše pionirje, ki je bilo v Ljubljani 2. in 3. maja, so se predstavniki Kočevja spet lepo izkazali: Teodor Dobrič je zasedel drugo, Rudi Karničnik četrto in Maks Vovk deveto mesto. Dobrič in Karničnik bosta igrala na državnem prvenstvu pionirjev, ki bo avgusta v Beogradu. (Foto: Ive Stanič)

POSAVSKI PIONIRJI NA ŠAHOVSKEM PRVENSTVU SRS

Jožica Keber iz Šentjanža prvakinja

Po eno prvo, tretje, četrto, deveto in dvanajsto mesto je lep uspeh pionirjev spodnjeposavskih občin

Na pionirskem šahovskem prvenstvu SRS, ki je bilo 2. in 3. maja v Ljubljani, so se udeleženci iz Spodnjega Posavja lepo uveljavili. Jožica Keber iz Šentjanža je v hudi konkurenci med starejšimi pionirkami zasedla prvo mesto, Erna Kajs z Bizeljskega v isti skupini tretje, Roman Novak iz Boštanja je med mlajšimi pionirji dosegel četrto mesto, pri starejših pionirjih pa je bil Željko Banda iz Brežic deveti in Bohinc iz Sevnice dvanajsti.

Prvakinja med starejšimi pionirkami, Jožica Keber, je 13-letna učenka iz Šentjanža na Dolenjskem. Upravitelj šentjanške šole Jože Bevec je povedal, da je Jožica tudi v šoli odlična; ker se je na republiškem prvenstvu tako lepo uveljavila, jo bodo poslali za 14 dni na morje. Mlada prvakinja je iz družine, kjer so vsi otroci (šest) navdušeni šahisti, njihov oče pa je delavec v krmeljski METALNI. D. B.

KOLO REPUBLIŠKEODBOJKARSKE LIGE

Trebnje : Kočevje 3:1

V drugem kolu II. slovenske odbojkarske lige, ko sta se pomerila oba dolenjska rivala, je na domačem igrišču Partizan, Trebnje zasluženo premagal zimskega prvaka Dolenjske ekipo Kočevja (ki nosi novo ime Melapan) z rezultatom 3:1 (15:6, 15:8, 7:15, 15:7).

Kočevje: Bižal, Murovič, Koruzar, Kersnič, Pogorelc, Kavčič, Čokorilo, Arko in Voje.

Trebnje: Opara, Mišmaš, Pavlin, Slak, Štor, Legan, Mrvar in Glogovšek.

Tekma je bila zelo naporna, saj je bila odigrana zaradi neprestanega dežja na razmočenem terenu in je bila spolzka žoga prava preizkušnja v tehniki igranja. Odločila je požrtvovalnost domačinov, kiso znali zmagati ob navdušenem spodbujanju številnih ljubiteljev te lepe športne igre, ki jih je v Trebnjem vse več. Sodnik je tekmo odlično sodil.

Trebnje in Kočevje imata po drugem kolu enako število točk — 3 in enako razliko v setih. Naslednjo nedeljo 15. maja bodo Trebanjci igrali v Ljubljani z ekipo Ljubljana—Jarše.

Troboj kegljačev

Občinski sindikalni svet Sevnica je v počastitev 1. maja priredil troboj 10-članskih ekip v kegljanju. Sodelovala so moštva iz Brežic, Krškega in Sevnice. Kot je bilo pričakovati, so zmagali Sevničani s 304 keglji pred ekipama iz Krškega in Brežic. Rezultati tekmovanja so slabi, ker je asfalt na kegljišču v Sevnici slab, čeprav je kegljišče novo.

PAVK

Pretekli teden je KK »Luknja« iz Novega mesta organiziral veliki kegljaški turnir v počastitev 40-letnice delovanja. Prvo mesto na turnirju osmih kegljaških klubov je osvojil PIONIR s 347 podrtimi keglji. Sledijo: Elektro (317), Železničar (309), Vseh devet (306), Luknja (298), Iskra (283), Krka (267), Bolnica (265) in Starih devet (183). Po turnirju je predsednik ObZTK tov. Cvitkovič izročil pokal zmagovalcem in spominski diplomi za 40 let aktivnega delovanja Alojzu Pavlinu in predsedniku kluba Francu Barbiču, ki je prejel za aktivno delo od KZ Slovenije še posebno priznanje. — j. m.

Občinska kegljaška liga

Rezultati 10. kola. **Skupina A:** Vseh devet : Pionir 348:296, Iskra — Luknja 250:293, Železničar — Starih devet 338:203. **Skupina B:** Krka : Bolnica 317:269, Toplice — Iskra 50:0.

Lestvica: I. skupina

Pionir	10	8	0	2	3210:2902	16
Železničar	10	6	0	4	3378:3149	12
Luknja	10	6	0	4	3005:2804	12
Vseh devet	10	5	0	5	2976:2917	10
Iskra (Stj.)	10	3	0	7	2205:2557	6
Starih devet	10	2	0	8	2587:3067	4

II. skupina

Toplice	9	8	0	1	2049:1687	16
Iskra (N. m.)	9	6	0	1	1903:1717	12
Krka	9	6	0	1	2461:2310	12
Bolnica	9	3	1	5	2239:2417	7
Elektro	9	1	1	7	2401:2688	3

Prvo mesto za KK Sevnica

V počastitev 1 maja je bilo v Sevnici 26. aprila medobčinsko kegljaško tekmovanje 10-članskih ekip iz Brežic, Krškega in Sevnice. V hudi konkurenci je osvojil prvo mesto in pokal KK Sevnica, za katerega so nastopili: Kolar, Sušin, Barovič, Švab, Mejak, Stopar, Požeg, Ferjanič, Oluić in Drašanič. Vrstni red ekip: 1. KK Sevnica 304 podrtih kegljev, 2. KK Krško 287 in 3. KK Brežice 272. Gostje so bili zelo zadovoljni z organizacijo, ki jo je vodil občinski sindikalni svet.

Kegljači KK Sevnica marljivo trenirajo. Ker nimajo za svoje delo dotacije, mora vsak član sam plačati stezo. Vadijo in tekmujejo na kegljišču gasilskega doma društva Sevnica. Na nedavnem izrednem sestanku so izvolili za novega predsednika Alojza Barovića. J. B.

Zdravnik vam svetuje

Vplivi mesta na človeka

3. Komunalni problemi

Preskrba s pitno vodo v mestih je osnovni problem. Navadno je vodovod zgrajen iz kakega večjega zajetja ali pa, če je mesto zelo veliko in vode v takih zajetjih ni dovolj, zajamejo vodo iz najbližje reke. V vsakem primeru mora biti voda stalno pod strokovnim nadzorstvom, ker so možne nevarne epidemije nalezljivih črevesnih bolezni, ki se razširijo navadno kot eksplozija prav z vodo. Zaradi tega vodo dobro prečistimo in razkužujemo s klorom. Taka klorirana voda je potem pitna. Poraba vode v mestih je ogromna, saj je ne rabimo samo za pitje in kuhanje, pač pa tudi za kopanje in pranje. Zelo veliko jo porabijo bolnišnice in klavnice ter industrija.

V tesni zvezi z vodo je kanalizacija, ki odvaja odpadne vode iz stanovanj, cest in industrije. Praviloma mora imeti industrija posebne čistilne naprave, ki odpadne vode prečistijo pred spustom v kanalizacijo. Prav je, da se kanali zbero v skupen končni iztočni kanal, kjer se izločijo usedline, ki jim pravimo kal, in se šele potem tako očiščena kanalizacijska voda spusti v večjo reko ali drugo vodo. Kal se da koristno predelati v gnojilo.

Odvoz smeti mora biti organiziran. Najboljši sodoben način je, da jih zbiramo v smetnjakih, ki jih posebna služba izprazni v posebej zato prirejene avtomobile in odvaža na določena mesta, kjer jih zažgo ali zagrebejo.

H komunalnim problemom spadajo še urejene zelene površine v mestih, to so parki, zelenice, sprehajališča in počivališča. Teh zelenih površin ni nikdar dovolj. Vsem je znano, da rastline uporabijo za svojo asimilacijo ogljikov dvokis, ki ga izdihavamo ljudje in živali in ki ga je dovolj tudi pri vsakem izgorevanju, npr. v motorjih, iz tovarniških dimnikov. Rastline pa izločajo kisik, ki je nujen za življenje, in s tem seveda čistijo in bogatijo mestni zrak.

4. Nalezljive in druge bolezni

Rekli smo že, da je nevarnost epidemij v mestih večja, ker je velika gostota prebivalstva. Precej nalezljivih bolezni zatiramo z obveznim cepljenjem. Ker je prehrana mešana in ima dokaj obrambnih snovi, pa tudi, ker je sodobna zdravstvena služba dobro razvita, večjih epidemij ni. Celo jetika upada. Naraščajo pa spolne bolezni, kar je odsev velikih premikov prebivalstva, sodobnega prometa, pa tudi pretiranih želja po uživanju zaradi nevrotičnih pojavov, ki jih povzroča današnja življenjska naglica.

Glede umrljivosti so na prvem mestu bolezni srca in ožilja, sledé nesreče, potem rak in druge bolezni. Da so nesreče prišle tako visoko na lestvici vzrokov smrti, sta nedvomno kriva promet in nepazljivost pri delu, za kar je najbrž manj objektivnih vzrokov kot subjektivnih. Nevroze in alkohol imajo tu velik delež.

Najpogostejša obolenja, ki jih srečuje zdravnik v ordinaciji vsak dan, so psihonevroze in nevrastenični pojavi, motnje duševnosti in živčevja, ki sicer niso smrtna, so pa v bolezenski sliki prebivalstva nedvomno izredno pomembna. Vzroki zanje so bili že tolikokrat omenjeni, da jih ne ponavljam.

Vodita Bela krajina in Elan

Po 7. kolu ljubljanske nogometne podzveze sta na čelu tabele predstavnika Dolenjske Bela krajina iz Črnomlja in Elan iz Novega mesta. Po rezultatih pričakujemo, da se bo eden od njiju uvrstil v višji razred tekmovanja. Zato bo posebno zanimivo medsebojno srečanje, ki bo v zadnjem kolu v Novem mestu.

V 7. kolu, ki je bilo preteklo nedeljo, je Bela krajina nepričakovano izgubila v Jevnici z 1:2, Elan pa je gostoval v Grosupljem in katastrofalno porazil domače moštvo z 10:2.

Lestvica po 7. kolu:

Bela krajina	7	5	1	1	29:10	11
Elan	7	4	0	3	26:10	11
Enotnost	7	4	1	2	25:13	9
Medvode	6	3	0	3	17:15	6
Komet	6	2	0	4	12:25	4
Motvoz	7	0	0	7	7:41	0

jm

Balinarji so oživeli

Balinarji krškega Celulozarja že nekaj časa pridno trenirajo. Pripravljajo se na tekmovanja na novem tristeznem balinišču in upajo, da bodo letos dosegli dobre rezultate. Pri dosedanjih tekmovanjih so ugotovili, da njihove lahke kovinske krogle niso najboljše, zato so letos kupili v Italiji garnituro težjih kovinskih krogel.

PAVK

BK »Železničar« — pokalni prvak!

V počastitev dneva železničarjev in 1. maja je balinarska sekcija SSD »Železničar« priredila pokalni turnir, na katerem so sodelovali klubi »Pionir«, »Poštar«, »Borec« in »13. maj«, prireditelj turnirja pa je postavil tri ekipe.

V prvi skupini tekmovalcev je »Železničar I« katastrofalno porazil »Borca« s 13:0, nato pa še »13. maj« s 13:5. V drugi skupini je osvojila prvo mesto ekipa »Pionirja«, ki je premagala »Poštarja« s 13:7 in »Železničarja II« s 13:3. V finalni borbi sta se srečala stara nasprotnika »Pionira« in »Železničar I«. Pomanjkanje treninga in nervoza ekipe »Pionirja« sta bila vzrok, da je »Železničar« premagal tekmeca kar s 13:4, osvojil prvo mesto in pokal. Za zmagovito ekipo so igrali Bratož, Legiša, Mohorič in Mraz. R. M.

Ribničani zmagali v Ljubljani

Partizanova rokometna ekipa, ki tekmuje v ljubljanski conski ligi, je v nedeljo prinesla iz Šentvida pri Ljubljani zopet dve točki, ko je premagala ekipo Partizana iz Šentvida z izredno visokim rezultatom 28:14. Največ golov je dal Alojz Ponikvar (9). V spomladanskem delu ni rokometna ekipa ribniškega Partizna izgubila še nobene tekme.

PRAVDARSTVO ŠE ŽIVI!

150.000 din dosegajo do sedaj sodnijski stroški pravde za vožnjo po 70 m² zemlje v Zabukovju pri Šentrupertu, na kateri ne zraste za 2000 din sena na leto — Kaže, da še niso minili časi, ko se je kmet pravdal in trmasto dajal zadnje dinarje za tožbarjenje, v katerem je hotel dokazati »pravico«

Do lanskega septembra ni bilo sosedstvo L. G. in A. Z. v Zabukovju nič posebnega. Mogoče je nasprotje samo tlelo, vendar drugi ljudje niso vedeli za to. Lastnica koščka zemlje, po kateri je zapeljal sosed, kadar je imel težko naložen voz, da je živina lažje zmogla strmino, je sklenila poiskati pravico na sodišču. Sosedu je začela odrekati služnostno pravico.

Danes je na sodišču v Trebnjem o tem že zajeten šop zapisnikov, pooblastil, odredb, skic, tožb in sodb. Druga sodba še ni pravnomočna, zato se bo šop še lahko debelil.

Služnostne pravice so velikokrat predmet obravnave sodišč in tako je bilo tudi tokrat. Užival jo je A. Z., kot trdi, že najmanj petdeset let. Če hoče pripeljati naložen voz pred svoje gospodarsko poslopje, tako pripoveduje, mora zapeljati po sosedovem dvorišču, ker s tem poveča ovinek in zmanjša strmino. Prav tako lažje zavija v levo proti svojemu gospodarskemu poslopju. Drugačnega mnenja je lastnica tega koščka zemlje. Služnostne pravice sosedu ne prizna in je začela iskati zadoščenja na sodišču.

Zaslišali so priče, prišli so izvedenci in sodniki. Strmino so preizkusili z vprego. Po mokri in zasneženi poti par volov ni speljal voza in 800 kilogramov tovora. K preizkusu so bili prigovori zaradi slabega vremena. Sodišče je po mnenju izvedencev v prvi sodbi odločilo, da ni nujno motiti po sosedovem zemljišču. A. Z. pa naj si uredi dovoz do svojega gospodarskega poslopja z druge strani. Ta se je takoj pritožil, češ da je preveč oškodovan, ker nov dovoz preveč stane. Začela se je nova razprava. Sodniški senat je z več izvedenci in pričami na kraju samem ves dan proučeval zadevo. Na zaslišanju strank pa je tožnica, oz. njen pooblaščeni zastopnik izjavila, da ni imela nič proti, če je v preteklosti vozil sosed preko zemljišča samo težke in dolge vozove, in da jih bo lahko tudi v bodoče. S tem je bila služnostna pravica priznana. To je sodišču zadostovalo, ker je smatralo, če je dovoljena vožnja s težjimi vozovi, mora biti dovoljena tudi z lažjimi, ki naredijo manj škode. A. Z. je tožbo dobil, vendar sodba še ni pravnomočna. Pritožbo pričakujejo.

Trma in načelo »iti do konca, pa naj stane kolikor hoče«, sta napravila do sedaj že toliko stroškov, da bi oba lastnika že lahko asfaltirala oba dovoza.

M. LEGAN

Starka komaj ušla ognju

6. maja ob 15. uri in 10 minut je v Mihovem nenadoma začela goreti hiša št. 11, last Janeza Cukajneta. 70-letna mati, ki je bila tedaj sama doma in priklenjena na bolniško posteljo, je komaj ušla ognju. Na kraj nesreče so v 10 minutah prispeli šentjernejski gasilci, na pomoč pa so prihiteli še gasilci iz Gor. Vrhpolja, Orehovice in Cerovega loga ter poklicni gasilci iz Novega mesta. S pomočjo prebivalstva so rešili nekaj nepremičnine in obvarovali požara sosednja poslopja. Škode je za 20.000 N-DIN. Poslopje ni bilo zavarovano. Gospodar, ki ima tri otroke in bolno mater, je v skrbeh, kako bo postavil nov dom. Denarja nima, pač pa ima gozd. — Na sliki: ostanki hiše (Foto: Polde Miklič)

Avtobus na popravilo, srnjak v Trebnje

Avtobus zagrebškega CROATIATRANSA je 22. aprila zvečer na avtomobilski cesti pri Dobu povozil srnjaka, ki je na cesto pritekel z desne strani. Na avtobusu je škode za 400 N din.

SKUPŠČINA V KOČEVJU O NEKATERIH PROBLEMIH SODSTVA, JAVNEGA TOŽILSTVA IN SODNIKA ZA PREKRŠKE

Vedno več mladih na zatožni klopi

Pred reformo je znašalo povprečje preživnin, ki jih plačujejo očetje za svoje nezakonske otroke ali svoje otroke, ki so po ločitvi zakonske zveze pripadli materi, povprečno po 7.000 starih din za otroka, po reformi pa se je povprečje zvišalo za približno 1000 starih din. Tako nizki zneski niso v sorazmerju z vsem, kar mora mati (poleg denarja) vložiti za skrb in vzgojo otroka, hkrati pa tudi niso primerni za normalno preživljanje otroka. »Naše največje bogastvo«, naši otroci, je torej najbolj revno.

Višjih preživnin pa sodišče ne določa, ker imajo očetje, ki so dolžni plačevati preživnino, nizke osebne dohodke, razen tega pa so znova poročeni in imajo spet otroke. Višja preživnina bi namreč bolj ali manj občutno prizadela novo družino. Julij Plut, predsednik Občinskega sodišča Kočevje, je v svojem poročilu pred občinsko skupščino poudaril: »Edina rešitev za boljšo materialno oskrbo teh otrok so višji osebni dohodki (potem bi sodišče lahko odmerjalo višje preživnine) ali višji otroški dodatki, na kar pa naše sodišče ne more vplivati.«

V vsem lanskem letu je Javno tožilstvo v Kočevju obravnavalo 46 mladoletnikov, zoper katere je bilo vloženih 38 ovadb; letos (samo do 19. aprila) pa je bilo v obravnavi že 35 mladoletnikov, zoper katere je bilo danih 16 ovadb. Številke ne povedo samo, da število otrok — prestopnikov zelo zelo hitro narašča, ampak še, da se mladi prestopniki zbirajo v skupine in izvajajo nedovoljene akcije tudi bolj organizirano. Mladoletno prestopništvo v Kočevju tako hitro narašča, da že dosega stopnjo, ki je značilna za najrazvitejša mesta v Sloveniji.

Posebna značilnost kočevskih prestopnikov je, da isti mladoletniki store več kaznivih dejanj, se pravi, da so povratniki, oziroma da se ne poboljšajo. Mladoletni prestopniki so tako iz urejenih (dobro ekonomsko stoječih) kot neurejenih družin. Najbolj značilno zanje je, da sta oče in mati (ali pa vsaj eden) vdana alkoholu.

Kljub veliki izbiri vzgojnih ukrepov je opaziti, da je najbolj učinkovita vzgoja mladih prestopnikov v vzgojnih zavodih. Potrebno pa je, da na prevzgojo prestopnikov bolj vplivajo tudi drugi organi. Glavno delo socialnega delavca ne bi smelo biti v pisarni, temveč na terenu. Službo socialnega varstva pri občinski skupščini je potrebno izboljšati. Starši bi morali plačevati del stroškov za prevzgojo njihovega otroka v vzgojnem zavodu, saj bi potem tudi sami bolj skrbeli, da otrok ne bi zašel na kriva pota. Problematičnim ljudem verjetno ne bi smeli dovoljevati porok. Mladoletnikom ne bi smeli točiti alkoholnih pijač. Mladino bi bilo potrebno čimbolj zaposliti (prostovoljne delovne akcije itd.), razen tega pa bi morala imeti dobre vzore (dobre športnike, delavce itd.), ne pa da ima za vzornike barabine. Poskrbeti bi morali za celodnevno varstvo šolskih otrok. Mlade prestopnike je treba strogo kaznovati.

Ker je na področju socialnega varstva in varstva družine še precej nerešenih, a perečih problemov, bo občinska skupščina o njih razpravljala tudi na prihodnji seji. Zanimivo je, da vsi ti problemi starše niti preveč ne zanimajo. Nedavno je sklicala mestna krajevna skupnost posebno javno tribuno o problemih mladine (otroško varstvo, prestopništvo itd.), vendar je zaradi premajhne udeležbe (15 ljudi ni bilo). (Morda obveščanje ni bilo dobro.)

LOV ZA NACISTIČNIM ZAKLADOM 4

V zadnjem, šestem zaboju sta bila zlato in platina, poleg tega pa še precejšen kovček, ki ga je bilo treba šele odpreti. V njem je bilo drago kamenje.

»Diamantov za blizu 8000 karatov,« je našteval polkovnik Dall in primerjal vsebino s seznamom. »rubinov za 2000 karatov, smaragdov za 950, raznih draguljev za 4000 karatov... V redu!«

Fleig je osupnil. Saj to je vredno več milijard! Vsega sploh ne moreš oceniti, podporočnik Fleig pa ima nalogo, da s svojim malim torpednim čolnom prepelje ta zaklad 400 milj daleč. Oh, ko bi bil to slutil, bi bil raje dejal, da nima ukazov in da ne more prevzeti tovora! Toda kaj naj stori sedaj? Ukaz je treba izpolniti.

Polkovnik Dall je podpisal, zaboje so zaprli. Še trije častniki so podpisali listine, morali pa so podpisati tudi Fleig, njegovi trije tovariši in mornariški poročnik, ki je prispel z zaboji. Gestapovec je zbral papirje in odšel.

Ko so trije tovornjaki in avtomobili generalštaba odpeljali s pomola, je polkovnik Dall poklical podčastnika in mu tiho dejal:

»Ukaz imam, da pomečem zaboje v morje, če bi nam grozila nevarnost, da nas ujamejo. Ali lahko pripravite nekaj kabla in znamenja, ki bi se obdržala na površju?«

»Poskusil bom, Herr Oberst,« je dejal Fleig. »V poveljstvu imamo tega precej.«

»Ne maram, da bi zahtevali po redni poti,« je pripomnil Dall. »Oskrbite si skrivaj. Me razumete?...«

Fleig se je nasmehnil. Polkovnik mu je začel ugajati, ker se je pogovarjal s podrejenimi drugače, kot je bilo v navadi. Dejal je polkovniku:

»Star mornar sem, Herr Oberst, pa se bom že znašel.«

NEKAJ NI V REDU

Nekaj po sedmi uri zvečer je bil torpedni čoln pripravljen za odhod. Fleig je bil za krmilom in se je oziral v nebo. K sreči je bilo vreme ugodno, na nebu so bili oblaki, ki so ovirali ameriška letala, da ne bodo odkrila čolna na morju. Na desni je Fleig videl rdečkast odsev Vezuva. Izza njega so razsvetljevale nebo eksplozije pri Salermu. Kazalo je, da bo vendarle prispel do Korzike.

Izplul je iz pristanišča in z vso hitrostjo zavozil na široko morje. Temni obris otoka Capri je ostal na desni. Torpedni čoln s pravljičnim zakladom je zavil proti severu in tako je plul vso noč. Samo kratek čas je zamenjal Fleiga na poveljniškem mestu Kurt Schwerig. Polkovnik Dall je bedel; blizu krmila je vso noč kadil cigareto za cigareto. Fleig je poskušal navezati pogovor, toda Dallu ni bilo kaj prida do tega.

Ob zori je bil čoln s pravljičnim zakladom na krovu pred Korziko, nasproti Bastije. Plul je proti polotoku istega imena, ko so ljudje na krovu prisluhnili. Slišali so nekaj, kar je spominjalo na oddaljeno brnenje motorjev. Brnenje je postajalo vedno močnejše.

»Letala!« je zaklical polkovnik Dall. »Hitreje k obali!«

Peter Fleig je ukazal, naj poženejo dieselske motorje z vso močjo, krmilo pa je zasukal na desno, da bi čimprej dosegel obalo, pa čeprav to ne bi bilo pristanišče, kamor so bili namenjeni. Že je videl v zraku skupino letal, bila je velika in se je raztezala od juga proti severu. Brez dvoma so bili ameriški bombniki, vendar so leteli previsoko, da bi jih lahko prepoznali. Veličastno počasi so drseli nad torpednim čolnom. Zdelo se je, da letijo počasi, v resnici pa so bili hitri. Odleteli so, kot da jih mali nepomembni čoln blizu obale sploh ne zanima.

Podporočnik Fleig in polkovnik Dall sta si oddahnila. Čoln je lahko vnovič zaplul proti Bastiji.

Toda mir ni trajal dolgo. Že nekaj minut kasneje so zaslišali eksplozije bomb, in to velikih, pomešane s protiletalskim topniškim streljanjem. Nebo je bilo posejano z belimi oblački protiletalskih granat, na kopnem na otoku pa so videli strebre dima. To je bilo blizu Bastije, točneje v samem pristanišču, ki je bilo cilj napada.

»Približujemo se, Fleig,« je dejal polkovnik Dall, »in poglejmo, kaj se dogaja.«

Ustavili so se in opazovali. Zagledali so obrise ladij nekega konvoja, gotovo tistega, ki bi se mu morali s svojim tovorom pridružiti za plovbo proti Genovi. Konvoj je že izplul iz pristanišča Bastije, vendar ga je ustavil zračni napad. Američane so bržkone opozorili na ta konvoj.

Nekaj ladij v konvoju je že gorelo, druge, prav tako zadete, so se vrtele v krogu. Tudi mesto Bastija je bilo močno zadeto; gorelo je na vseh straneh. Toda napad je še trajal, odmevale so nove eksplozije in povsod so se dvigovali strebri dima in prahu.

»Zavijmo,« je dejal polkovnik Dall, »in si poiščimo zavetje. Tega konvoja sedaj tako in tako ne moremo ujeti. Saj vidite, kako je z njim.«

Gostinsko podjetje hotel METROPOL Novo mesto

proda kavarniški

točilni pult

Interesenti naj se zglasijo v upravi podjetja.

SKOZI LINO STA ZLEZLA V HIŠO

Janez Muc in Anton Rudman obsojena zaradi tatvin

Pred okrožnim sodiščem v Novem mestu sta se morala nedavno zagovarjati Janez Muc in Anton Rudman iz Podzemlja, ker sta skupaj zagrešila veliko tatvino, razen tega pa še vsak sam manjše kraje.

Lani maja sta se skozi lino na stranišču splazila v zaklenjeno hišo Franca Štefančiča v Grmu ter odnesla jedilni pribor, vedro, več drugih gospodinjskih predmetov in pijač, vse skupaj vredno okoli 40.000 dinarjev. Ukradeno blago sta nesla k Mucu na dom, vendar sta na prigovarjanje obtoženčeve matere že drugi dan večino predmetov odnesla pod Štefančičevo okno.

Razen tega je bil Janez Muc, ki ni bil tokrat prvič pred sodiščem, obtožen še dveh kaznivih dejanj: iz neke drvarnice v Metliki je vzel moško kolo znamke Diamant, last Jožeta Nemaniča, v Novem mestu pa je v Slakovi ulici št. 5 vzel nekaj obleke in drugih predmetov Franca Denžiča in Viktorja Kernca.

Rudman pa je, še preden sta z Mucem skupaj zlezla v Štefaničevo hišo, sam opravil enako pot ter vzel pri Štefaničevih dve odeji.

Medtem ko je Rudman na sodišču skesano priznal, da je vzel dve odeji, nato pa na prigovarjanje Muca sodeloval še v skupni akciji, je bil Muc zakrknjen. Zanikal je vsa kazniva dejanja ter priznal le krajo v Novem mestu, ki pa po njegovem sploh ni bila kraja. »Vzel sem, ker mi je bil Kernc dolžan in ni hotel vrniti,« je trdil. V resnici o kakem dolgu sploh ni bilo govora. Prav tako je tajil, da bi vzel Nemaničevo kolo iz drvarnice. Zatrjeval je, da je šel po kolo Rudman. Dokazi so njegov zagovor povsem ovrgli. Sodišče je oba spoznalo za kriva ter jima izreklo primerne kazni. Janez Muc je bil obsojen na 9 mesecev zapora, Anton Rudman, ki doslej še ni bil kaznovan, pa je prejel pogojno kazen: 7 mesecev zapora, pogojno za dve leti.

Avto v kamen

20. aprila popoldne se je Adolf Erjavec iz Planine pri Semiču z osebnim avtom vračal iz Črnomlja. V Lokvah je vozilo zaneslo v jarek in potem čez cesto v obcestni kamen, nakar se je po več metrih vijuganja prevrnilo.

Motorist podrl pešca

22. aprila dopoldne se je motorist Jože Cigelj iz Razdrtega pri Šentjerneju s sopotnikom Alojzem Božičem pripeljal na Cesto komandanta Staneta v Novem mestu, ko je s pločnika nenadoma stopil Jože Rebzelj. Motorist je pešča podrl in so vsi trije padli.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 13. maja	— Servacij
Sobota, 14. maja	— Bonifacij
Nedelja, 15. maja	— Mednarodni dan zmage
Ponedeljek, 16. maja	— Janez
Torek, 17. maja	— Mojca
Sreda, 18. maja	— Erik
Četrtek, 19. maja	— Vitoslava

ČESTITKE

Dragemu možu in očetu **STANKU ŠTUBARJU**, sedaj v Ludwigsburgu, želita za rojstni dan veliko zdravih, srečnih in zadovoljnih let **žena Jožica s sinom Marjanom.**

*

JOŽETU FALKNERJU iz Novega mesta za uspešno opravljeno diplomo na gozdarski fakulteti iskreno čestitajo domači in vsi sorodniki.

ZAHVALE

Ob smrti našega dragega moža in očeta

MIHAELA TOMŠIČA

iz Jame pri Dvoru

se zahvaljujemo vsem, ki so ga obiskali v času bolezni, sočustvovali z nami in ga spremili na njegovi zadnji poti ter darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo Čebelarskemu društvu in govorniku za poslovilne besede.

Žalujoča žena Marija in otroci

Ob bridki izgubi naše ljube mame

MARIJE AVGUŠTIN

iz Meniške vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem zdravnikom in strežnemu osebju, ki so si do zadnjega časa v bolnišnici prizadevali za njeno zdravje. Prav tako se zahvaljujemo gospodu župniku za sočustvovanje in vsem vaščanom, ki so jo spremili na zadnji poti.

Žalujoča hčerka Marica z družino, Kristina z družino ter sin Franc z družino.

Od srca se zahvaljujem za uspelo operacijo **dr. SRIBERJU** in mu želim še mnogo uspeha pri njegovem požrtvovalnem delu. Hvala za vso skrb tudi **dr. KRETIČU** in ostalemu osebju novomeške porodnišnice. **Pacientka Milka Murenc iz Jelovca.**

Ob bridki izgubi našega dragega, nepozabnega moža, očeta, starega očeta, brata, strica in svaka

JOŽETA POVŠETA

žel. uslužbenca v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili do preranega groba in mu v slovo poklonili toliko lepih vencev in cvetja ter nam ustno izrazili sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni delavskemu kolektivu Železniške prometne sekcije Novo mesto, organizaciji ZB NOV Novo mesto, lovski družini Padež, godbenikom, pevcem in govornikom za poslovilne besede.

Žalujoča žena Rezka, hčerki Joži in Dani z družinama ter bratje in sestri z družinami

Novo mesto, Ručetna vas, Uršna sela, Ljubljana.

Ob izgubi mojega moža, našega očeta in starega očeta

VINKA AVGUŠTINČIČA

iz Kota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in mu darovali vence in cvetje, prav tako vsem sosedom in ostalim, ki so z nami sočustvovali ali kakorkoli pomagali.

Žalujoča žena Marija, hčerki Marija in Rozalija z družino, sin Jože z družino, Ivan in Lojze z družino.

PREKLICI

Marija Medle, Šentjernej 102, prepovedujem vožnjo, hojo in pašo po mojem travniku v Volčkovi vasi. Kdor tega ne bo upošteval, bo škodo plačal in ga bom sodnijsko preganjala.

*

Franc Kastelic, Rakovnik 3, Novo mesto, prepovedujem hojo in pašo kokoši po mojem vrtu, ki so last Alojza Kastelca, Rakovnik 5. Če tega ne bo upošteval, bom kokoši zastrupil ali ga sodno preganjal.

*

Jože Golobič, Maline 2, Semič, prepovedujem hojo in pašo po mojem zemljišču. Kdor tega opozorila ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

*

Marija Kambič iz Velikega Cerovca 34, Stopiče, preklicujem vsako hojo, vožnjo in pašo živine in kokoši na mojem travniku in njivi v Vinji vasi. Kdor tega preklica ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala, kokoši pa zastrupila.

*

Alojzija Pirnat, Gašpinovo 2, pošta Ortnek na Dol., in **Darinka Petrič**, Hotče 1, p. Ortnek na Dol., prepovedujeva hojo, krajo sadja in vožnjo po najinem travniku na Brinaškem. Kdor tega opozorila ne bo upošteval, bova proti njemu sodnijsko postopali.

*

Alojzij Vidrih iz Sel 12 pri Zburah, p. Šmarjeta, prepovedujem obračanje vode na mojo parcelo v Turjaški dolini. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

*

Franja Jakopec iz Črnomlja, Zadružna 4, prepovedujem vsem brez izjeme hojo in vožnjo na moji njivi na Čerdaku. Kršitelje bom sodno preganjala.

*

Preklicujem hojo in pašo kokoši po mojem posestvu v Žabji vasi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal, kokoši pa zastrupil. **Ivan Kastelic**, Žabja vas 39, Novo mesto.

*

Franc Logar, tesar iz Šalke vasi 40 pri Kočevju, preklicujem vse besede, ki sem jih govoril 9. aprila 1966 v gostilni v Livoldu zoper Jožefo Kašča iz Dolge vasi št. 65, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od zasebne tožbe.

*

Karol Mirtič, Sela 9, p. Straža, prepovedujem hojo in vožnjo po mojem sadovnjaku in dvorišču. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

OBVESTILA

Sporočam, da sem odprl krojaško delavnico v Dilančevi ulici 11. Za naročila se priporoča **Alojz Stangelj.**

*

Oblačila solidno čisti Kemična čistilnica, Novo mesto, Germova 5.

mali oglasi

PRODAM FIAT 600 D (23.000 km) in klavirsko harmoniko »Hohner« (120 basov). Naslov v upravi lista (505/66).

PRODAM cementne kvadre (opeko), Blažič, Žabja vas 66.

PRODAM MOTORNO KOLO BMW 250 ccm v zelo dobrem stanju. Volčičeva ulica 10, Novo mesto.

PRODAM MOTORNO KOLO znamke DKW 250 ccm. Cena po dogovoru. Janez Kalčič, Orešje 22, Šmarjeta.

ZARADI SELITVE prodam televizor RIZ. Cena 180 S din, lahko tudi ček. Franc Zahrastnik, Globočice 1, Kostanjevica na Krki.

NOVO PRIMO 175 in staro 150 zelo poceni prodam zaradi bolezni. Vprašajte: KA Medvode, novi bloki 116/I.

PRODAM lepo ohranjeno dnevno sobo, radio in televizor. Naslov v upravi lista (477/66).

PRODAM superavtomatični pralni stroj zoppas, 5 kilogramov, tovarniško nov. Naslov v upravi lista (478/66).

UGODNO PRODAM vprežno kosilnico z žetveno napravo in fergusonov plug. Milan Drenik, Bršlin, Novo mesto.

PRODAM PRESO za grozdje, na kamen. Ogled na naslov: Marija Strajnar, Dol. Stara vas 8, Šentjernej.

PRODAM lep vzidljiv štedilnik, kotel za prašiče. Držaj, Bršlin, Novo mesto.

UGODNO PRODAM primo 150 in žensko kolo »rog«. Jože Ožbolt, Kočevje, ekonomski blok.

PRODAM VPREZNO KOSILNICO z žetveno napravo in moped DKW. Kastelic, Podboršt 11, p. Mirna peč.

LEPO SONČNO PARCELO (600 m²) v Novem mestu prodam. Vlado Šefman, Gotna vas 46, Novo mesto.

PRODAM kombiniran otroški voziček, dobro ohranjen. Naslov v upravi lista (494/66).

PRODAM dvosobno hišo, podkleteno, v dobrem stanju, z lepim vrtom in manjšim gospodarskim poslopjem blizu Kočevja. Vselitev možna takoj! Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista (496/66).

KUPIM RABLJENO CISTERNO za 2500 do 3000 l tekočega goriva (mazuta). Ponudbe z navedbo cene in kraja pošljite upravi Dolenjskega lista pod »Cisterna«.

IŠČEM ŽENSKO za varstvo dveh majhnih otrok. Nudim vso oskrbo in plačo. Jeram, Šercerjeva 2, Radovljica, Gorenjsko.

IŠČEM STAREJŠO ŽENSKO ali upokojenko za varstvo dveh otrok. Vsa oskrba v hiši. Naslov v upravi lista (484/66).

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmemo k štiričlanski družini. Plača za začetnico 15.000. Prijeten dom in oskrba zelo dobra. Pišite na: Slavica Cvenkel, Ljubljana, Ažbetova ulica 5

KUHARICA, kvalificirana, dobi službo v hotelu »Bled« v Rimu (Roma, Via S. Croce in Gerusalemme 40). Plača 140.000 din in hrana ter stanovanje. Ponudbe v slovenščini pošljite na gornji naslov.

FANT s kmetijskim posestvom želi spoznati kmečko dekle od 25 do 35 let. Pismene ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod geslom »Pomlad«.

IŠČEM STROJNO PLETILJO in deklico za pomoč v gospodinjstvu, možna priučitev pletilstva. Marica Korun, Zidani most.

MIRNI STAREJŠI UPOKOJENCI iščejo osamljeno upokojenko od 55 do 60 let za malo pomoč in razvedrilo. Hrana in stanovanje v hiši, posteljnine in perila ne, drugo po dogovoru. Naslov v upravi lista (468/66).

POROČNE PRSTANE po zadnji modi izdeluje zlatar v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze).

ZDAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA — Zakaj obupujete pri zdravljenju svojega kroničnega obolenja želodca, jeter, žolča ali ostalih prebavil? Uporabljajte vendar rogaško vodo »Donat«, zdravilo, ki vam ga nudi narava! V Novem mestu ga dobite pri Trgovskih podjetjih HMELJNIK — telefon 21-129 in STANDARD — telefon 21-158.

KINO

Brežice: 13. in 14. 5. ameriški barvni film »Klic trobente«. 15. in 16. 5. špansko—mehiški barvni film »Vrni se iz Meksika«. 17. in 18. 5. poljski film »Bol in nada«.

Črnomelj: 13. in 14. 5. italijanski film »Taruš, sin Atile«. 15. in 16. 5. ameriški barvni film »Upor na ladji Bounty«. 17. in 18. 5. angleško—ameriški film »Skrivnostna zaveznica«.

Kočevje »Jadran«: 13. do 15. 5. ameriški barvni film »Šest črnih konj«. 16. in 17. 5. italijanski film »Tovariši«. 18. in 19. 5. italijanski barvni film »Korziški bratje«.

Kostanjevica: 15. 5. ameriški barvni film »Enooki Jack«. 18. 5. francoski barvni film »Racija«.

Metlika: 14. in 15. 5. ameriški film »Gulliverjeva potovanja«. 16. in 17. 5. ruski film »Živi zakopani«. 18. in 19. 5. poljski film »Rdeče baretke« in francoski film »7 smrtnih grehov«.

Novo mesto »Krka«: 13. do 16. 5. ameriški barvni film »Stirje v Teksasu«. 18 in 19. 5. švedski film »Deviški vrelec«.

Ribnica: 14. in 15. 5. angleški barvni film »Komančerosi«.

Sevnica: 14. in 15. 5. ameriški film »Rimska pomlad gospe Stone«. 18. 5. sovjetsko—češki film »Svejk v Rusiji«.

Sodražica: 14. in 15. 5 nemški film »Blago v srebrnem jezeru«.

Šentjernej: 14. in 15. 5. barvni film »Pri črnem konjičku«.

Trebnje: 14. in 15. 5. ameriški barvni film »Vohun na poveljem«. 18. 5. jugoslovanski film »Svitanje«.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Ana Zadnik iz Dolnjih Kamenc — Bojana, Marija Brulc iz Luterškega sela — Rudija, Marjeta Vidmar iz Sadinje vasi — Ivana, Marica Golob iz Praproč — Matijo, Ivanka Šuštaršič iz Požarč — Jožico, Milena Hrovat iz Regerče vasi — Slavka, Jožica Šimc iz Rajnušč — Anico, Anica Pašič iz Sela — Anico, Jožica Kovačič iz Podgore — Damjano, Ana Fugina s Hrasta — Francija, Leopoldina Kukman iz Metlike — Vojteha, Pavla Cugelj iz Brežic — Bernardko, Jožefa Miakar iz Kamnega potoka — Andreja, Angela Hudorovac iz Srednje vasi — Romana, Stefka Maznik iz Vavte vasi — Matjaža, Jožefa Skobe iz Budganje vasi — Alojzija, Jožefa Verbič s Trebanjskega vrha — Stanislava, Marija Jokić iz Šentjerneja — Darjo, Jožica Kulovec iz Uršnih sel — Mirana, Emilija Zagar iz Trebnjega — Francija, Antonija Sever iz Brezove rebri — Sonjo, Ivanka Anžur iz Roj — Darka, Tončka Lekše z Jerman vrha — Darjo, Albina Kobe iz Gabrja — dečka, Dragica Koželj iz Metlike — deklico, Jožefa Prešern iz Dolnjega Kronovega — dečka, Jožica Bizjak iz Osredka — deklico, Ana Vrščaj iz Vojne vasi — deklico, Pavla Gole iz Srednje vasi — dečka, Ana Vraničar iz Slamne vasi — dečka, Julka Makše iz Rdečega Kala — Francija, Milena Cekuta iz Birčne vasi — Matejo, Marija Spehar iz Laše — Istoka, Ema Kump iz Stranske vasi — Draga, Jožefa Mahnič iz Ribpovca — Martina, Marija Hudorovac iz Kanižarice — Jožico, Marija Zagar iz Kočevja — Tomaža, Fanika Prah iz Loga — Romana, Nada Kolenc iz Kamenj — Jožico, Ema Durjava iz Šentjerneja — Alenko, Marija Brinc iz Škrilij — Bernardko, Danica Milavec iz Male Loke — Danico, Jožefa Kastelic iz Metlike — deklico, Mihaela Vodopivec iz Dobov — dečka, Štefka Juntez iz Škovca — dečka, Marija Pust iz Brezove rebri — deklico, Rožica Škof iz Metlike — deklico.

KRONIKA NESREČ

Tovornjak vozil poleg ceste

26. aprila zjutraj je voznik zagrebškega podjetja CROATIA-TRANS Ljubo Gabrič zapeljal tovornjak s cestišča avtomobilske ceste pri Kronovem in okoli 70 m vozil po bankini. Povzročil je 300 N din škode.

Kolesarja v nezavesti

Janez Slanc iz Čuril se je 27. aprila peljal v osebnem avtu iz Metlike proti Črnomlju, ko se je v Vranovičih pripeljala na cesto z dvorišča kolesarka Judita Zupanič. Čeprav sta oba zavirala, sta trčila, kolesarka pa je obležala v nezavesti. Odpeljali so jo v bolnišnico.

Deček trčil v tovornjak

Viktor Kastelic, zasebni prevoznik s Hrasta pri Metliki, je 27. aprila dopoldne na tovornjaku pripeljal železniške pragove iz Zagradca v Stražo. Izza hiše se je na kolesu pripeljal 11-letni Janez Plut, se zaletel v tovornjakovo zadnje kolo ter se laže ranil.

Motorista je zaneslo

27. aprila se je na mopedu v Žužemberk pripeljal Jože Pungerčan iz Trebnjega. V preglednem ovinku mu je naproti pripeljal motorist Alojz Zefran. Pri zaviljanju je motorista zaneslo na levo in je zadel mopedista. Voznika sta padla, Zefran se je huje poškodoval po glavi in dobil pretres možganov, Pungerčan pa se je le lažje ranil. Škodo na vozilih cenijo na 1500 N din.

Avtomobil v mopedista

27. aprila zvečer sta pri novomeškem PETROLU trčili vozili. Ivan Zorko iz Novega mesta je vozil osebni avto, Janez Juvanič pa moped. Juvaničev sopotnik Viktor Teropšič si je pri padcu poškodoval nogo in so ga odpeljali v bolnišnico.

Mopedista v bolnišnici

■ **Franc Vrsnik**, avtoprevoznik iz Oskrta pri Fari, se je 28. aprila dopoldne s tovornjakom ustavil v Podliscu pri Dobrniču. Za njim je pripeljal mopedist Alojz Kužnik iz Železnega pri Dobrniču in ga prehitel na desni strani. Vštric kabine je mopedist s ščitnikom zadel breg, padel in obležal huje poškodovan v nezavesti.

■ **Mopedist Alojz Mrzelj** iz Velikega Gabra se je 28. aprila dopoldne pripeljal po avtomobilski cesti v Trebnje. Na priključku je zapeljal na levo stran, kjer je hotel parkirati, ne da bi bil nakazal spremembo smeri. Za njim je pripeljal Ivan Nikolić avtobus podjetja GORJANCI ter zadel mopedista. Ta je padel in obležal nekaj minut v nezavesti. Zaradi poškodb na glavi in pretresa možganov so ga odpeljali v bolnišnico.

Kolesar ni dvignil roke za smer

28. aprila popoldne je po Cesti herojev proti Ločni vozil osebni avto Novomeščan Jože Dobovšek. Pred njim se je po desni na kolesu peljal 14-letni Branko Lamut. Kolesar je začel nenadoma obračati, ni pa nakazal spremembe smeri. Voznik avtomobila je močno zavrl, kljub temu pa zadel kolo, da je Lamut padel. Na srečo se je trčenje končalo brez poškodb.

Zmedeni pešec na prtljažniku

Olga Stampohar iz Gradca se je 29. aprila zjutraj peljala v osebnem avtu proti Metliki. Blizu Kreševske vasi je zagledala na cesti Janka Hudorovca iz Metlike. Ko ga je opozorila s sireno, se je zmedel in začel skakati z ene strani na drugo. Tedaj pa ga je voznica že zadela. Hudorovac je v trenutku obležal na prtljažniku in po več metrih vožnje padel z avtomobila. Pri nesreči si je zlomil nogo in si poškodoval glavo. Škodo na vozilu cenijo na 2000 N din.

52 metrov po bankini

29. aprila zjutraj je po avtomobilski cesti iz Zagreba proti Ljubljani peljal tovornjak medvoškega AVTOPREVOZA Pavel Oblak iz Brezovice pri Medvodah. Pri vasi Ribnica je zapeljal na desni rob ceste ter po 52 metrih vožnje ob bankini zapeljal v jarek ob stranski cesti. Škodo cenijo na 2000 N din.

Prekucljaji pri Benečiji

30. aprila popoldne se je Jože Udovič iz Ljubljane v osebnem avtu pripeljal po avtomobilski cesti do naselja Benečija, kjer je zaradi okvare stal avtobus kranjskega podjetja GORENJSKA. Ko je Udovič prispel do avtobusa, je naproti pripeljal neznani avtobus. Voznik osebnega avta Udovič je zavoljo tega zapeljal na rob ceste, se trikrat prevrnil in obtičal na strehi. Voznik si je poškodoval glavo in roke, škodo na njegovem vozilu pa cenijo na 25.000 N din.

Motorist in sopotnik na tleh

2. maja zvečer se je pripetila huda prometna nesreča na cesti med Malim Nerajcem in Suhorjem. Leopold Mušič in Matija Babič iz Dragatuša sta se na motorju peljala v Lipo. Naproti jima je pripeljal neznan osebni avto. Pri srečanju sta vozili zasenčili luči, ker pa sta vozili po sredi ceste, sta se zaleteli. Motorist Mušič in sopotnik Babič sta si ranila noge. Voznik neznanega osebnega avtomobila je odpeljal dalje.

Italijanski avto na strehi

Luciano Pelizzari iz Italije se je 4. maja ponoči pripeljal v osebnem avtu po avtomobilski cesti do Poljan, kjer je nenadoma zapeljal s ceste in treščil med skale. Vozilo se je od skal odbilo spet na cesto in se prevrnilo na streho. Škodo cenijo na 3000 N din. Ranjen je bil le sopotnik Cveto Jović iz Kopra.

Vožnja brez izpita in zlomljena noga

3. maja sta se s Suhorja proti Metliki na motorju peljala Stanko Spreitzer in Metod Prelog. Voznik Spreitzer ni imel vozniškega dovoljenja. Pri Trnovcu je zapeljal v jarek. Sopotnik Prelog je padel tako nesrečno, da je dobil kompliciran zlom noge. Zdravi se v bolnišnici.

Tovornjak zaneslo v avtobus

Na cesti med Bučno vasjo in Karteljevim sta se 7. maja popoldne srečala avtobus SAP Ljubljana, ki ga je vozil Jože Per iz Vira pri Domžalah, in tovornjak ogulinskega AVTOPREVOZA z voznikom Draganom Radulovičem. Preden sta se srečala, je voznik tovornjaka zavrl, na mokri cesti pa je prikolica celotno vozilo potisnila čez cesto v avtobus. Škodo cenijo na več kot 90.00 Ndin.

Ni opazil zapornic

7. maja ponoči je pripeljal po cesti iz Črnomlja do železniških zapornic Črnomaljčan Stanko Nemanič osebni avto Zastava 750. Ker mu je naproti pripeljalo neko osebno vozilo, je zasenčil luči, pri tem pa je zadel v spuščene železniške zapornice. Voznik se je laže ranil, gmotno škodo pa cenijo na 3000 N din.

Podrl pešca na avtomobilski cesti

7. maja ponoči je po avtomobilski cesti iz Ljubljane pripeljal Branko Hrgetič, ki je začasno v Avstriji, z osebnim avtom in pri vasi Smednik podrl Jožeta Kupca iz Ravnega, ko je prečkal cesto. Kukec se je smrtno ponesrečil. Škodo na vozilu cenijo na 700 N din.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 13. MAJA: 8.05 Operna matineja. 9.25 Domače viže — domači ansambli. 10.15 Spomin na festival sodobne komorne glasbe v Radencih 1965. 10.35 Novost na knjižni polici. 11.000 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — inž. Franjo Jurhar: Še neizkoriščene možnosti dopolnilne proizvodnje lesa v Sloveniji. 12.40 Dvajset minut z Vaškim kvintetom. 15.20 Napotki za turiste. Od vasi do vasi. 17.05 Petkov simfonični koncert. 18.20 Igra Zabavni orkester RTV Zagreb. 20.00 Lepe melodije. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 14. MAJA: 8.05 Glasbena matineja. 9.45 Četrt ure z ansamblom Arsena Dedića. 10.15 Koncert opernih melodij. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — inž. Jelka Hočevar: Zatiranje krompirjeve plesni in koloradskega hrošča. 12.40 Ansambel Franka Jankoviča in kvintet bratov Avsenik. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije. 17.05 Gremo v kino. 18.20 Iz naših relejnih postaj. 18.45 S knjižnega trga. 20.00 Sobotni koncert lažje orkestralne glasbe. 20.30 Spoznavajmo svet in domovino. 22.10 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 15. MAJA: 6.000—8.00 Dobro jutro! 8.05 Mladinska radijska igra — Vasja Ocvirk: Pasjeljubje po svoje. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši . . . Rafael Perhavec: Pilot Luigi Rugi. 11.00—11.15 Turistični napotki za tuje goste. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 13.45 »Fantje treh dolin« in trio Janeza Svečnika. 15.05 Vedri zvoki. 16.00—19.00 Nedeljsko športno popoldne. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Naš nedeljski sestanek. 21.00 Glasba pripoveduje . . .

PONEDELJEK, 16. maja: 8.05 glasbena matineja s Chopinom in Lisztom. 9.10 Otroške igre s petjem. 10.15 Iz repertoarja Slovenskih solistov. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — inž. Janez Perovšek: Učinki ukrepov za večje količine in kakovost mleka. 12.40 Slovenske narodne v mešanem duetu. 14.05 Pri skladatelju Samu Vremšaku. 15.30 Iz zborovskih del Marjana Kozine. 17.05 Glasbena križanka. 18.20 »Signali«. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Skupni program JRT — studio Zagreb.

TOREK, 17. MAJA: 8.05 Glasbena matineja. 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasvet! — Vinko Strgar: Lastna gibanja rastlin. 12.40 Ansambel Rudija Bardorferja in Milana Vitka. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Pet minut za novo pesmico. 15.30 V torek na svidenje. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 20.00 Koncert zbora »Stiv Naumov« iz Bitolje. 20.20 Radijska igra — Friedrich Dürrenmatt: Stranitzky in narodni junak. 21.35 Iz fonoteke radia Koper.

SREDA, 18. MAJA: 8.05 Glasbena matineja. 9.10 Naši mladinski zborovodje. 10.15 Majhen recital klarinetista Miha Gunzka. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — dr Leon Kocjan: Pomen in način odkrivanja žarišč tuberkuloze, ki so povzročile nove okužbe goved. 12.40 Slovenske narodne poje dvojni mešani kvintet iz Sel na Koroškem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Veliki španski koncertni pihalni orkester in pihalni orkester kraljeve mornarice. 18.15 Iz studia 14. 19.05 Glasbene razglednice. 21.40 Trio Lorenz igra Arniča.

ČETRTEK, 19. MAJA: 8.05 Glasbena matineja. 9.25 Webding Lorenz: Palčkove majske dogodivščine. 10.15 Pojo solisti zagrebške opere. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — inž. Miljeva Kač: Varstvo črnega ribeza pred boleznimi in škodljivci. 12.40 Čez hrib in dol. 14.05 Orkester RV Ljubljana vam predstavlja . . . 15.20 Zabavni intermezzo. 17.05 Turistična oddaja. 18.45 Jezikovni pogovori. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

RADIO BREŽICE

NEDELJA, 15. MAJA: 10.20 — Poročila — Z zadnje seje Sob Krško — Vinko Jurkas: Konkretna praksa po III. plenumu ZKJ — Damjan Vahen: Turistično zemljepisna kategorizacija Spodnjega Posavja — Iz novinarjeve beležnice —Za naše kmetovalce — Poslušate domače viže v izvedbi ansambla Jožeta Krežeta in Borisa Franka s svojimi Kranjci — Magnetofonski zapis. Obisk velja tokrat Agrokombinatu v Krškem — Pozor, nimaš prednosti! — Obvestila in spored kinematografov. 13.05 — Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 17. MAJA: 20.00 — Ne smemo pozabiti: Anton Račič: Borbe I. bataljona Kozjanskega odreda — Novo v knjižnici — Filmska vzgoja III in pregled filmov — Sportni komentar — Obvestila — Glasbena oddaja: Narodne in umetne poje Šentjernejski oktet .

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: Občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Marjan Legan, Marjan Moškon, Jože Primc, Jožica Teppey in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 50 par (50 starih dinarjev — Letna naročnina 20 novih dinarjev (2000 starih dinarjev), polletna 10 novih dinarjev (1000 starih dinarjev); plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 37,50 novih dinarjev (3750 starih dinarjev) oziroma 3 ameriške dolarje — Tekoči račun pri pdr. SDK v Novem mestu 521-8-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon: 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.